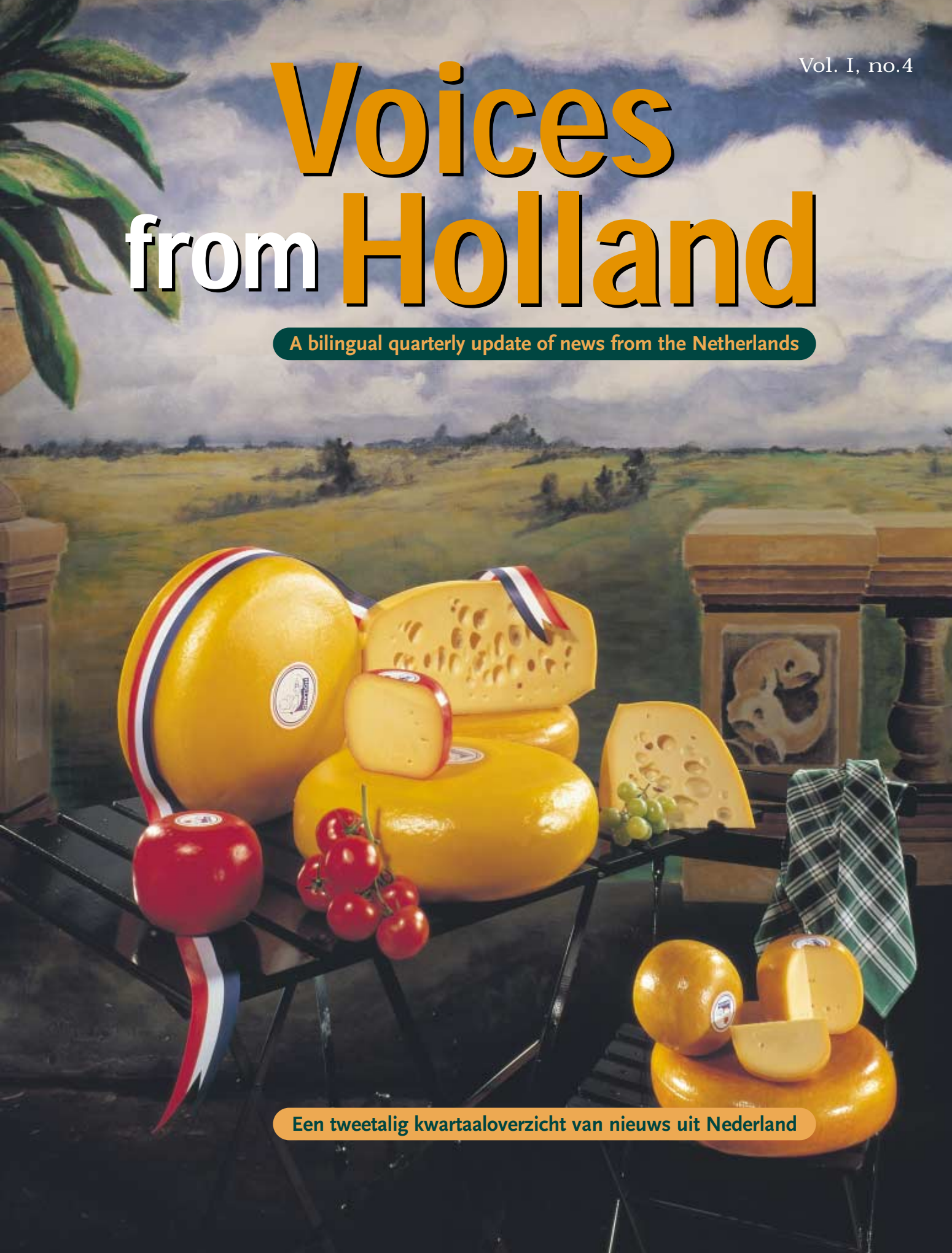

Voices from Holland

A bilingual quarterly update of news from the Netherlands

Een tweetalig kwartaaloverzicht van nieuws uit Nederland

Voices from Holland

Inhoud

4-5 redactioneel

6-9 Holland-overzee

Nederlandse diplomaten in New York trots en opgelucht - Nijntje gelanceerd in Amerika - Suriname omarmt de Nederlandse Sint - Uitstel bouw Hollands terpdorp in Amerika - VS willen basis op Curaçao voor bestrijding drugs

10-11 Oranjenieuws

Aanpassingen Kerk voor begrafenissen Koningshuis - Prinses Irene: "ik heb de aarde zo lief" - Wilhelmina vond luchtgevechten boven Engeland 'dolletjes' - Koningin naar Houten/Utrecht

12-17 geschiedenis & folklore

Nederland kaasland - Zuidlaardermarkt drukker dan vorig jaar - Dierenbescherming wil scheid-
ding markt/folklore - Nederland houdt oud heidens gebruik in ere - Twaalf miljoen sint-
gedichten - Sinterklaasgedichten hebben een lange traditie - Toch weer knallen met carbid-
bussen op Schiermonnikoog - Draaiorgel moet toontje lager zingen - Friesland leeggeroofd
voor oudejaarsstunts

18-21 kunst & cultuur

Beeldhouwer Kees Verkade geridderd - Dichteres M. Vasalis (1909-1998) - Zangeres zonder
Naam (1919-1998) - Letterenprijs - Virtueel wandelen 'in' een Vermeer - Rijksmuseum viert
jubileum met expo over gouden Eeuw - Woudagemaal Werelderfgoed - P.C. Hooftprijs '99
naar Arthur Lehning

22-25 politiek & maatschappij

Tijdgeest krijgt grip op orthodoxe gelovigen - Hoeveel armoede is er in Nederland? - Schade
regenvaal voorlopig geraamd op 650 miljoen - Bevolking Nederland groeit sneller -
Homohuwelijk komt in de wet - 1998 natste jaar van de eeuw

26-27 jeugd & onderwijs

Nieuw zwemdiploma: het blijft spannend - Twee kinderen minder in klas - Grenzen aan toler-
antie van Nederlandse jeugd - Klapschaats nu ook voor kinderen

28-29 wetenschap & onderzoek

Medicijn tegen verlegenheid helpt niet tegen blozen - Onderzoek naar astma onder 'zuivere'
Friezen - Munt- en papiergeld kan ziek maken

30-33 economie & financiën

Broers Baan duikelen uit top rijkste Nederlanders - Afscheid van de gulden is begonnen -
Maximaal vier weken voor invoeren van euro - Kalverstraat in top 30 - Export naar nieuw
record - Economie groeit hardst sinds begin jaren negentig - Koopmans goed voor 40 miljoen
oliebollen

34-37 landbouw & platteland

Nieuw geval van BSE: bedrijf geruimd - Nederland met glans grootste exporteur van pootaar-
d-appelen - Onmiddellijke stop op de uitbreiding van pluimvee-sector - NLTO maakt werk van
eko-boeren - Minister Apotheker doet vechthonden in de ban - Nederland zit ruim in de
natuur

38-41 reizen & toerisme

Amstel hotel hoort bij wereldtop - Zeshonderd uur per jaar geen fietsweer - Het zout van de
Zuiderzee zit nog tussen de voegen - Ranglijsten met drukst bezochte evenementen - IJspret

42-43 sport & spel

Rotterdam koopt EK-finale - Hockeycoach vindt overmacht van Oranje beangstigend -
'Gelukkig gaat deze nederlaag niet het Guinness Book of Records in' - Eltingh en Haarhuis
sluiten samenwerking in stijl af

44-47 lezershoek

Colofon

Voices from Holland

verschijnt vier keer per jaar:
het voorjaars('tulpen')nummer in april/mei,
het zomernummer in juli/augustus, het
najaarsnummer in oktober/november, het
winternummer in januari/februari.

redactie-adres

a & e translations
Rijksweg 46
9731 AC Groningen
Nederland
e-mail: k.tissingh.a.e-translations@wxs.nl

nieuwsartikelen

(met dank aan)
Hazewinkel Pers bv, Groningen

foto's

Zuiderzeemuseum, Enkhuizen
Nederlandse Rugby Bond, Amsterdam
Uitgeverij Mercis bv, Amsterdam
G. Perlee, Amsterdam
Het Nederlandse Zuivelbureau, Rijswijk
Het Mauritshuis, Den Haag
Het Rijksmuseum, Amsterdam
Bataafse Overzee Export Maatschappij B.V.,
Amsterdam
Nationale Raad Zwemdiploma's, Doorn
Technische Universiteit, Delft
Koopmans B.V., Leeuwarden
Uitgeverij Van Oorschoot, Amsterdam
Amstel Inter-continental Hotel, Amsterdam
Uitgeverij De Fontein, Baarn
A. Pot, Veendam
Provinciale VVV Groningen
A.L. van Gelder, Groningen

Omslagfoto

Het Nederlandse Zuivelbureau, Rijswijk

vormgeving en druk

Van Gorcum & Comp bv, Assen

milieucertificaat

Dit tijdschrift wordt gedrukt
overeenkomstig de hoogste milieueisen zoals
vastgesteld door de Stichting Interne
Milieuzorg in opdracht van het Koninklijk
Verbond van Grafische Ondernemingen.

ISSN 1388-7424

Colophon

Voices from Holland is published four times a year: the spring ('tulip')-issue in April/May, the summer-issue in July/August, the fall-issue in October/November, the winter issue in January/February.

editorial address

a & e translations
Rijksweg 46
9731 AC Groningen
the Netherlands
e-mail: k.tissingh.a-e-translations@wxs.nl

news articles

(acknowledgment)
Hazewinkel Pers bv, Groningen

photographs

Zuiderzeemuseum, Enkhuizen
Nederlandse Rugby Bond, Amsterdam
Uitgeverij Mercis bv, Amsterdam
G. Perlee, Amsterdam
Het Nederlandse Zuivelbureau, Rijswijk
Het Mauritshuis, Den Haag
Het Rijksmuseum, Amsterdam
Bataafse Overzee Export Maatschappij B.V., Amsterdam
Nationale Raad Zwemdiploma's, Doorn
Technische Universiteit, Delft
Koopmans B.V., Leeuwarden
Uitgeverij Van Oorschot, Amsterdam
Amstel Inter-continental Hotel, Amsterdam
Uitgeverij De Fontein, Baarn
A. Pot, Veendam
Provinciale VVV Groningen
A.L. van Gelder, Groningen

Cover picture

Het Nederlandse Zuivelbureau, Rijswijk

lay-out and print

Van Gorcum & Comp bv, Assen

environmental certificate

This magazine is printed in accordance with the full environmental requirements as laid down by the Foundation for Internal Environmental Care under the authority of the Royal Association for Graphic Industries.

ISSN 1388-7424

Contents

4-5 editorial

6-9 Holland-overseas

Dutch diplomats in New York proud and relieved - Nijntje takes off in America - Surinam embraces Dutch Sinterklaas - Delay in construction of Dutch terp village in America - US want base on Curaçao in fight against drugs

10-11 royalty news

Church adaptations for funerals of Royal Family - Princess Irene: "I dearly love the earth" - Wilhelmina thought air-battle over England 'jolly good fun' - Queen to Houten and Utrecht

12-17 history & folklore

The Netherlands are cheese country - Zuidlaren market busier than last year - Animal protection society wants separation market/folklore - Old pagan tradition on the eleventh of the eleventh - Twelve million Sinterklaas rhymes - Sinterklaas rhymes have a long tradition - Shooting with carbide again in spite of everything - Street organ has to play it down a little - Friesland looted for New Year's Eve stunts

18-21 arts & culture

Sculptor Kees Verkade knighted - Poetess M. Vasalis (1909-1998) - Zangeres zonder Naam (1919-1998) - Literature Prize- A virtual walk 'inside' a Vermeer - Rijksmuseum celebrates anniversary with exposition on Golden Age - Wouda pumping station world heritage - P.C. Hooft Prize '99 to Arthur Lehning

22-25 politics & society

Spirit of the times takes hold of members of the Orthodox Church - How much poverty is there in the Netherlands? - Rain damage provisionally estimated at 650 million - Dutch population grows faster - Gay marriage to be enshrined in law - 1998 wettest year of the century

26-27 youth & education

New swimming certificate: the thrill remains - Class-size reduction by two children - Limits to tolerance among Dutch youths - Clap-skate also available to kids now

28-29 science & research

Drug against shyness is no cure for blushing - Study into asthma among 'pure' Frisians - Coins and paper currency can cause diseases

30-33 economy & finance

Baan brothers tumble from top richest Dutchmen - Farewell to the guilder has begun - Four weeks maximum for introduction for euro - Kalverstraat in top 30 - Exports to new record - Economy grows strongest since early nineties - Koopmans accounts for 40 million 'oliebollen'

34-37 agriculture & countryside

New case of BSE: farm evacuated - The Netherlands excel as the largest exporter of seed potatoes - Immediate ban on expansion of poultry sector - NLTO set to work on eco-farmers - Secretary Apotheker bans fighting dogs - The Netherlands have a lot of natural environment

38-41 travel & tourism

Amstel hotel among world top - Six hundred hours a year no weather for cycling - Salt of the Zuider Zee is still in the brick-joints - Ranking lists of best attended events - Ice fun

42-43 sports & games

Rotterdam buys final of European Championships - 'Fortunately this defeat won't go into the Guinness Book of Records' - Hockey coach thinks Orange supremacy frightening - Eltingh and Haarhuis finish their co-operation in style

44-47 readers corner

Terugkijkend op de laatste drie maanden van 1998 worden er enkele ontwikkelingen zichtbaar die kenmerkend zijn voor het afgelopen jaar. Bovendien markeren ze de maatschappij waar Nederland zich in de komende jaren naar toe begeeft. Centraal in deze veranderingen is de toegenomen snelheid waarmee traditionele barrières worden geslecht en waarmee de ontwikkeling naar een verdere internationalisering zich afspeelt. Deze tendens naar overschrijding van oude grenzen kan onder praktisch elke rubriek van *Voices from Holland* worden herkend in zowel materiële als geestelijke zin. En het is beslist niet zo dat de artikelen speciaal zijn uitgezocht om dit punt te illustreren.

In het hoofdstuk *Oranjenieuws* is het neerhalen van geestelijke barrières, en het hebben van een nieuwe kijk op het leven, een centraal thema in het artikel over het nieuwe boek van prinses Irene, *Samen: de Natuur als Familie*. In *Kunst & Cultuur* kan men lezen hoe een zeventiende-eeuws schilderij van Vermeer is veranderd in een virtuele wereld waarin mensen kunnen binnenlopen alsof het echt is. Standpunten ten aanzien van maatschappelijke gewoontes zijn ook aan het veranderen, zoals men kan zien in het artikel in *Politiek & Maatschappij* over de legalisering van het homohuwelijk in Nederland. De boeren beginnen meer 'ecologisch' te denken (*Landbouw & Platteland*), en de meningen onder de

Nederlandse jeugd lijken ook te veranderen, alhoewel dit volgens het in *Jeugd & Onderwijs* aangehaalde onderzoek niet persé ten goede hoeft te zijn.

Wat de internationalisering in meer letterlijke zin betreft, is de tendens naar verdere Amerikanisering, die zich nu al vele decennia in Nederland voltrekt, onlangs nog weer duidelijk gebleken in de pogingen van de Kerstman om de plaats van onze Nederlandse Sinterklaas over te nemen. Wie zou echter geloven dat Sinterklaas tegelijkertijd de overhand krijgt in Suriname (*Holland-Overzee*)? En terwijl de gulden plaats maakt voor de euro (*Economie & Financiën*), Nederland nu een immigratieland is geworden (*Politiek & Maatschappij*), worden er nog meer barrières doorbroken op het gebied van *Sport & Spel*. De Europese Kampioenschappen Voetbal in het jaar 2000 zullen voor de allereerste keer worden georganiseerd in een tweelandenaanpak, Nederland en België. En, hoe succesvol onze Nederlandse voetbalploeg dan ook zal proberen te zijn, het zal moeilijk worden de strijd te evenaren die de Nederlandse rugbyploeg heeft tentoongespreid in hun recentelijke poging de Engelsen in hun eigen spel te bestrijden. Het brengt de lezer van *Voices from Holland* weer stevig met beide voeten op de grond wanneer hij (en zij) leest hoe de Nederlandse ploeg een onfortuinlijke vermelding in het *Guinness Book of Records* wist te ontlopen.

Een virtuele weergave van Joannes Vermeer's *Gezicht op Delft* (zie: blz. 20)

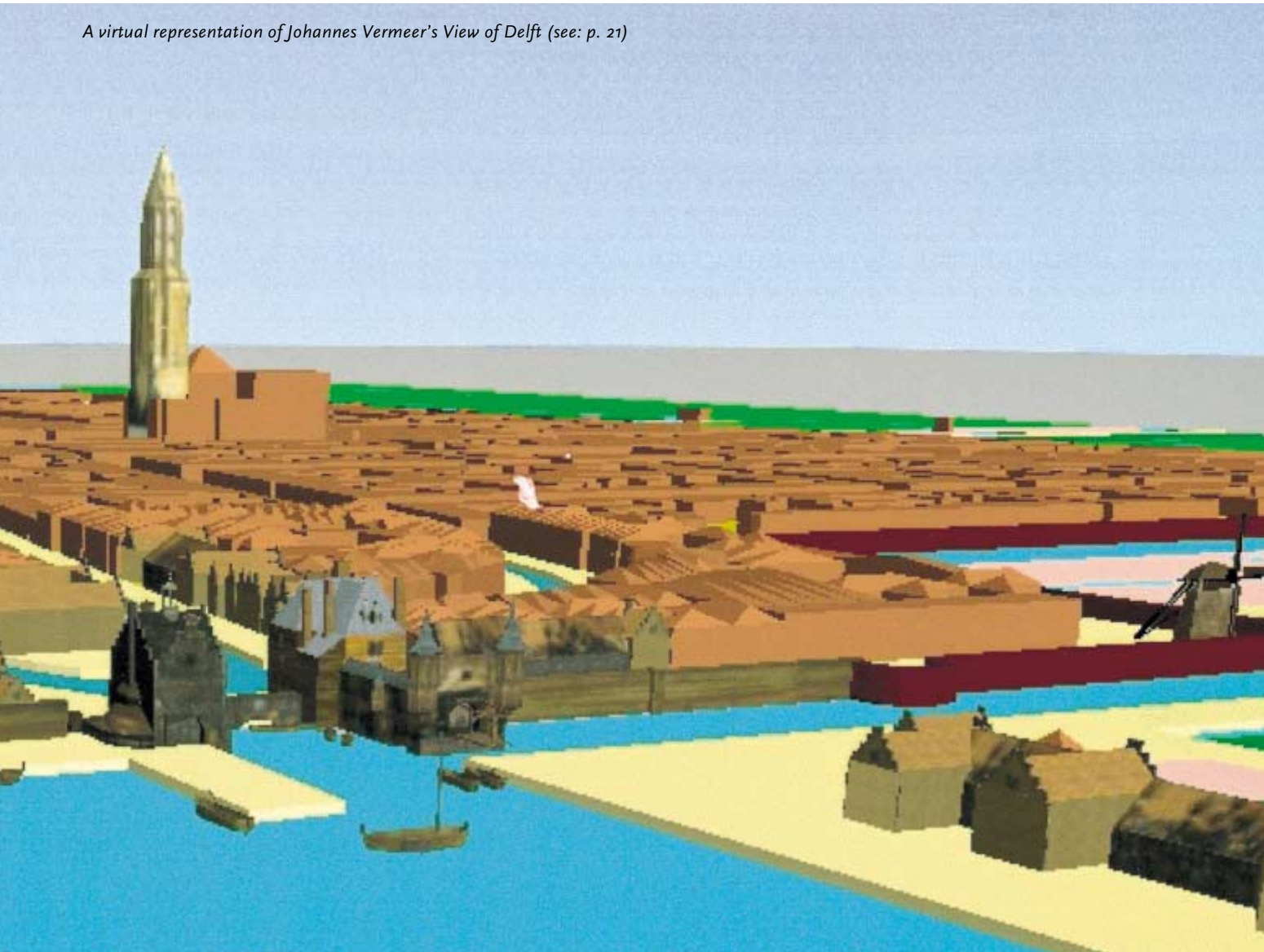
Looking back on the last three months of 1998, some new developments become apparent that are characteristic of the past year. They also mark the society the Netherlands are heading for in the years to come. Central to these changes is the accelerated speed at which traditional barriers are broken down and at which the development towards further internationalization is taking place. Under practically every heading of this issue of *Voices from Holland*, this tendency towards the crossing of old borders can be recognized in both the physical and the spiritual sense. And it is not as if the articles have been specially selected to illustrate this point.

In the chapter *Royalty News*, the breaking down of mental borders, of taking a different view to life, is the central theme in the article on Princess Irene's new book, *Samen: de Natuur als Familie*. In *Arts & Culture*, you can read about how a seventeenth-century painting by Vermeer has been turned into a virtual world that people can walk into as if it were real. Attitudes towards social conventions are also changing, as can be seen in the article on the legalization of gay marriage in the Netherlands in *Politics & Society*. Farmers are beginning to think more 'ecologically' (*Agriculture & Countryside*), and attitudes among Dutch youth seem to be

changing as well, though, according to the study quoted in *Youth & Education*, not necessarily for the better.

As for internationalization in the more literal sense, the tendency of Americanization, which has been taking place in the Netherlands for many decades now, has recently been evident again in the attempts of Father Christmas to replace our Dutch Sinterklaas? Yet, who would believe that, at the same time, Sinterklaas seems to be taking over in Surinam (*Holland-Overseas*). And, while the guilder is making place for the euro (*Economy & Finance*), the Netherlands have now become an immigration country (*Politics & Society*), further barriers are broken in the field of *Sports & Games*. The European Football Championship in the year 2000 will, for the first time ever, be organized in a joint effort by two countries, the Netherlands and Belgium. And, however much our Dutch soccer team may try to be successful then, it will be hard to match the struggle that the Dutch rugby team has put up in its recent attempt to fight the English at their own game. It will put the reader of *Voices from Holland* solidly with both feet on the ground again when reading about how the Dutch team managed to avoid an unfortunate mention in *The Guinness Book of Records* recently.

A virtual representation of Johannes Vermeer's *View of Delft* (see: p. 21)

Nederlandse diplomaten in New York trots en opgelucht (9 okt.)

"Nederland, 122." Als de Spaanse voorzitter van de Veiligheidsraad het getal opdreunt, gaat er een zucht van verlichting door het Nederlandse kamp. Er werden 175 stemmen uitgebracht. De behaalde 122 betekent vijf meer dan de benodigde tweederde meerderheid. Al in de eerste stemronde werd in de grote vergaderzaal van de Verenigde Naties in New York duidelijk welke vijf landen tussen 1 januari 1999 en 1 januari 2001 deel gaan uitmaken van het belangrijkste lichaam van de VN, de Veiligheidsraad: Argentinië, Canada, Maleisië, Namibië en...

"The Netherlands!", roept een medewerker van de Nederlandse diplomatieke missie in New York trots, als een liftbediende op het hoofdkantoor van de VN informeert naar de uitslag van de stemming. Er was onder de Nederlanders in New York de afgelopen dagen sprake van 'gematigd optimisme'. De kansen van Nederland werden hoog aangeslagen, maar de ervaring leert dat je bij de VN nooit te vroeg moet juichen. Harde toezeggingen en mooie beloftes bleken in het verleden soms geen cent waard. Nederland kwam zo vaker op de koffie. Onder de Nederlandse diplomaten werd de stemronde van gisteren smalend aangeduid als 'de leugentest'.

In de zenuwslappende stoelendans om twee tijdelijke zetels in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, trokken Canada en Nederland uiteindelijk aan het langste eind. Kandidaat Griekenland bleef teleurgesteld achter met 87 stemmen.

Nijntje gelanceerd in Amerika (28 okt.)

Drieëndertig jaar na de geboorte van `s werelds liefste konijntje is het eindelijk zover: 'Nijntje goes America'. Het witte dier is deze maand heel moedig in zijn eentje de Atlantische Oceaan overgestoken om vast een beetje rond te hopen in het geboorteland van Mickey Mouse. En zoals dat de afgelopen honderd jaar gold voor miljoenen andere immigranten kreeg ook Nijntje bij aankomst in de Verenigde Staten een splinternieuwe naam: 'Miffy'. Op 6 november komt haar schepper Dick Bruna over om persoonlijk getuige te zijn van Nijntje`s feestelijke 'lancering' in het grote Amerika.

Miffy luidt de simpele titel van het eerste boekje in de Nijntje-reeks. De ontwerpers van de naam zullen aan Amerikaantjes hebben gedacht die 'Missy' (Juffie) bedoelen te zeggen. Amerikaanse gezinnen met een aansluiting op 'Cartoon Network' mochten reeds kennismaken met Miffy. Deze in tekenfilms gespecialiseerde omroep zendt onder de noemer *Small World* al enige tijd halfuur durende filmpjes uit met Miffy in de hoofdrol.

Miffy krijgt een prominente plek in de 63 filialen van 'Zany Brainy', een keten van speelgoedwinkels die de exclusieve rechten heeft verworven op de verspreiding van de Amerikaanse Nijntje. "Miffy krijgt in de schappen van alle Zany Brainy-winkels twee secties van anderhalve meter breed, plus nog een eigen stander", vertelt vanuit New York Kathie Fonding, Miffy`s agente voor Noord- en Zuid-Amerika. "We hebben voor Zany Brainy gekozen, omdat deze speelgoedketen veel aandacht schenkt aan educatieve pro-

ducten. Dertig procent van het assortiment bestaat uit boeken." Bovendien heeft Zany Brainy vestigingen over heel Amerika en is het een snelgroeiend bedrijf. Eind dit jaar hoopt de winkelketen zijn 75ste vestiging te openen.

Miffy`s promotietournee voert het konijn van oost- naar westkust, net als Dick Bruna. Het beroemde duo gaat van Washington naar Los Angeles en San Francisco. Zuid-Amerika is in 1999 het volgende doelwit van Miffy, die door Fonding systematisch wordt aangeduid als een 'zij'. Het blijft uiteraard niet bij Miffy-boeken alleen. De Amerikaanse Nijntje vindt net als in Nederland haar weg naar drinkbekers, T-shirts en trappelzakken. Het minimalistische konijntje staat ver af van de glitter en het klatergoud van Walt Disney. En wie door een Amerikaanse speelgoedwinkel loopt, stuit voornamelijk op monsters, dinosaurussen en figuren uit de film *Star Wars*.

Fonding, die meermaals in Nederland is geweest, stelt dat de Nederlandse en de Amerikaanse speelgoedmarkt 'inderdaad sterk van elkaar verschillen'. Op Amerikaanse kleuterscholen zijn *Spiderman* en *Batman* graag geziene gasten. Vierjarige kleuters weten precies te vertellen wie 'Godzilla' is. Anderzijds doen het bebrilde en vriendelijk ogende jongetje 'Arthur' en het olijke beertje 'Little Bear' (Kleine Beer) het eveneens goed op de Amerikaanse markt. Er lijkt voor Nijntje dus wel een toekomst weggelegd in de VS.

Nijntje in party-dress

Dutch diplomats in New York proud and relieved (Oct. 9th)

“The Netherlands, 122”. When the Spanish president of the Security Council grinds out the number, a sigh of relief passes through the Dutch ranks. 175 votes were cast. The score of 122 amounted to five more than the required two-third majority. As early as in the first round of voting, it became clear what five countries would be part of the chief UN body, the Security Council: Argentina, Canada, Malaysia, Namibia and

“The Netherlands”, a staff-member of the Dutch diplomatic mission in New York proudly exclaims when an elevator operator at the UN headquarters inquires about the voting results. In the past days, there has been “moderate optimism” among the Dutch in New York. Dutch chances were considered good, but experience has taught that you should never celebrate too early. Strong undertakings and nice promises did not prove to be worth a dime in the past. The Netherlands have been disappointed before in this way. Among Dutch diplomats, yesterday’s voting round was scornfully referred to as the ‘lie detection test’.

In the nerve-wrecking jostle for two temporary seats in the Security Council of the United Nations, Canada and the Netherlands eventually had the better of it. The candidate Greece was left behind disappointed with 87 votes.

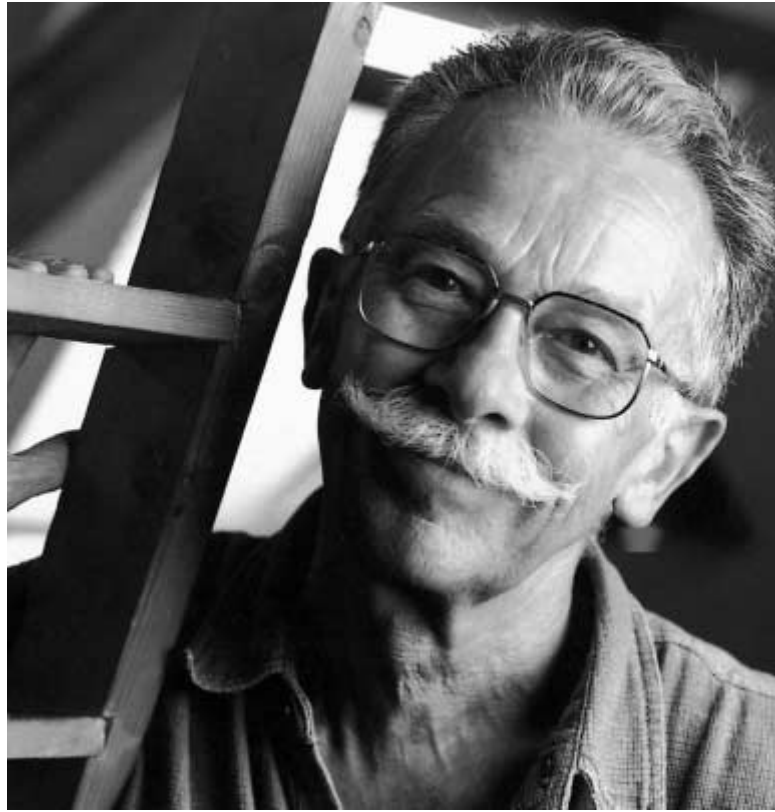
Nijntje takes off in America (Oct. 28th)

Thirty-three years after the birth of the world’s sweetest bunny, the moment has finally come: ‘Nijntje goes America’. This month, the white animal has made a courageous solo-trip across the Atlantic Ocean to already hop around a bit in Mickey Mouse’s native country. And, as has been the case with millions of other immigrants in the past hundred years, on arriving in the United States, Nijntje got a brand new name: ‘Miffy’. On November the 6th, her creator, Dick Bruna, will come over to be personally there at Nijntje’s festive ‘take-off’ in big America.

Miffy is the simple title of the first booklet in the American Nijntje-series. The inventors of the name must have had their minds on very young Americans who mean to say ‘Missy’. American families who can tune in to ‘Cartoon Network’ have already had an opportunity of getting acquainted with Miffy. For some time, this network, which specializes in cartoons has been transmitting half-hour filmlets featuring Miffy under the common denominator of *Small World*.

Miffy will have a prominent place in 63 chain stores of Zany Brainy, which is a chain of toy stores that have obtained the exclusive rights of the distribution of American Nijntje. Miffy will have two one-and-a-half-meter-wide sections on the shelves of all Zany Brainy stores and an additional private stand”, says New York based Kathy Fonding, who is Miffy’s agent for North and South America. “We have chosen Zany Brainy because this toy-store chain pays a lot of attention to educational products. Thirty percent of its range of products consist of books”. In addition, Zany Brainy has outlets all over America and it is a rapidly growing company. At the end of this year, the chain of stores hopes to open its 75th outlet.

Miffy’s promotional tour leads the rabbit from the East- to

Nijntje's creator Dick Bruna

the West coast, and this also goes for Dick Bruna. The famous couple will go from Washington to Los Angeles and San Francisco. After that, South America will be targeted by Miffy, who is consistently referred to as a ‘she’ by Fonding. Of course, all this will not only be confined to Miffy-books. As in the Netherlands, American Nijntje will find her way on drinking-mugs, T-shirts and infant sleeping bags. The minimalist bunny is far removed from Walt Disney’s glitter and tinsel. And anyone walking through an American toy store will mainly come across monsters, dinosaurs and characters from the *Star Wars* movie.

Fonding, who has been to the Netherlands on several occasions, argues that the Dutch and American toy markets “are indeed significantly different from each other”. At American kindergartens, *Spiderman* and *Batman* are very welcome visitors. Four-year-olds can say exactly who Godzilla is. On the other hand, the spectacled and friendly looking little boy Arthur and the merry Little Bear are also doing well on the American market. So, there does seem to be a future for Nijntje in the US.

Suriname omarmt de Nederlandse Sint

(3 dec.)

Sinterklaas bestaat eigenlijk niet in Suriname. Maar de commercie heeft daar geen boodschap aan en omarmt het geïmporteerde verschijnsel van de vroegere Hollandse kolonisator met liefde. En dus galmt 'Zie ginds komt de stoomboot' en 'Hoor wie klopt daar kinderen' de klant in veel winkels al wekenlang in de oren.

Het is dringen geblazen op de speelgoedafdeling van de twee weken geleden geopende vestiging van Blokker in het centrum van Paramaribo. Voor de omzet heeft de typisch Hollandse winkel overigens geen sinterklaas nodig, want sinds de opening loopt het storm en veel schappen zijn al leeg. Ook het speelgoed blijkt niet aan te slepen. Nauwelijks een paar turven hoge Surinamertjes vergapen zich aan computerspelletjes, poppen, autootjes en Teletubbies. Ze kunnen nauwelijks wachten tot het sinterklaas is.

De dag van 5 december staat in Suriname officieel niet bekend als de dag van het sinterklaasfeest, maar is omgedoopt tot 'kinderdag'. Deze variant op moeder- en vaderdag is jaren geleden voortgekomen uit een poging van de autoriteiten om het Hollandse fenomeen van de goedheiligman te doen vergeten. Want sinterklaas werd en wordt door sommige mensen nog steeds beschouwd als een moderne slavendrijver die zijn zwarte pietten afbeult door ze bij nacht en ontij over glibberige daken te laten rennen.

De Surinaamse jeugd en de ondernemers denken daar duidelijk anders over. "Je kunt achter alles wel discriminatie en racisme zoeken", zegt een afdelingschef van het warenhuis Kersten. Er komen hier mensen die zeggen dat ze het belachelijk vinden dat de kerstman blank is. Hou toch op, denk ik dan. Dit is gewoon traditie. Officieel mag de sint hier dan niet bestaan, als illegaal is hij in veel gezinnen welkom.

Inder Bikharie heeft ook niet zoveel problemen met het sinterklaasfeest. "Gewoon leuk voor de kinderen toch", zegt hij terwijl hij bij de kassa staat om een spelletje Mens-erger-jeniet af te rekenen. "Voor mijn zevenjarige zoontje. Ik neem hem zaterdag mee naar MacDonald's waar het hem door een sinterklaas wordt gegeven. Hij gelooft echt in die man."

Wie er echt een heerlijk avondje van wil maken, kan ook volop pepernoten, chocoladeletters en banketstaven inslaan. Daar moet echter wel flink voor in de buidel worden getast. Voor een kleine Verkade-letter of een zakje strooigoed moet als snel zes gulden worden neergeteld. Voor veel Surinamers een klein kapitaal.

Voor de meeste sinterklaas vierende ondernemers is het nog een flink probleem om een blanke sint te vinden. Want van de naar schatting 2000 witte Nederlanders in Suriname zijn er niet zoveel geschikt om als kindervriend op te treden.

"Een blanke kun je nog donker schminken om als zwarte piet door het leven te gaan, maar van een niet-blanke een witte sinterklaas maken, is veel moeilijker", aldus de afdelingschef van Kersten.

Uitstel bouw Hollands terpdorp in Amerika

(11 dec.)

De bouw van een historisch Nederlands terpdorp in Amerika is opnieuw uitgesteld. Volgens initiatiefnemer

De wierde (=terp) van Ezinge, in Groningen

A. de Vries, die in 1995 het idee opperde voor de nederzetting, neemt de Amerikaanse gemeente Holland in het voorjaar een beslissing over de voortgang van het project.

Holland in de staat Michigan heeft de goedkeuring voor het plan opgeschort omdat er een financiële tegenvaller is. Het uitstel heeft tot gevolg dat het tolhuisje in Burum, dat als eerste object geselecteerd was voor het terpdorp, wordt gesloopt. "We kunnen ons niet permitteren om het op te slaan in containers. Er staan al drie gebouwen in containers te wachten op transport. Dat kost te veel geld", aldus De Vries. De Vries is overigens nog steeds erg positief over het project.

VS willen basis op Curaçao voor bestrijding drugs (17 dec.)

Nederland heeft de Verenigd Staten toestemming gegeven te onderzoeken of ze een steunpunt in de strijd tegen drugs willen stichten op Curaçao of Aruba. Het gaat om een zogenaamde Forward Operation Location, een vliegveld en basis waar Amerikaanse vliegtuigen gebruik van kunnen maken.

Amerika is volgens het ministerie van Buitenlandse Zaken op zoek naar een aantal van dergelijke steunpunten in het Caribisch gebied. In die zoektocht hebben de Amerikanen met name het oog laten vallen op Curaçao.

Het is de bedoeling dat Amerikaanse vliegtuigen die worden ingezet in de strijd tegen de internationale drugshandel op Curaçao, er kunnen landen en bijtanken. Zij kunnen er ook worden onderhouden en zonodig gerepareerd. Ook kan de vliegtuigbemanning op Curaçao overnachten. Het zou betekenen dat zes tot acht Amerikanen op het eiland gestationeerd worden.

Voor Curaçao en Aruba zou zo'n overeenkomst zowel politiek als economisch aantrekkelijk zijn. Economisch omdat het geld in het laatje brengt, al gaat het niet om grote bedragen.

Politiek omdat het samenwerking met Amerika bij de drugsbestrijding zichtbaar maakt. Dat is voor deze eilanden van belang omdat ze nu nog op de Amerikaanse 'watch list' staan, de lijst van landen die betrokken zijn bij de internationale drugshandel.

Surinam embraces Dutch Sinterklaas

(Dec. 3rd)

Officially, Sinterklaas does not exist in Surinam. But commerce does not care about that, and it affectionately embraces the phenomenon imported by the old Dutch colonist. And, so, in many stores, 'Yond comes the steamer' and 'Hear who knocks on the door, children' has been ringing in the customers' ears for weeks.

There were huge crowds at the toy department of the Blokker outlet in Paramaribo that was opened two weeks ago. For its turnover, the typically Dutch store does not need Sinterklaas, though, for, since its opening, there has been a rush of people, and many shelves are already empty. Surinam kids of barely a couple of feet tall are gazing at computer games, dolls, little automobiles and Teletubbies. They can hardly wait until Sinterklaas is there.

The day of December 5th is not officially known as the day of Sinterklaas celebrations, but has been renamed 'children's day. Years ago, this variation on Mother's and Father's Day

The Blokker department store in Paramaribo

developed from an attempt by the authorities to erase the memory of the Dutch phenomenon of the saintly man. After all, Sinterklaas was, and still is, regarded by some people as a modern-day slave driver who works his Zwarte Pieten to death by having them run across slippery rooftops at all hours of the night.

Surinam youngsters and entrepreneurs obviously think differently about that. "No doubt, you can read discrimination and racism into everything" says a department manager of Kersten's department store. People come here and say they think it is ridiculous that Father Christmas is white. Get off it, is what I think then. This is simply tradition. Though Sinterklaas may not officially exist here, he is welcomed as an illegal alien by many families".

Inder Bikhari does not have a lot of objections to Sinterklaas either. "It's just fun for the kids, isn't it", he says while paying for a game of ludo at the cash desk. "It's for my seven-year old son. On Saturday, I will take him along to

MacDonald's where it will be given to him by a Sinterklaas. He really believes in that man."

Anyone who plans to make it into a really wonderful night can also lay in plenty of peppernuts, chocolate letters and almond pastry rolls. One has to pay quite a lot of money for that, though. For a small-sized Verkade letter or a packet of strewing-candy, one has to pay at least six guilders. Which is a small fortune for many Surinam people.

For most entrepreneurs who celebrate Sinterklaas, it is actually quite a problem to find a white Sinterklaas. For, out of an estimated 2,000 white Dutch people in Surinam, not many are suitable for performing as a children's friend.

"It is possible to use make-up and turn a white man dark in order to make him lead a life as a Zwarte Piet, but turning a non-white person into a white Sinterklaas is a lot harder", according to the department manager of Kersten's.

Delay in construction of Dutch terp village in America *(Dec. 11th)*

The construction of a historical Dutch terp village in America has met with further delay. According to the initiator A. de Vries, who put forward the idea of the settlement, the American town of Holland will take a decision on the continuation of the project in spring.

Holland, in the State of Michigan, has delayed its endorsement of the plan because there is a financial set-back. The delay means that the small toll-house of Burum, which has been selected as the first object for the terp village, will be demolished. "We cannot afford keeping it in container storage. Already three buildings are in containers waiting for transportation. That costs too much money", according to De Vries. Nevertheless, De Vries is still very positive about the project.

US want base on Curaçao in fight against drugs *(Dec. 17th)*

The Netherlands have given permission to the United States to see if they wish to set up a base on Curaçao or Aruba in the fight against drugs. It involves a so-called Forward Operation Location, (which is) an airport and a base that can be used by American aircraft.

According to the Ministry of Foreign Affairs, America is looking for a number of such bases in the Caribbean. In that search, the Americans have focused their particular attention on Curaçao.

The idea is that American aircraft that are deployed in the fight against the international trade in drugs on Curaçao can land and refuel there. They can also be overhauled and, if necessary, repaired there. It would mean that six to eight Americans are stationed on the island.

Such a contract would be attractive to Curaçao and Aruba both politically and economically. Economically, because it brings in money, though there are no huge sums involved.

Politically, because it makes visible the co-operation with America in the fight against drugs. That is important to these islands, as they are currently still on the American watch-list, which is the list of countries involved in the international drugs trade.

Aanpassingen kerk voor begrafenissen Koningshuis (13 okt.)

De zijmuur van de Delftse Nieuwe Kerk, waar de leden van het Koninklijk Huis worden begraven, is doorboord om televisiekabels door te laten. De operatie is uitgevoerd in opdracht van de Rijksgebouwendienst. "Ze zijn bedoeld voor de NOB in verband met staatsbegravenissen, maar ook voor EO-uitzendingen. Het is vervelend om over begrafenissen van leden van het Koninklijk Huis te praten van mensen die nu nog in leven zijn. Maar in ieder geval zijn de voorbereidingen getroffen voor als het nodig is", aldus J. de Geus van de Hervormde Gemeente.

De laatste keer dat iemand van het Koninklijk Huis werd begraven in Delft was prinses Wilhelmina in 1962. "Sindsdien is er ontzettend veel veranderd. Neem de begrafenissen van koning Boudewijn in België en prinses Diana die werden uitgezonden op televisie", zegt De Geus.

In de kerk zelf zijn al eerder kabelputten aangebracht. "Die kabels zijn zo dik als een pols. Als je die over de vloer legt, krijg je snel struikelpartijen. Nu komen ze in de kerk in een goot te liggen."

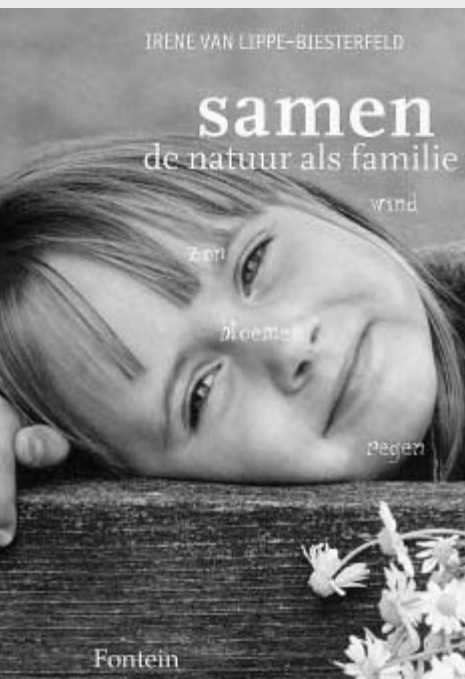
W. Weve, als bouwhistoricus verbonden aan de dienst stadsontwikkeling van de gemeente, vindt de door de Rijksgebouwendienst veroorzaakte gaten niet 'raar', maar betreurt wel dat hij er niets van wist. "Het was netjes geweest als de Rijksgebouwendienst ons advies had gevraagd. Wellicht was er dan hetzelfde uit gekomen, dat weet ik niet. We hadden het in ieder geval wel op prijs gesteld."

Prinses Irene: 'Ik heb de aarde zo lief' (28 okt.)

"Ik heb de aarde en al het leven erop zo lief. Niet alleen die vruchtbare aardbol, met de vele paradijselijk schone plekken,

de dieren in al hun verschijningen, de bomen, de bloemen, de stenen, maar ook de wind, het licht van de zon, het water." Zo begint Irene van Lippe-Biesterfeld haar nieuwe boek *Samen; de natuur als familie*.

De prinses haalde eerder hoge verkoopcijfers met haar *Dialog met de natuur*. Dat de zus van koningin Beatrix gesprekken met bomen en dolfijnen bleek te voeren, trok toen erg de aandacht. Met het nieuwe boek wil Irene "de ontdekking delen dat we niet gescheiden hoeven te zijn van onze natuurlijke omgeving, noch van onze medemens".

De keuze is aan onszelf, aldus de New-Age-aanhangster van koninklijke bloede. "Je kunt jezelf centraal blijven stellen en dan ben je alleen, of je kunt je deel gaan voelen van al het leven en dan ben je nooit meer alleen." Haar boek gaat over het proces van die eenwording.

De prinses stelde het boek voornamelijk samen uit bijdragen van haar eigen oud-cursisten. Ze schreef verder inleiding, nawoord, verbindende teksten en oefeningen ("Praat eens niet tijdens een wandeling. Denk eens niet tijdens een wandeling. Wees open naar alles om je heen.")

Wilhelmina vond luchtgevechten boven Engeland 'dolletjes' (28 nov.)

Een dik pak brieven dat koningin Wilhelmina schreef aan prinses Juliana is recent tevoorschijn gekomen uit een oude kast op paleis Soestdijk. Wilhelmina-biograaf prof. C. Fasseur, als historicus verbonden aan de Leidse Universiteit, heeft een deel van de inhoud tijdens een lezing in Jakarta openbaar gemaakt.

De correspondentie dateert uit 1940-45 toen Wilhelmina in Londen en Juliana in het Canadese Ottawa verbleef vanwege de Duitse bezetting. Met het kabinet had Wilhelmina in de Britse hoofdstad aanvankelijk grote problemen. In de brieven aan Juliana omschrijft ze het kabinet De Geer als 'de mannetjes'.

Op 17 juni 1940 schrijft de koningin dat de bewindslieden vrezden dat Wilhelmina zal verhuizen naar Canada, terwijl de ministers moeten achterblijven in Londen, binnen Duits schootsbereik. "Er mankeerden alleen nog de waterlanders aan", schrijft Wilhelmina geërgerd.

De luchtslag om Engeland, noemt Wilhelmina een 'kwa-jongensstreek' van de Duitsers, omdat ze het ondenkbaar acht dat de Britten zullen bezwijken onder de hevige Duitse aanvallen. De verwoestingen die de Duitsers in Londen aarichten, brengen voor Wilhelmina praktische ongemakken met zich mee. Boodschappen doen wordt gecompliceerd, doordat ze telkens eerst "moet bellen of de winkel er nog is".

Volgens Fasseur gebruikt Wilhelmina niet steeds de gelukkigste woorden. Zo noemt ze het 'dolletjes' om te kijken naar de luchtgevechten boven Londen.

Koningin naar Houten en Utrecht (15 dec.)

Koningin Beatrix, prins Claus en andere leden van het Koninklijk Huis vieren april volgend jaar de Koninginnedagfeestviteiten op 30 april mee in de gemeenten Houten en Utrecht. De programma's - voor deze 50e Koninginnedag op 30 april - zijn nog niet bekend, maar in beide plaatsen willen de verheugde autoriteiten het allemaal 'zo gewoon' mogelijk houden. Ook in Utrecht kunnen ze hun vreugde niet op over de komst van de Koningin. Utrecht is volgens een gemeentelijke woordvoerder een zeer Oranjegezinde stad.

Church adaptations for funerals of Royal Family (Oct. 13th)

The side wall of the Nieuwe Kerk in Delft, where members of the Royal Family are buried, has been drilled through with holes for passing through television cables. The operation has been carried out on the order of the State Department of Housing and Construction. "They are meant for the Dutch Broadcasting Company in connection with state funerals, but also for broadcasts by the Evangelical Network. It is unpleasant to talk about funerals of the Royal Family with respect to people who are still alive now. But, whatever the case may be, preparations have been made for when it will be necessary.", according to J. de Geus of the Reformed Congregation.

The last time somebody of the Royal Family was buried in Delft was Princess Wilhelmina in 1962. "Since then, a great many things have changed. Take, for instance, the funerals of King Boudouin in Belgium and Princess Diana that were broadcast on television", says De Geus.

In the church itself, cable holes were previously installed. "Those cables are as thick as wrists. When you put them across the floor, people will instantly trip on them. They will now be put in a groove in the church."

W. Weve, who is employed as an architectural historian at the town development agency, does not think the holes made by the State Department for Housing and Construction are 'odd', but he does deplore that he was left in the dark about it. "It would have been decent if the State Department for Housing and Construction had asked our advice. Perhaps the result would have been the same, I don't know about that. In any case, we would have appreciated it."

Princess Irene: "I dearly love the earth" (Oct. 28th)

"I dearly love the earth and all life on it. Not merely that fertile globe, with the many paradisiacally beautiful places, the animals in all their manifestations, the trees, the flowers, the stones, but also the wind, the sunlight, the water". This is how Irene van Lippe-Biesterfeld begins her new book *Together; Nature for a Family*.

The princess has had high sales figures before with her book *Dialogue with Nature*. The fact that Queen Beatrix' sister appeared to be having conversations with trees and dolphins drew a lot of attention then. With the new book, Irene "wants to share the discovery that we do not need to be separated from our natural surroundings, nor from our fellow-man".

According to the New Age supporter of royal stock, the choice is ours. "You can go on placing yourself at the center, and then you are on your own, or you can begin feeling part of all life, and then you will never be on your own any more". Her book deals with the process of that unification.

The princess composed the book mainly from contributions by her own former students. She added to it by writing the introduction, epilogue, text links and exercises ("Stop talking during walks. Stop thinking for a while during walks. Be open to everything around you.")

Wilhelmina thought air-battle over England 'jolly good fun' (Nov. 28th)

A big pile of letters written by Queen Wilhelmina to Princess Juliana has recently emerged from an old cabinet at Soestdijk Palace. Prof. C. Fasseur, the Wilhelmina biographer who works as a historian at the University of Leiden, made part of its contents public at a lecture in Jakarta.

The letters date from 1940-1945 when Wilhelmina resided in London and Juliana in the Canadian city of Ottawa due to the German occupation. Initially, Wilhelmina had great difficulties with the Government in the British capital. In the letters to Juliana, she describes the De Geer Government as "the little men".

On June 17th 1940, the Queen writes that the Government ministers are afraid that Wilhelmina will move to Canada, leaving the ministers behind in London, within German firing range. "The only thing that was lacking was the water-works", Wilhelmina writes with irritation.

The air-battle for England is referred to by Wilhelmina as a "bit of mischief" on the part of the Germans, because she considers it inconceivable that the British people will give in under heavy German attacks. The destruction caused by the Germans in London creates some practical inconvenience for Wilhelmina. Shopping is getting complicated because she continually "has to make a phone-call to see if the shop is still there".

According to Fasseur, Wilhelmina does not always use the most felicitous of words. For example, she says it is "jolly good fun" watching the air fights over London.

In the middle of the picture: Queen Wilhelmina's residence during the war years (on the north side of Hyde Park, London)

Queen to Houten and Utrecht (Dec. 15th)

Queen Beatrix, Prince Claus and other members of the Royal Family will celebrate the Queen's Day festivities of April next year in the municipalities of Houten and Utrecht on April 30th. The day's program - for this 50th Queen's Day on April 30th - are not yet known, but, in both places, the delighted authorities wish to keep everything "as informal" as possible. In Utrecht, people are overjoyed about the Queen's visit. According to the municipal spokesperson, Utrecht is a very Orange-minded town.

Nederland kaasland (13 okt.)

Nederland kaasland. Dat kun je wel stellen, want Nederland is 's werelds grootste kaasexporteur met een jaarlijkse export van zo'n 540 miljoen kilo (gegevens uit 1997). Reken daarbij de slordige 225 miljoen kilo aan jaarlijkse binnenlandse consumptie (inclusief 22 miljoen kilo buitenlandse kaas), en het verwondert niet dat we in het buitenland kaaskoppen worden genoemd.

Een kaaskop is eigenlijk het houten vat waarin de kaas wordt geperst. Volgens de overlevering trokken de middeleeuwse boeren met zo'n vat als helm ten strijde. Een legertje kaaskoppen, als het ware.

De export mag tegenwoordig gigantisch zijn, ook in de middeleeuwen stond het volkje van de Lage Landen al bekend om hun prima kaas. Rond 1100 accepteerde de stad Koblenz (in het huidige Duitsland) bijvoorbeeld kaas van Hollandse makelij als betaalmiddel bij de tolheffing voor schippers op de Rijn.

Kaaspakhuis

Kaas werd op de boerderijen met de hand gemaakt. Dat gebeurde waarschijnlijk al sinds de eerste boeren zich hier vestigden (tot wel 1600 jaar voor onze jaartelling). De oudste bewijzen daarvoor zijn 1400 jaar jonger: de 2100 jaar oude voorwerpen die werden gevonden bij het afgraven van terpen en wierden. De primitieve boer wist hoe hij kaas moest maken.

Tegen die aanname pleit dat het woord kaas duidelijk afkomstig is van het Latijnse *caseus*. Historici vermoeden dat de 'prehistorische kaas' vers gegeten werd, als een soort kwark. Waarschijnlijk introduceerden de Romeinen een ander procédé, waarna de oude Germaanse naam verdween.

Zuidlaardermarkt drukker dan vorig jaar

(20 okt.)

Lange files stonden vanmorgen op de wegen naar Zuidlaren. Ook op de N34 stonden ver voor de afslag Zuidlaren lange files. Daar worden vandaag op de Zuidlaardermarkt meer dan 150.000 bezoekers verwacht. De verkeersproblemen zijn het gevolg van gebrek aan parkeer-ruimte omdat veel weilanden te drassig zijn om er auto's te stallen.

Op de markt zijn vanmorgen 2398 paarden aangevoerd, iets meer dan vorig jaar. De aanvoer van rundvee bleef met 887 achter bij vorig jaar. Handelaren klaagden over slechte prijzen. Ook onder marktkooplieden heerste er onvrede omdat ze door de herinrichting van het centrum van Zuidlaren hun vertrouwde stek kwijt waren. Ook afgelopen nacht was het al erg druk in Zuidlaren. Niettemin heeft het dorp een rustige nacht achter de rug. De politie meldt slechts twee beginnende knokpartijtjes.

Dierenbescherming wil scheiding markt-folklore (23 okt.)

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) wil dat veemarkten voortaan worden gescheiden van de bijbehorende jaarfeesten. Volgens de LID hebben de jaarmarkten - zoals de al eeuwenoude Zuidlaardermarkt - vooral een folkloristische karakter, en is daarmee het welzijn van de aanwezige dieren in het geding.

LID-inspecteur A. Timmer uit deze bezorgdheid vooral na een bezoek aan de Zuidlaardermarkt, dinsdag. Dit jaar inspecteert de dienst meer dan vijftig markten. In december publiceert ze haar bevindingen en zal dan ook advies uitbrengen over de organisatie van de jaarmarkten.

Gewapend met een video-camera inspecteerde Timmer dinsdag de markt in Zuidlaren. Naar schatting 160.000 bezoekers vierden er feest temidden van ruim 800 koeien. Zo'n 2400 paarden stonden apart van het feestterrein. Veelal zetten eigenaren de dieren op de avond tevoren of 's nachts al op het marktplein, en worden ze pas de volgende avond opgehaald. De dieren worden dan vooral aangevoerd voor de folklore.

Burgemeester Pannekoek van Zuidlaren erkent dat het bij de jaarmarkt gaat om, "de charme van de combinatie". Hij is bereid om te praten over regels.

The Netherlands are cheese country

(Oct. 13th)

The Netherlands are cheese country. That is fair to say, because the Netherlands are the world's biggest exporter of cheese with an annual export of some 540 million kilos (1997 statistics). Add to that the odd 225 million kilos of annual inland consumption (including 22 million kilos of foreign cheese), and it is no wonder that we are called cheese-heads abroad.

Actually, a cheese-head is a wooden barrel in which cheese is wrung. Tradition has it that medieval farmers would go to battle with such a barrel for a helmet. A small army of cheese-heads, as it were.

Though exports may be gigantic nowadays, in the Middle Ages, too, the folks of the Low Countries were known for their excellent cheese. Around the year 1100, the town of Koblenz (in present-day Germany) accepted cheese made in Holland as a method of payment at toll collections for barge-men on the River Rhine.

Cheese was made on farms by hand. That probably took place as early as the days when the first farmers settled down here (as far back as 1600 years before the Christian era). The earliest evidence for that are from 1400 years later: the 2100-year-old objects that were found at the digging up of terps. The primitive farmer knew how to make cheese.

An argument against that assumption is that the word 'kaas' clearly derives from Latin 'caseus'. Historians suppose that 'prehistoric' cheese used to be eaten fresh, like a kind of quark cheese. Probably the Romans introduced a different process, after which the old German name disappeared.

Zuidlaren market busier than last year

(Oct. 20th)

There were long traffic jams on the roads to Zuidlaren this morning. There were tailbacks from Tynaarlo to Zuidlaren. On the N34, too, there were long traffic jams far ahead of the turning for Zuidlaren. It is there that over 150,000 visitors are expected on the Zuidlaren market today. Traffic problems are caused by a lack of parking space because many grasslands are too soggy for car parking.

This morning, 2,398 horses were transported onto the market, slightly up by last year. The transportation of cattle was down by last year at 887. Traders were complaining about low prices. There was dissatisfaction among market vendors as well, because they had lost their familiar stands as a result of the new design for the center of Zuidlaren. Last night, too, there was already a lot of activity in Zuidlaren. Nevertheless, the village has had a peaceful night. The police reported only two incipient brawls.

Animal protection society wants separation market - folklore (Oct. 23rd)

The National Animal Protection Inspection Service (LID) wants cattle-markets separated from the annual festivities they are part of. According to the LID, annual fairs - such as the age-old Zuidlaren market - mainly have a folklorist char-

acter, as a result of which the well-being of the animals that are there is at stake.

LID-inspector A. Timmer particularly expresses this point of concern after a visit to the Zuidlaren Market on Tuesday. The Service inspects over fifty markets this year. It will publish its findings in December and will also put forward an advice on the organization of annual fairs.

Armed with a video camera, Timmer inspected the Zuidlaren market on Tuesday. An estimated 160,000 visitors were reveling there among over 800 cows. Some 2,400 horses were on a location separate from the festival area. Often, owners bring the animals onto the market-square as early as the previous evening or at night and do not take them away until the following evening. The animals are then mainly trucked in for the purpose of folklore.

The mayor of Zuidlaren, Mr. Pannekoek, acknowledges that the annual fair is about "the attraction of the combination". He is prepared to talk about the rules.

Characteristic scene at the Zuidlaardermarkt

Oud heidens gebruik op de elfde van de elfde (12 nov.)

Iedere opvoeder laat het zich wel eens ontvallen: "Kinderen die vragen worden overgeslagen." Eenmaal per jaar geldt een uitzondering op die 'regel'. Met toestemming van de vaders en moeders die hun kroost tijdens hun toer veelal vergezellen, mag dan ongegeneerd worden gebedeld om snoep. Dat is bij het traditionele feest van Sint Maarten. Vooral in Noord-Nederland en Limburg wordt de traditie op de elfde van de elfde hoog gehouden. En zo trokken duizenden kinderen gisteravond weer zingend langs de deuren.

Het oude volksgebruik dateert uit de tijd dat op de eerste dagen van november het nieuwjaarsfeest werd gevierd. Al vóór de invoering van de huidige kalender was dit het moment in het jaar dat mensen en vee terugkeerden naar hun winterverblijven, en de laatste oogsten werden binnen gehaald. Oorspronkelijk werd het Keltisch nieuwjaar gevierd op de vooravond van 1 november en de daarop volgende dag. De naam van dit feest is *Samhain*, wat letterlijk 'het einde van de zomer' betekent.

In het plaatsje Fortinghall (Pertshire, Schotland) - bekend om het langdurig instandhouden van oude gebruiken - werd dit feest echter gevierd op 11 november..., de dag waarop nog steeds in de meeste streken van Nederland Sint Maarten wordt gevierd. In de tijd dat het jaar nog verdeeld was in een lichte en donker periode, was 11 november de dag waarop het seizoen van kou en duisternis begon.

Op de 'oudejaarsavond' werden, net als op de andere drie Keltische jaarfeesten, vreugdevuren ontstoken. Men liep met lantaarns over duistere wegen om naar de plek te gaan waar het vreugdevuur en de traditionele festiviteiten plaatsvonden. In de lantaarns, gemaakt van pompoenen of kalebassen, werden vaak gezichten gesneden om geesten op afstand te houden. Deze pompoenen werden ook voor het raam en bij de deur gezet om het huis en zijn bewoners te beschermen.

Verder liepen mensen met fakkels rondom hun erf om dat te beschermen tegen kwade geesten. Volgens de overlevering was dit namelijk ook de tijd van het jaar dat de scheiding tussen de gewone wereld en die van de geesten even was opgeheven.

Ook was de tijd aangebroken om de sociale banden weer te verstevigen. Er werd voor de gelegenheid speciaal brood gebakken. Dit was het moment waarop het vertellen van verhalen bij het haardvuur begon, ook omdat er buiten weinig meer te doen was. Straatkoortjes zongen huis aan huis nieuwjaarsversjes, en kinderen gingen de huizen langs om lekkere dingen in te zamelen voor het nieuwjaarsfeest.

Op 11 november herdenkt de kerk Sint Maarten/Martinus, de beschermheilige van de bedelaars. De lantaarns, het bij de deur zingen en het lekkers ophalen stammen echter van veel oudere heidense gebruiken rond de jaarwisseling.

Twaalf miljoen sint-gedichten (3 dec.)

Sinterklaas activeert het dichtelijk gevoel in ons land. Dit jaar ontspruiten minstens zo'n 11,9 miljoen gedichten aan het brein van sint-vierders. Dat blijkt uit cijfers van het marktonderzoeksinstituut Nipo. Het werkelijke aantal gedichten ligt hoger, omdat het Nipo-onderzoek zich alleen richtte op mensen van achttien jaar en ouder.

Dit jaar wordt sinterklaas iets meer gevierd dan vorig jaar. Toen was 54 procent van de bevolking van plan pakjesavond te vieren, nu is dat 57 procent. Deze 3,7 miljoen huishoudens geven gemiddeld ruim 200 gulden uit aan cadeaus, in totaal zo'n 800 miljoen. Zo'n 6,2 miljoen pakjes zitten verstopt in een surprise.

Een op de tien Nederlanders heeft wel eens voor sinterklaas gespeeld, drie op de tien voor zwarte piet. Het sint-pak blijft vooral voorbehouden aan mannen (19 procent) tegenover 2 procent vrouwen. De kleurrijke piet-pakjes zijn aardig verdeeld over de seksen, respectievelijk 29 en 27 procent.

Nederlanders zien het sinterklaasfeest blijkbaar als 'een oude traditie, die niets met discriminatie en onderdrukking te maken heeft'. Slechts 2 procent van de 1533 ondervraagden vond het feest en met name zwarte piet discriminerend voor gekleurde landgenoten, 96 procent niet. Een ruime meerderheid (78 procent) acht het onacceptabel dat op sommige plaatsen een gekleurde sint en witte pieten verschijnen, 8 procent vindt dat geen enkel probleem.

Sinterklaas gedichten hebben een lange traditie (20 nov.)

Het sinterklaasfeest heeft een lange traditie. We herkennen in 1998 nog bijna alle details op Jan Steens schilderij *Het Sint Nicolaasfeest* van 1667. De roe, de schoorsteen, de lekkernijen. Misschien werden ook toen al liedjes gezongen als 'Sinterklaas, bonne, bonne, bonne', en 'Sinterklaas kapoentje'. Weliswaar worden die pas in 1871 door Johannes van Vloten opgetekend in *Nederlandsche Baker- en Kinderrijmen*, maar de mondelinge overlevering van de volkspoëzie gaat veel verder terug. Sinterklaas in eigen persoon duikt pas halverwege de negentiende eeuw op.

Old pagan tradition on the eleventh of the eleventh (Nov. 12th)

All educators will say it every now and then: “begging children will be passed over”. Once a year, there is an exception to that ‘rule’. With the permission of fathers and mothers, who often accompany their offspring on their tour, a shameless begging for candies can take place then. That is during the traditional feast of Martinmas. Especially in the north of the Netherlands and in Limburg, the tradition is honored on the eleventh of the eleventh. Accordingly, thousands of children were going from door to door and singing songs again last night.

The old popular tradition dates from the time when New Year’s celebrations were held on the first days of November. Long before the introduction of the modern calendar, this was the moment of the year when people and live-stock returned to their winter dwellings, and the last harvests were put in storage. Originally, the Celtic New Year was celebrated on the eve of November 1st and the day after. The name of these celebrations is *Samhain*, which literally means ‘the end of the summer’.

However, in the village of Fortinghall (Perthshire, Scotland) - renowned for its long preservation of old traditions - these celebrations were held on November 11th ..., the day on which Martinmas is still celebrated in most parts of the Netherlands. In the times when the year was still divided into a light and a dark period, November 11th was the day when the season of coldness and darkness began.

On ‘New Year’s Eve’, as during the other three Celtic celebrations of the year, bonfires were lit. People walked with lanterns along dark roads and went to the place where the bonfire and the traditional festivities were taking place. Faces were often carved into the lanterns, made of pumpkins or gourds, to ward off spirits. These pumpkins were also placed in the window and at the door to protect the home and its occupants.

In addition, people walked around the premises with torches to protect them against evil spirits. For, tradition has it that this was also the time of the year when the barrier between the normal world and that of spirits was temporarily lifted.

The time had also come for strengthening social ties again. Special bread was baked for the occasion. This was the moment at which the telling of stories by the fire-side began, also because there were little outdoor activities any more. Small street choirs were going from home to home singing New Year’s songs, and children were visiting homes in order to collect delicacies for the New Year’s celebrations.

On November 11th, the church commemorates Martinmas, the patron saint of beggars. The lanterns, the singing at the door and the collecting of delicacies date from much older pagan turn-of-the-year traditions, however.

Twelve million Sinterklaas rhymes (Dec. 3rd)

Sinterklaas stimulates the rhyming spirit in our country. This year, at least some 11.9 million rhymes will spring from the minds of those who celebrate Sinterklaas. This is shown in statistics of the institute for market research Nipo. The actual number of rhymes is higher, because the Nipo-inquiry only focused on people of eighteen and over.

This year, Sinterklaas is celebrated on a slightly larger scale

than it was last year. Then 54 per cent of the population planned to celebrate ‘parcel presentation night’, which is 57 per cent now. These 3.7 million households spend an average of over 200 guilders on gifts, which is a total of some 800 million. Some 6.2 million parcels are hidden in surprise packages.

One out of every ten Dutch persons has acted as Sinterklaas at one time or other, three out of ten as Zwarte Piet. The Sinterklaas costume mainly remains the prerogative of men (19 per cent) as opposed to 2 per cent of women. The colorful Piet costumes are very much divided among the sexes, respectively 29 and 27 per cent.

The Dutch apparently view the Sinterklaas celebration as “an old tradition, which has nothing to do with discrimination and repression”. Only 2 per cent of the 1533 people interviewed regarded the celebrations and particularly Zwarte Piet as discriminating to colored fellow-citizens, 96 per cent did not. A large majority (78 per cent) considers it unacceptable that, at some places, a colored Sinterklaas and white Pieten show up, 8 per cent think that is no problem at all.

Sinterklaas rhymes have a long tradition (Nov. 20th)

The celebration of Sinterklaas has a long tradition. In 1998, we can still recognize practically all the details on Jan Steen’s painting *Het Sint Nicolaasfeest* of 1667. The rod, the chimney, the delicacies. Perhaps, even then, songs such as ‘Sinterklaas, bonne, bonne, bon’ and ‘Sinterklaas kapoentje’ were sung. It is true that those were only recorded on paper in 1871 by Johannes van Vloten in *Nederlandsche Baker- and Kinderrijmen*, but the oral tradition of these folk-rhymes date back to a much earlier date. Sinterklaas himself does not appear before the middle of the nineteenth century.

Het Sint Nicolaasfeest by Jan Steen, 1667

Toch weer knallen met carbidbussen op Schiermonnikoog (9 dec.)

Eigenlijk mag het sinds kort niet meer, ouderwets knallen met carbidbussen. En als het met een ontheffing toch wordt toegestaan, is het daverende, massale melkbusgeweld doorgaans altijd nog taboe binnen de bebouwde kom. Op Schiermonnikoog ligt dat dit jaar anders. Het Friese Openbaar Ministerie is gezwich voor het innige verlangen naar folkloristisch carbidgedreun op de Willemshof in het hart van het dorp.

Wethouder Sytze Schut meldt dat de eilanders de 'boze geesten' deze jaarwisseling daardoor weer als vanouds kunnen wegschieten. Het wordt volgens hem een 'verantwoorde gebeurtenis'. Vorig jaar ging het carbidschieten op Schier vanwege ontwikkelingen rond de vuurwerkregelgeving niet door. Eilanders reageerden verbolgen: 'Weer een traditie naar de klote'. De gemeente heeft zich dat aangetrokken en alles op alles gezet om het OM te vermurwen. Met succes. De drie oudejaarsploegen van Schier mogen nu vanaf tien uur 's morgens buiten het dorp 'inschieten'. Eén ploeg mag er 's nachts van twaalf tot één op de Willemshof ouderwets tegenaan.

Over de veiligheid zijn volgens Schut goede afspraken gemaakt. De Willemshof wordt afgezet en het publiek moet achter hekken blijven. Het veldje wordt beschermd met landbouwplastic en een laagje zand, en de melkbusknallers ruimen zelf de rommel op.

De wethouder vertrouwt erop dat het folkloristische gebruik zonder incidenten verloopt. "Per saldo is het knallen met melkbussen veel veiliger dan sommige andere vormen van vuurwerk. Je hoort nooit dat er ongelukken mee gebeuren."

Politichef W. Elzinga vindt het prima dat de traditie wordt voortgezet. "Als de veiligheid maar in acht wordt genomen en het gevaarloos kan plaatsvinden." Het melkbusgedreun wordt ook in een aantal andere gemeenten gedooft.

Draaiorgel moet toontje lager zingen (14 dec.)

Orgeldraaiers in het centrum van Amsterdam moeten vanaf 1 januari na een half uur spelen een nieuwe stek zoeken, minstens honderd meter verderop. Er mogen niet meer orgeldraaiers komen dan de zes die nu actief zijn. Dat staat in de nieuwe beleidsregels van burgemeester Patijn.

De Amsterdamse straatorgelmuzikanten hebben het al jaren moeilijk. Het aantal actieve orgeldraaiers liep terug van elf naar zes. Winkeliers en omwonenden ergeren zich steeds meer aan de luide muziek.

Patijn heeft daarom nieuwe regels opgesteld. De binnenstad is opgedeeld in zeven sectoren. Per dagdeel mag maximaal één orgeldraaiër in een sector spelen. Alleen op de brug van het Stationsplein mag langer dan een half uur achtereen worden gespeeld: drie uur.

Voorzitter W. Snoerwang van de Kring van Draaiorgelvrienden vindt dat het met de nieuwe regels moeilijk wordt gemaakt om genoeg geld op te halen. Hij kan zich aan de andere kant ook wel

voorstellen dat winkeliers in smalle straten op een gegeven moment hun buik vol hebben van de muziek voor hun deur.

Hij zou graag zien dat er op plaatsen waar meer open ruimte is, zoals de Dam, langer muziek uit het orgel mag komen. "Vanuit cultuurhistorische kant verdient het straatorgel bescherming. Het was ooit een typisch Amsterdams verschijnsel", aldus Snoerwang.

Friesland leeggeroofd voor oudejaarsstunts (31 dec.)

Stoelen, beelden en een skûtsje lijken dit jaar de belangrijkste buit te vormen voor de inmiddels bijna traditionele 'diefstallen' door oudejaarsverenigingen in Friesland. De voorwerpen staan nu bij de politie als vermist ingeschreven, maar de verwachting is dat ze 1 januari ergens in de provincie opdruken.

Deze week verdween het kampioensskûtsje van Leeuwarden uit de binnenstad. Volgens ooggetuigen stonden om vijf uur 's ochtends de bruggen in de Friese hoofdstad open en voer het verlichte schip weg. Het zou inmiddels in de buurt van Drachten gesignaleerd zijn.

Schipper Ulbe Zwaga regeerde erg laconiek op het verdwijnen van zijn skûtsje. Zwaga gaat er van uit dat kenners de stunt hebben uitgevoerd.

En dan zijn er ook nog de stoel van de Commissaris van de Koningin (Nijpels) en die van de burgemeester van Breda (voorheen Nijpels) die vermist worden. In Kimswerd en Menaldum zijn beelden verdwenen.

Friesland heeft een traditie op het gebied van oudejaarsstunts. Zo ontvoerde de oudejaarsvereniging van Elsloo ruim tien jaar geleden het wassen beeld van Gorbatsjov uit het museum van Madama Tussaud in Amsterdam.

Shooting with carbide again in spite of everything (Dec. 9th)

There has actually been a ban on it since recently, on the good old shooting of carbide cans. And if an exempting permission is granted, on the whole, the roaring, heavy display of force by milk cans remains taboo in built-up areas. This is different on Schiermonnikoog this year. The Frisian Public Prosecutor's Office has given in to the deep-felt desire for the folklorist booming of carbide on the Willemshof in the center of the village.

The alderman Sytze Schut says that, as a result, the islanders will be able to shoot away the 'evil spirits' in the traditional way at the turn of this year. According to him, it will be an "event without irresponsible risks". Last year, carbide shooting at Schier was canceled due to developments in fireworks regulations. Islanders reacted angrily: "another tradition ruined".

The municipal authorities took this to heart and have done their utmost to persuade the Public Prosecutor. Successfully so. The three New Year's Eve teams of Schier are allowed to do 'some preliminary shooting' outside the village from ten o'clock in the morning. One team will be permitted to have a right old go at it on the Willemshof from twelve to one at night.

As far as security is concerned, good arrangements have been made, according to Schut. The Willemshof will be fenced off and the crowd will have to stay behind the fences. The pitch will be protected by agricultural plastics and a layer of sand, and the milk-can shooters themselves will clean up the mess.

The alderman is confident that the folklorist tradition will take place without incidents. "All in all, shooting with milk-cans is much safer than some other forms of fireworks. You never hear about any accidents as a result of it".

Police chief W. Elzinga thinks it fine that the tradition is maintained. "As long as safety is observed and no danger is involved in the event". The roaring of milk cans is tolerated in a number of other municipalities as well.

Street organ has to play it down a little

(Dec. 14th)

As of January 1st, street-organ players in the center of Amsterdam will have to find a different spot after they have played for half an hour, at a distance of at least one hundred meters. No more than the six street-organ players that are active now will be allowed. That is written in Mayor Patijn's new policy regulations.

The Amsterdam street-organ musicians have gone through hard times for years. The number of active street-organ players went down from eleven to six. Shopkeepers and people who live in the neighborhood were increasingly annoyed by the loud music.

Patijn has therefore drawn up new rules. The city-center has been divided into seven sectors. Each part of the day, a maximum of one street-organ player is allowed to play in one sector. It is only on the bridge of the Stationsplein that one can play for longer than half an hour: three hours.

W. Snoerwang, who is the chairman of the Group of

Friends of Street Organ Players, thinks that the new rules will make it difficult for the street-organ players to collect enough money. On the other hand, he can understand that, at some stage, shopkeepers in narrow streets are fed up with the music on their doorsteps.

He would like to see that, in places with more open space, such as the Dam, organ music can be heard for a longer time. "From a cultural-historical point of view, the street organ deserves to be protected. It used to be a typically Amsterdam phenomenon at one time", says Snoerwang.

The most famous of Amsterdam's street organs, 'De Arabier'

Friesland looted for New Year's Eve Stunts

(Dec. 31st)

Chairs, statues and a 'skûtsje'-ship seem to be the main spoils of the 'robberies' by New Year's Eve clubs in Friesland that have almost become traditional by now. The objects have been booked as missing by the police now, but it is expected they will show up somewhere in the province on January 1st.

This week, the champion's 'skûtsje' of Leeuwarden disappeared from the town center. According to eye-witnesses, the bridges in the Frisian capital were open at five o'clock in the morning, and the illuminated ship sailed away. It is rumored to have been spotted near Drachten in the meantime.

Skipper Ulbe Zwaga reacted very laconically to the disappearance of his 'skûtsje'. Zwaga assumes that insiders have carried out the stunt.

And then there are the chairs of the Queen's Commissioner (Nijpels) and the Mayor of Breda (previously Nijpels) that are missing. Statues have disappeared in Kimsward and Menaldum.

Friesland has a tradition as far as New Year's Eve stunts are concerned. The Elsloo New Year's Eve club, for instance, kidnapped the wax statue of Gorbachov from Madam Tussaud's in Amsterdam over ten years ago.

Beeldhouwer Kees Verkade geridderd

(10 okt.)

Kunstenaar Kees Verkade is vrijdagmiddag, nog voor de onthulling van zijn bronzen beeld van schrijver Louis Couperus in Den Haag, benoemd tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. In tranen liet de beeldend kunstenaar zich de bijbehorende speld uitreiken door de Haagse burgemeester Deetman. Volgens Deetman verdient Verkade de onderscheiding voor zijn grote verdiensten als internationaal kunstenaar.

Kort daarna onthulde Deetman op het Lange Voorhout de bronzen creatie van Verkade: een beeld van schrijver Couperus. Op de sokkel prijkt de zin 'Zoó ik iets ben, ben ik een Hagenaar'. En dat geldt zeker voor Couperus, aldus Deetman. "Hij vormt het symbool voor de Haagse heer van stand. Volgens de burgemeester heeft Den Haag er een prachtig beeld bij. "Op het Lange Voorhout liep Couperus altijd te flaneren. Hier hoort hij thuis".

In het levensgrote beeld is de schrijver goed herkenbaar, want beeldend kunstenaar Verkade gebruikte als uitgangspunt de bekende foto van de schrijver in dezelfde straat. Exact op dezelfde plek is Couperus vrijdag teruggekeerd. Compleet met een los vallende mantel, een strooien hoed en zijn linkerhand nonchalant in zijn jaszak.

Het moeilijkste onderdeel bij de vervaardiging van het beeld noemt Verkade de kleding. "Normaal zet ik de beelden in hun blote kont. Maar Couperus moest ik wel aankleden." Daarvoor stond de kunstenaar zelf model. "Ik heb zelf regelmatig voor de spiegel gestaan om te kijken hoe een jas valt." Het allermoeilijkste bleef hem bespaard. "Couperus draagt een hoed, waardoor ik gelukkig niet zijn kale kop hoefde na te maken."

Verkade viert zijn veertigjarige jubileum als beeldend kunstenaar. Hij doet dat onder meer met een tentoonstelling in Pulchri Studio aan het Lange Voorhout. Zijn nieuwe bronzen, tekeningen en zeefdrukken tonen een nieuwe stijl. Hij maakt nu veelal woeste beelden van lichamen zonder ledematen.

Dichteres M. Vasalis (1909-1998) (20 okt.)

De dit weekeinde overleden dichteres M. Vasalis (pseudoniem van M. Droogleever Fortuyn-Leenmans) werd in februari 1909 geboren in Den Haag. Ze leidde een betrekkelijk teruggetrokken bestaan in Roden. Ze publiceerde (naast een aantal losse gedichten in literaire tijdschriften) drie dichtbundels. In 1940 debuteerde ze met de bundel *Parken en Woestijnen*. De bundels *De Vogel Phoenix* (1947) en *Vergezichten en Gezichten* (1954) volgden. In 1983 ontving ze de P.C. Hooftprijs.

Toen het na het verschijnen van de bundel *Vergezichten en Gezichten* stil werd rond M. Vasalis ontstond geleidelijk de legende dat er een groot, niet-gepubliceerd oeuvre was. Ook braken de liefhebbers van haar werk zich het hoofd over de vraag waarom er maar geen nieuwe bundel verscheen.

Bij de uitreiking van Constantijn Huygensprijs in 1974 gaf ze een mogelijke verklaring: 'Wat mij na de oorlog overkomen is, komt hierop neer: een enorme relativering van mijn eigen lot, mijn eigen geluk of ongeluk, mijn meningen, mijn oordelen, mijn kennis en mijn commentaar (...) Ik moest

voortdurend tot de conclusie komen dat mijn commentaar volstrekt overbodig was en dat het geen zin had mijn lucifertje bij de brand af te strijken.'

Dat persoonlijke 'commentaar' is essentieel in haar gedichten. Ze neemt de dagelijkse dingen tot uitgangspunt van een gedicht en langzaam maar zeker verschuift de betekenis, in veel gevallen uitmondend in een verlangen naar verbondenheid met de dingen om zich heen, met de natuur vaak, met het heelal, eigenlijk. Dat verlangen om één te worden met, samen te vallen met, tja, met iets groters, is geen mens helemaal vreemd. Het punt is alleen dat zo'n verlangen bij menigeen latent aanwezig is. En als je dan zo'n (bedrieglijk eenvoudig) gedicht van M. Vasalis eenmaal begint te lezen, dan ervaar je ineens een schok van herkenning en tegen de tijd dat je het gedicht uit hebt, is het te laat: dan ben je verkocht, dan ben je gaan houden van dat gedicht. En daarom is het werk van M. Vasalis nog steeds zo geliefd.

Zangeres zonder Naam (1919-1998) (26 okt.)

Op 79-jarige leeftijd is vrijdag Mary Servaes-Beij, beter bekend als Zangeres zonder Naam, overleden. Mary Servaes was al geruime tijd ziek en overleed aan een hartstilstand. Ze leed aan de ziektes van Parkinson en Alzheimer.

De Zangeres zonder Naam trad aanvankelijk op in cafés en kreeg in 1955 haar eerste platencontract. Daarna groeide haar populariteit, maar de echte doorbraak kwam in 1973. Bekende successen waren 'Ach vaderlief' en 'Mexico', 'Mandolinen in Nicosia' en 'Keetje Tippel'. Sinds haar afscheid in 1987 leidde zij een teruggetrokken leven.

De Zangeres zonder Naam was de achtste in een gezin van tien kinderen. Een ongelukkige jeugd was een goudmijn voor de zangeres van het levenslied. Het gezin was arm, ze had een ernstige heupziekte en haar vader was een goddeloze tiran, zo blijkt uit haar autobiografie *De Zangeres, het Verhaal van Mijn Leven*.

Letterenprijs (12 nov.)

Koningin Beatrix reikt op woensdag 18 november in Paleis Noordeinde in Den Haag de Prijs der Nederlandse Letteren uit aan Paul de Wispelaere. De prijs is toegekend door het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie. De prijs, 34.000 gulden, wordt eens in de drie jaar uitgereikt aan auteurs van belangrijke Nederlandstalige werken. Eerdere laureaten waren onder anderen W.F. Hermans, Stijn Streuvels en Hugo Claus.

M. Vasalis

Parken
en woestijnen

De vogel Phoenix

Vergezichten
en gezichten

Sculptor Kees Verkade knighted (Oct. 10th)

The artist Kees Verkade was awarded a knighthood in the Order of the Dutch Lion on Friday afternoon, before the unveiling of his bronze statue of the author Louis Couperus in the Hague. Moved to tears, the visual artist was awarded the additional badge by Mayor Deetman of the Hague.

A short time later, Deetman unveiled Verkade's bronze creation at the Lange Voorhout: a statue of the author Couperus. Its base is adorned with the line 'If I am anything, I am a resident of the Hague'. And that is certainly true for Couperus, according to Deetman. "He is the symbol of the upper-middle class gentleman of the Hague". In the mayor's view, the Hague possesses one more wonderful statue. "Couperus used to stroll along the Lange Voorhout. This is where he belongs." The author can easily be recognized from the life-size statue, for the visual artist Verkade took as his

Life-size statue of Louis Couperus by Kees Verkade

starting-point the well-known picture of the author in the same street. Couperus returned to exactly the same place on Friday. Complete with a loosely fitting coat, a straw hat and his left hand casually in his coat pocket.

Verkade refers to the clothes as the most difficult part in the creation of the statue. "Normally, I make nude statues. But I simply had to dress Couperus up." For that, the artist acted as his own model. "I regularly stood in front of the mirror to see how a coat hangs on the body". He was spared the most difficult part of all. "Couperus wears a hat, so I did not have to reproduce his bald head".

Verkade celebrates his fortieth anniversary as a visual artist. He does that with an exhibition in Pulchri Studio on the Lange Voorhout. His new bronzes, drawings and silk-screen prints show a new style. He often makes wild sculptures of bodies without limbs now.

Poetess M. Vasalis (1909 - 1998) (Oct. 20th)

The poetess M. Vasalis (the pseudonym of M. Droogleever Fortuyn- Leenmans), who died this weekend, was born in the Hague in February 1909. She led a rather secluded life in

Roden. She published three volumes of poems (apart from a number of single poems in literary magazines). In 1940, she had her first publication with the volume *Parks and Deserts*. The volumes *The Bird Phoenix* (1947) and *Views and Faces* (1954) followed. In 1983, she received the P.C. Hooft Prize.

When, after the publication of the volume *Views and Faces*, no more was heard from Vasalis, the legend gradually came into existence that there was a large, unpublished body of work. Admirers of her work were also at a loss about the question why no new volume was published in the course of time.

At the presentation of the Constantijn Huygens Prize in 1974, she hinted at an explanation: "What has happened to me after the war amounts to this: an enormous relativization of my own fate, my own fortune or misfortune, my points of view, judgments, my knowledge and my comments (...). I could not but come to the constant conclusion that my comments were completely superfluous and it was no use striking my little match to the fire."

Those personal 'comments' are essential in her poems. She takes the inspiration for her poems from everyday things, and their significance shifts with a slow inevitability, in many cases resulting in a desire for solidarity with the things that surround her, often with nature, with the universe, in fact. That desire to be at one with, to merge with, well, with something bigger, is something everybody can identify with to some degree. The thing is that such a desire is latent in many people. And, once you start reading such a (deceptively simple) poem by M. Vasalis, you suddenly experience a shock of recognition, by the time you have finished reading the poem, it is too late: you have given in, you have come to love that poem. And that is why the work by M. Vasalis is still so popular.

Zangeres Zonder Naam (1919 - 1998)

(Oct. 26th)

Mary Servaes - Beij, better known as the Zangeres Zonder Naam, died on Friday at the age of 79. Mary Servaes had been ill for quite some time and died from a cardiac arrest. She suffered from Parkinson's and Alzheimer's disease.

The Zangeres Zonder Naam originally performed in bars and got her first contract in 1955. After that, her popularity grew, but the real break-through came in 1973. Well-known hits were "Ach Vaderlief", "Mexico", "Mandolinen in Nicosia" and "Keetje Tippel". Since her farewell in 1987, she led a secluded life.

The Zangeres Zonder Naam was eighth in a family of ten children. An unhappy childhood was a gold-mine to the singer of sentimental songs. From her autobiography *De Zangeres, the Story of my Life*, it becomes clear that the family was poor, she had a serious hip disease and her father was a godless tyrant.

Literature Prize (Nov. 12th)

Queen Beatrix is to present the Dutch Literature Prize to Paul de Wispelaere in Noordeinde Palace on Wednesday, November 18th. The prize has been awarded by the Ministerial Board of the Dutch Language Union. The prize, 34,000 guilders, is presented to authors of major works in the Dutch language every three years. Among previous laureates were W.F. Hermans, Stijn Streuvels and Hugo Claus.

Virtueel wandelen 'in' een Vermeer (12 nov.)

De echte kunstliefhebber kent de frustratie. Je ziet het meesterwerk wel, maar je zou er zo graag doorheen willen kijken. Terug in de tijd waarin het is gemaakt. Aan tafel schuiven bij de Aardappeleters of tussen de schuifdeuren kijken hoe Rembrandt kapitein Banningh Cock een plaatsje geeft tussen zijn mannen.

Voor de echte Vermeer-fans is er een alternatief voor deze reis in de tijd. De faculteit Geodesie van de Technische Universiteit in Delft ontwierp een driedimensionale wereld, gebaseerd op het beroemde schilderij *Gezicht op Delft*. Bezoekers kunnen, voorzien van een speciale bril, wandelen door de straten van het Delft uit 1660. Delft was in die tijd een middelgrote stad met zo'n 25.000 inwoners en dankzij de vele brouwerijen, handel en tapijtweverijen een welvarende gemeente.

Gezicht op Delft door Johannes Vermeer

Vele schilders portretteerden de Prinsenstad. Vermeer was echter één van de weinigen die de zuidkant van de stad schilderde. Op het beroemde stadsgezicht, geschilderd vanaf het Zuideinde, zijn de torens van de Nieuwe Kerk en de Oude Kerk duidelijk zichtbaar aan de horizon. Voor de scheepmakerij liggen twee haringbuizen, speciale schepen voor de haringvaart en in het midden schitteren de inmiddels verdwenen Schiedamse poort en de Rotterdamse poort met de ophaalbrug. Terwijl op de voorgrond twee vrouwen in boerendracht staan te keuvelen.

Op de computer zijn de straten en grachten van het Delft van Vermeer nauwkeurig gereconstrueerd. De faculteit Geodesie werkte samen met kunsthistoricus K. Kaldenbach twee maanden aan de 3D-wereld. De basis vormde een stadskaart van de bekende cartograaf J. Blaeu uit 1660.

Rijksmuseum viert jubileum met expo over Gouden Eeuw (19 nov.)

Op 31 mei 1800 opende de 'Nationale Kunst-Gallerij' haar deuren in acht zalen van de westelijke vleugel van Huis ten Bosch in Den Haag. De nationale kunstcollectie groeide als kool en kreeg na omzwervingen in het Paleis op de Dam en het Trippenhuys in 1885 tenslotte een definitief onderkomen in het huidige Rijksmuseum. Om het 200-jarig bestaan te vieren, organiseert dit museum in 2000 de tentoonstelling *De Glorie van de Gouden Eeuw*. De expositie zal 100 topstukken uit de eigen collectie en 100 bruiklenen uit musea elders in de wereld omvatten.

Hoofddirecteur Ronald de Leeuw maakte gisteren bekend dat Rembrandts *Nachtwacht* op de expositie in elk geval een centrale plaats krijgt. Van Nederlands grootste schilder uit de 17de eeuw zijn in totaal 13 schilderijen te zien, waaronder ook *De Anatomische Les van Prof. Tulp* uit het Mauritshuis.

Tijdens *De Glorie van de Gouden Eeuw* zijn van 15 april tot en met 17 september 2000 ook zeven schilderijen van Frans Hals, vijf van Ruysdael en drie van Vermeer te zien. Verder keren belangrijke schilderijen van Gerard ter Borch en Pieter Saenredam uit het buitenland terug. Op de tentoonstelling worden ook beelden van Verhulst en Quellinus, topstukken van zilver, Delfts aardewerk, meubels, prenten en tekeningen getoond. Het Rijksmuseum rekent op vele honderduizenden bezoekers.

Het startschot van het jubileumjaar klinkt op 11 december 1999 bij de opening van de wintertentoonstelling *Amsterdams Goud en Zilver*. Aan de hand van vijfhonderd pronkstukken geeft deze expositie tot en met 26 maart 2000 een overzicht van de ontwikkeling van de Amsterdamse goud- en zilverproductie van de 16de tot de 20ste eeuw.

Tijdens het jubileumjaar krijgt koning Lodewijk Napoleon, die van 1806 tot 1810 aan het bewind was en initiatiefnemer was van de Koninklijke Bibliotheek en 'Het Koninklijk Museum', van 8 januari tot en met 25 juni een eerbetoon op de tentoonstelling *Een Koninklijk Museum*. Het Rijksmuseum zal in 2000 ook lezingen, congressen en speciale avonden organiseren en viert op 31 mei van het jaar met een groot feest dat die dag op de kop af twee eeuwen geleden de 'Nationale Kunst-Gallerij' open ging.

Woudagemaal Werelderfgoed (3 dec.)

Het Woudagemaal bij Lemmer zal in de toekomst vaker opengaan voor publiek. Gisteren kreeg Europa's grootste stoomgemaal een plaats op de Werelderfgoedlijst van de Unesco.

P.C. Hooftprijs '99 naar Arthur Lehning (9 dec.)

De P.C. Hooftprijs voor beschouwend proza 1999 gaat naar Arthur Lehning (99). De essays en cultuurwetenschappelijke studies van Lehning hebben volgens de jury uitzonderlijke kwaliteit en betekenis. Belangrijke essays en commentaren van Lehning zijn verzameld in drie bundels: *De Draad van Ariadne*, *Ithaka en Prometheus* en *Het Recht van de Opstand*.

A virtual walk 'inside' a Vermeer (Nov. 12th)

The genuine art lover knows the frustration. You can be able to see the masterwork, but you would so much to look through it. Back in time to when it was created. Sitting down at the table with the Potato Eaters, or watching unobtrusively how Rembrandt gives Captain Banningh Cock a place among his men.

To genuine Vermeer fans, there is an alternative to this journey in time. The Faculty of Geodesy at the Technical University of Delft designed a three-dimensional world, based on the famous painting *View of Delft*. Equipped with special glasses, visitors can walk through the streets of Delft of 1660. In those days, Delft was a medium-sized town with some 25,000 inhabitants and, thanks to the many breweries, trade and carpet-weaving mills, a prosperous municipality.

Many painters have portrayed the Prince's Town. Vermeer was one of the few who painted the south side of the town, though. On the famous town view, which was painted from the Zuideinde, the towers of the Nieuwe Kerk and the Oude Kerk are clearly visible on the horizon. Facing the shipwright's, there are two busses, which are special ships for herring-fishing, and, in the middle, the Schiedam gateway and the Rotterdam gateway with the drawbridge have pride of place. Meanwhile, in the foreground, two women in farmer's costumes are having a chat.

On the computer, the streets and canals of Delft have been carefully reconstructed. In co-operation with the art-historian K. Kaldenbach, the Faculty of Geodesy worked on the 3D-world for two months. The starting-point was a town plan from 1660 by the well-known cartographer J. Blaeu.

Rijksmuseum celebrates anniversary with exposition on Golden Age (Nov. 19th)

On Monday 31st, 1800, the 'National Art Gallery' opened its doors in eight halls of the western wings of Huis ten Bosch in the Hague. The national art collection mushroomed and, having made detours to the Dam Palace and the Trippenhuis, eventually got a permanent home in the present-day Rijksmuseum. To celebrate its 200-year existence, this museum will organize the exhibition *The Glory of the Golden Age* in the year 2000. The exposition will include 100 top pieces from its own collection and 100 loans from museums elsewhere in the world.

Yesterday, general director Ronald de Leeuw revealed that Rembrandt's *Nightwatch* is sure to get a central place at the exposition. Of the greatest Dutch 17th-century painter, there will be a total of thirteen paintings on show, among which *The Anatomic Lesson by Prof. Tulp* from the Mauritshuis as well.

During *The Glory of the Golden Age*, there will also be seven paintings by Frans Hals, five by Ruysdael and three by Vermeer on show from April 15th through September 17th in the year 2000. Moreover, major paintings by Gerard ter Borch and Pieter Saenredam will temporarily return from abroad. Sculptures by Verhulst and Quellinus, top silver pieces, Delft earthenware, furniture, prints and drawings will also be displayed on the exhibition. The Rijksmuseum anticipates many hundreds of thousands of visitors.

The starting shot of the anniversary year will sound on December 11th 1999 at the opening of the winter exhibition

The Nightwatch by Rembrandt, 1642

Amsterdam Gold and Silver. Through March 26th 2000, this exposition will give an overview of the development of Amsterdam gold and silver production from the sixteenth to the twentieth century by means of five hundred showpieces.

During the anniversary year, from January 8th through June 25th, King Louis Napoleon, who reigned from 1806 to 1810 and who was the initiator of the Royal Library and 'The Royal Museum', will be offered a tribute at the exhibition *A Royal Museum*. In 2000, the Rijksmuseum will also organize lectures, conferences and special nights, and, on May 31st, it will celebrate with a big party that on that day it was exactly two centuries ago that the National Art Gallery opened its doors to the public.

Wouda pumping station world heritage (Dec. 3rd)

The Wouda pumping station near Lemmer will be open to the public more often in the future. Yesterday, Europe's largest steam operated pumping station got a place on the Unesco World Heritage List.

P.C. Hooft Prize '99 to Arthur Lehning (Dec. 9th)

The P.C. Hooft prize for reflective prose 1999 goes to Arthur Lehning (aged 99). According to the jury, Lehning's essays and cultural scientific studies are of an extraordinarily high quality and significance. Major essays and commentaries by Lehning have been collected in three volumes: *Ariadne's Thread*, *Ithaca and Prometheus* and *The Right of the Rising*.

Tijdgeest krijgt grip op orthodoxe gelovigen

(7 okt.)

Orthodoxe gereformeerden laten zich steeds meer door de tijdgeest beïnvloeden. Vooral onder jongeren zijn de opvattingen over geloofskwesties als het schriftgezag en de vrouw in het ambt en maatschappelijke zaken als voorbehoedmiddelen, bioscoopbezoek, en de positie van de vrouw aan het schuiven. Dat blijkt uit een deze week gepubliceerd onderzoek in opdracht van het *Reformatorisch Dagblad* onder leerlingen van reformatorische scholen en hun ouders. Een enquête uit 1981 is dit jaar herhaald ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van RD-hoofdredacteur dr. C.S.I. Janse.

In de groep van 250.000 tot 300.000 bevindelijk gereformeerden zijn sinds 1981 duidelijk verschuivingen opgetreden. Het verzet tegen inenting en verzekeringen neemt af. De steun voor de stelling dat verzekeren een aantasting van Gods voorzienigheid is, is onder ouders gedaald van 54 tot 37 procent en onder jongeren van 27 tot 15 procent.

Orthodoxe gereformeerden gebruiken ook steeds meer voorbehoedmiddelen om de gezinsgrootte te beperken. Van de ouders is 33 procent ervoor (11,5 in 1981) en van de leerlingen bijna de helft (26 procent in 1981). Het verzet tegen de televisie neemt vooral onder de leerlingen af. Het percentage tegenstanders daalde van 52 tot 38. Van de ouders vindt nog steeds ruim 80 procent dat de tv uit gereformeerde gezinnen geweerd moet worden. Ook in de opvattingen over politiek, vanouds beschouwd als een mannenzaak, slaat de tijdgeest toe. Driekwart van de jongeren heeft geen principieel bezwaar tegen vrouwelijke Kamerleden.

In 1981 was dat nog een krappe meerderheid. Onder ouders komt het percentage voorstanders nu boven de 50 uit. In 1981 vond nog maar 32 procent vrouwelijke politici aanvaardbaar.

Inzake geloofskwesties zijn de gereformeerde zekerheden in geringere mate aan afbrokkeling onderhevig. De twijfel aan de historische betrouwbaarheid van de bijbel neemt licht toe, tot ongeveer 7 procent voor zowel ouders als leerlingen.

Hoeveel armoede is er in Nederland?

(16 okt.)

Hoe arm is arm? Kun je met een auto voor de deur en een magnetron in de keuken nog onder de definitie arm vallen? Ja, in Nederland wel. Hongerbuikjes-armoe kennen wij niet. Hier worden andere maatstaven gehanteerd. En die leiden tot de conclusie dat in Nederland 11 procent van de huishoudens arm is. Dat is ongeveer net zoveel als in Duitsland, aanzienlijk minder dan in Engeland, maar weer meer dan in Canada en Denemarken.

Een andere rekenmethode geeft andere uitkomsten. Volgens de internationale OECD-norm (arm = de helft van het gemiddeld besteedbaar inkomen per land) zou Nederland acht procent arme huishoudens tellen. Als de armoede-grens op 95 procent van het sociaal minimum wordt gelegd (iets onder bijstandsniveau dus) zakt het percentage naar vier procent. Ook voor die afbakening is iets te zeggen, vindt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) in de vandaag verschenen *Armoedemonitor 1998*.

Wie een minimum-uitkering ontvangt, krijgt waar hij volgens de spelregels van de democratie recht op heeft. Pas onder het sociaal minimum zou, formeel geredeneerd, van armoede sprake kunnen zijn. Daar staat echter tegenover dat de koopkracht van het sociaal minimum achteruit kan gaan, zoals in Nederland in de jaren tachtig gebeurde, terwijl de vaste lasten gelijk blijven of zelfs toenemen. Daarom telt het SCP bij de échte arme huishoudens - veelal kleine zelfstandigen - ook de gezinnen die zo'n beetje rond het minimum zitten - merendeels AOW'ers en mensen met bijstand of een WW-uitkering. Bij elkaar gaat het dan om 654.000 huishoudens ofwel één op de tien.

Toch blijft armoede een relatief begrip. Bij hetzelfde inkomen voelt de één zich arm en de ander niet. In de grote stad vindt 33% van de armen het inkomen ontoereikend en op het platteland 22%. Een AOW'er met een (deels) afbetaald huis is minder 'arm' dan zijn buurman die met hetzelfde inkomen huurt. Mensen die al heel lang op het sociaal minimum leven, hebben het armer dan mensen die nét arm zijn en een huis vol nieuwe spullen hebben.

Hoewel het bij armoede in de kern om een gebrek aan geld gaat, speelt in de westerse wereld het element van de 'sociale uitsluiting' een rol. Honger hoeft in Nederland niemand te hebben. Hier gaat het om zulke dingen als niet mee kunnen doen, uit de boot vallen en geïsoleerd raken. Volgens de *Armoedemonitor* valt het nogal mee met de maatschappelijke participatie van het arme deel van Nederland. Omdat er gemiddeld minder buitenshuis gewerkt wordt, kan er meer tijd aan slapen, het huishouden, de boodschappen en de kinderen worden besteed.

Armen zijn in hun vrije tijd iets vaker thuis dan niet-armen; ze kijken meer televisie, luisteren vaker naar de radio, doen meer aan hobby's, zoals knutselen en handwerken, ze spelen meer gezelschapsspelletjes en doen minder aan sport. Maar ze doen meer aan vrijwilligerswerk, ze hebben net zo veel sociale contacten als niet-armen, zijn net zo actief in het verenigingsleven en ze gaan net zo vaak - of weinig - naar de kerk.

Zo er van achterstand sprake is, is dat op cultureel terrein. Hoewel lezen een goedkoop tijdverdrijf is, zitten armen veel minder vaak met hun neus in een mooi boek dan niet-armen, constateert het SCP met lichte verbazing. Met het opleidingsniveau heeft dit niets te maken: het SCP heeft alle gegevens voor de effecten van leeftijd, sekse, opleiding en arbeidsmarktpositie gecorrigeerd.

Spirit of the times takes hold of members of the Orthodox Church (Oct. 7th)

Members of the Orthodox Reformed Church find themselves more and more affected by the spirit of the times. Especially among young people, there is a shift in views on religious matters such as scriptural authority and female ministers, and on matters relating to society such as contraceptives, cinema-going, and the position of women. That is shown in a survey commissioned by the *Reformatorisch Dagblad* among students at Reformational schools and among their parents. An inquiry dating from 1981 has been repeated this year on the occasion of the 25th anniversary of RD editor-in-chief Dr. C.S.L. Janse.

In the category of 250,000 to 300,000 members of the 'empirical' Orthodox Reformed Church, shifts have clearly taken place. The opposition against vaccinations and insurances is declining. The support for the proposition that insuring an infringement on divine Providence has fallen from 54 to 37 per cent among parents, and from 27 to 15 per cent among young people.

Orthodox Reformed people increasingly use contraceptives for family planning. Among parents, 33 per cent is in favor (11.5 in 1981) and, among students, nearly half (26 per cent in 1981). Opposition against television is especially falling among students. The percentage of opponents fell from 52 to 38. Among parents, over 80 per cent still hold that television should be banned from Reformed families. Also, with respect to views on politics, which has traditionally been regarded as men's business, the spirit of the times is making its mark. Three quarters of young people do not have a principled objection to female Members of Parliament. In 1981, that was still a small majority. The percentage of those in favor among parents now stands at more than 50. In 1981, only 32 per cent considered female politicians acceptable.

As for religious matters, Reformed certainties are less subject to erosion. Doubt about the historical reliability of the Bible is slightly increasing, to about 7 per cent both among parents and among students.

How much poverty is there in the Netherlands (Oct. 16th)

How poor is poor? Can you still be defined as poor with a car on your doorstep and a microwave oven in the kitchen? Yes, you can in the Netherlands. We are not familiar with malnourishment-belly poverty. Here, other criteria are used. And they lead to the conclusion that 11 per cent of households in the Netherlands are poor. That is about as many as in Germany, considerably fewer than in England, but, still, more than in Canada and Denmark.

A different calculation method gives different results. According to the international OECD norm (poor = half of the average spendable income per country), the Netherlands are regarded as having eight per cent poor households. If the poverty line is drawn at 95 per cent of the social minimum (so, slightly below welfare level), the percentage will go down to four per cent. There is something to be said for that definition as well, according to the Social and Cultural

Planning Bureau (SCP) in the *Poverty Monitor 1998*, which has been published today.

Anyone who receives a minimum benefit gets what he is entitled to according to the rules of democracy. Formally speaking, it is only below that minimum that there could be a question of poverty. On the other hand, the spending power at the minimum social security level may go down, as happened in the Netherlands in the eighties, while fixed charges remain the same or may even go up. For that reason, the SCP also adds to the number of really poor households - often self-employed people - families that are somewhere around the minimum - mostly old-age pensioners and people on welfare or with an unemployment benefit. This then adds up to 654,000 households, that is, one in ten.

Still, poverty remains a relative concept. On the same income, one person may feel himself to be poor, and another person may not. In cities, 33% of poor people regard their income as insufficient, and, in the country, 22% per cent do. An old-age pensioner with a (partly) paid house is not as 'poor' as his neighbor who rents one on the same income. People who have lived on the minimum social-security level for a long time are poorer than people who have become poor just recently and have got a house full of new goods.

Though, in essence, poverty is about a lack of money, in the western world, the issue of 'social exclusion' also plays a part. Nobody needs to suffer from hunger in the Netherlands. Here, it is about such things as not being able to participate, dropping out and getting isolated. According to the *Poverty Monitor*, social participation among the poor in the Netherlands is not as bad as all that. Since, on average, they do not work outdoors so much, more time can be spent on sleeping, house-keeping, shopping and children.

Poor people are slightly more often at home than people who are not poor; they spend more time watching television, listen to the radio more often, are more active at hobbies such as pottering and needlework, they do homely games and are less active at sports. But they do more volunteer's work, they have just as many social contacts as people who are not poor, they are just as active at club life and they go to church just as frequently - or infrequently.

If there is any disadvantage at all, it is on the cultural score. Though reading is an inexpensive pastime, the SCP observes with some surprise that poor people are much less frequently engrossed in a good book than people who are not poor. This has nothing to do with education levels: the SCP has made allowances for all data as regards the effects of age, sex, education and position on the labor-market.

Schade regenval voorlopig geraamd op 650 miljoen (5 nov.)

De schade die de wateroverlast in Nederland tot dusverre heeft veroorzaakt, bedraagt al zeker 650 miljoen gulden. De boeren- en tuindersorganisatie in Flevoland (FLTO) schat de schade aan gewassen in de provincie op 200 miljoen gulden. De Wet Toepassing Schade bij Rampen (WTS) is hier van toepassing verklaard. De schade aan boeren- en tuindersbedrijven in Overijssel bedraagt zo'n 180 miljoen, in Gelderland 20 miljoen. In Groningen en Drenthe gaat het om zo'n 250 miljoen.

Ook gisteren bleef de situatie in de Kop van Overijssel en midden-Friesland onveranderd kritiek, maar de wateroverlast nam niet toe. Deze situatie zal nog enkele dagen aanhouden, omdat het water in de IJssel langzaam blijft stijgen. In de Kop blijft een algemeen vaarverbod van kracht.

Wateroverlast in de Tusschenklappenpolder bij Muntendam

Bevolking Nederland groeit sneller (9 dec.)

De bevolking van Nederland groeit dit jaar met ongeveer 98.000 mensen. Dat zijn er elfduizend meer dan vorig jaar. Meer geboorten en meer immigratie stuwden de groei op, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Eind december telt Nederland 15,75 miljoen inwoners.

In 1997 steeg het aantal geboorten voor het eerst sinds de daling in de vijf jaar daarvoor. Vorig jaar werden 192.000 kinderen in Nederland geboren, dit jaar 198.000. Het gaat hoofdzakelijk om 'eerste' en 'tweede' kinderen. Het aantal geboorten van 'derde' of volgende kinderen verandert nauwelijks.

Steeds meer kinderen komen buiten het huwelijk ter wereld, blijkt uit de CBS-cijfers. Dit jaar gaat het voor het

eerst om zo'n 20 procent van alle geborenen. Ondanks dat vinden meer mensen het belangrijk om in het huwelijksbootje te stappen. Dit jaar komt het aantal huwelijksvoltrekkingen op 88.000 tegenover 85.000 vorig jaar.

In de eerste negen maanden van 1998 zijn een kleine vierduizend partnerschappen geregistreerd, waarbij het in twee van de drie gevallen gaat om partners van hetzelfde geslacht. Deze registratie is sinds 1 januari mogelijk.

De immigratie komt dit jaar uit op ongeveer 121.000 mensen, tienduizend meer dan in 1997.

Homohuwelijk komt in de wet (12 dec.)

Homoparen kunnen binnenkort gewoon trouwen. Het kabinet heeft gisteren definitief het besluit genomen dat personen van gelijk geslacht voor de wet in het huwelijk mogen treden.

De bestaande geregistreerde partnerschappen kunnen door de ambtenaar van de burgerlijke stand worden omgezet in een huwelijk.

Het geregistreerd partnerschap, dat nu als een soort homohuwelijk fungeert blijft voorlopig wel bestaan. Voor homo's die vertrekken naar het buitenland, waar het homohuwelijk nog vaak omstreden is, zou dit een beter alternatief zijn. Van deze registratie blijken behalve homoparen ook heteroparen gebruik te maken.

"Ik denk dat wij in dit land aan het homohuwelijk toe zijn", zei vice-premier Jorritsma gisteren na afloop van de ministerraad. "Er zal in het buitenland ongetwijfeld vreemd tegenaan gekeken worden. Maar Nederland is op ethisch en immaterieel gebied vaak de eerste in Europa en ook in de wereld. In de praktijk zie je dat andere landen na een paar jaar volgen".

Het homohuwelijk blijft op één punt verschillen van het huwelijk tussen man en vrouw. Als er een kind wordt geboren is een van de twee nooit de biologische ouder en dus geen familie. Er is altijd een derde persoon bij betrokken. Een volledige familieband kan pas ontstaan als de rechter adoptie van het kind heeft goedgekeurd.

Het wetsvoorstel wordt eerst nog voor advies naar de Raad van State gestuurd. Mogelijk kunnen homo's en lesbiennes rond het jaar 2000 al naar het stadhuis om zich in de echt te laten verbinden. Dat hangt vooral af van de snelheid waarmee de Tweede Kamer en vervolgens de Eerste Kamer het wetsvoorstel zullen behandelen.

1998 natste jaar van de eeuw (31 dec.)

Het afgelopen jaar gaat de geschiedenis in als de natste van de eeuw. De hoeveelheid neerslag evenaarde op 26 november het oude record van 1152 mm uit 1965. Het nieuwe jaarrecord bereikte 1240 mm, gemeten in De Bildt, meldt het KNMI.

De maand juni was met 181 mm de natste juni van de eeuw. Maart, april en oktober behoren tot de natste drie en november bij de natste vier. Februari was met 23 mm de droogste maand in 1998. Gemiddeld viel over het land 1055 mm, terwijl het langjarig gemiddelde 792 mm bedraagt. De grootste hoeveelheid plaatselijke neerslag werd gemeten in het Noordhollandse Hoorn (1255 mm, normaal 791 mm), de kleinste hoeveelheid op Terschelling met 883 mm, tegen 783 mm normaal.

Rain damage provisionally estimated at 650 million (Nov. 5th)

The damage caused by flooding in the Netherlands until now is sure to amount to 650 million guilders. The organization of farmers and market gardeners in Flevoland (FLTO) estimates the damage to crops in the province at 200 million guilders. The Disaster Damage Application Act (WTS) has been declared applicable here. The damage to farming and gardening operations in Overijssel amounts to some 180 million, in Gelderland to 20 million. In Groningen and Drenthe it involves some 250 million.

Yesterday, too, the situation in the north of Overijssel and central Friesland remained unchanged and critical, but flooding did not become worse. This situation will continue for some days, because water in the River IJssel slowly keeps rising. In the north of Overijssel, a general closure of waterways remains in force.

Dutch population grows faster (Dec. 9th)

The Dutch population has grown by about 98,000 people this year. That is eleven thousand up by last year. More births and more immigration pushed up the growth, as is shown by statistics from the Central Bureau of Statistics (CBS). At the end of December, the Netherlands will have 15.75 million inhabitants.

In 1997, the number of births increased for the first time after the decrease of the five previous years. Last year, 192,000 children were born in the Netherlands; this year, 198,000. These are mainly 'first' and 'second' children. The number of 'third' or further children has hardly changed.

More and more children are born out of wedlock, according to CBS statistics. This year, this goes for some 20 per cent of all children born. Nevertheless, more people think it important to get married. This year, the number of wedding ceremonies will stand at 88,000 as compared to 85,000 last year.

In the first nine months of 1998, nearly four thousand partnerships were registered, which involved partners of the same sex in two out of three cases. This registration has been possible since January 1st.

Immigration will reach a total of about 121,000 people this year, which is ten thousand up by 1997.

Gay marriage to be enshrined in law (Dec. 12th)

Gay couple will have the opportunity of entering into a regular marriage before long. Yesterday, the Cabinet took the decision that persons of the same sex are allowed to enter into marriage before the law. Existing registered partnerships can be converted into marriages by the registrar. Registered partnership, which now serves as a kind of gay marriage, will continue to exist for the time being, though. Presumably, this is a better alternative for gay people who are going abroad, where gay marriages are often controversial. Apart from gay couples, hetero couples appear to make use of this registration as well.

"I think we are ready for gay marriages in this country",

said Deputy Prime-Minister Jorritsma after yesterday's meeting of the Cabinet. "No doubt, people abroad will consider it peculiar. But the Netherlands often take the initiative in Europe and the world in ethical and intellectual matters. In practice, one sees that other countries follow after a few years."

Gay marriages will remain different from marriages between men and women in one respect. When a child is born, one of the two is never the biological parent and, therefore, not a relative. There is always a third person involved. A full family relationship can only be established after a judge has approved child adoption.

The bill of law will first be sent to the Council of State for advice. Possibly, as early as around the year 2000, homosexuals and lesbians will be able to go to the town hall in order to be joined in wedlock. That will mainly depend on the speed at which the Lower House and, subsequently the Upper House of Parliament will read the bill.

1998 wettest year of the century (Dec. 31st)

The past year will be recorded in history as the wettest of the century. On November 26th, precipitation equaled the old record of 1152 mm. of 1965. The Royal Dutch Meteorological Institute reports that the new annual record reached 1240 mm, measured in De Bilt.

At 181 mm., the month of June was the wettest June of the century. March April and October are among the wettest three, and November among the wettest four. At 23 mm., February was the driest month in 1998. Throughout the country, an average of 1055 mm came down, whereas the long-term average is 792 mm. The largest quantity of local precipitation was measured in Hoorn, in Noord Holland (1255 mm., as against 791 mm normally), the smallest quantity on Terschelling at 883 mm., as compared to 783 mm normally.

1998: wettest year of the century

Nieuw zwemdiploma: het blijft spannend

(1 okt.)

Met de ogen stevig dichtgeknepen springen zestien kinderen het bad in. Nerveus en vastbesloten het felbegeerde A-diploma in bezit te krijgen. In tal van zwembaden in Nederland werd gisteren afgezwommen voor het nieuwe Nationale Zwemdiploma van het Zwem-ABC. De Nationale Raad Zwemdiploma's heeft in de afgelopen jaren samengewerkt met alle Nederlandse zwembaden en zwemverenigingen om een verbeterd opleidingsprogramma samen te stellen.

Volgens de raad brengen mensen tegenwoordig veel meer vrije tijd in de buurt van water door en daarom moeten kinderen daarop beter voorbereid zijn. "Met het Zwem-ABC hebben ze een betere kans om te overleven als ze onverhoopt in het water vallen", zegt zwemleraar Jaap van der Molen.

Volgens de zwemleraar wordt dat vooral bereikt door kinderen zoveel mogelijk aan het water te laten wennen. "Er wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van het trapje om uit het zwembad te komen, dat heb je tenslotte ook niet als je in een gracht of sloot valt. Ook leren de kinderen zich beter te oriënteren onder water. Ze moeten voor het diploma door een gat in een zeil zwemmen".

Vanaf het begin leren de kinderen vier zwemslagen: schoolslag, enkelvoudige rugslag, borstcrawl en rugcrawl. Van der Molen: "Het was vroeger mogelijk een diploma te krijgen, terwijl je nog watervrees had. Dat is nu uitgesloten. Kinderen worden spelenderwijs met het water in contact gebracht."

Ook aan het gekleed zwemmen wordt veel aandacht besteed. Tijdens de lessen voor diploma A zwemmen de leerlingen regelmatig met een T-shirt aan. Nu, tijdens het afzwemmen, dragen de kinderen een T-shirt en een korte broek. Bij het B-diploma zal een shirt met lange mouwen en een lange broek aangetrokken moeten worden en nog een stapje verder, voor het behalen van diploma C, moet er nog een windjack aan. Gelukkig mag de kletsnatte kleding uitgetrokken worden voor het volgende onderdeel, tien tellen drijven om vervolgens een stukje te zwemmen.

Het laatste onderdeel is 60 seconden watertrappelen, waarbij de afzwemmers een hele draai moeten maken. Het publiek brult de laatste tien seconden weg en een daverend applaus volgt. De kinderen mogen naar de kleedkamer.

Twee kinderen minder in klas (10 okt.)

Leraren die lesgeven in een van de laagste vier groepen van het basisonderwijs hebben vergeleken met vier jaar geleden gemiddeld bijna twee leerlingen minder in hun klas. In 1994 bestonden de groepen nog uit gemiddeld 26,3 leerlingen. Dat is vorig schooljaar afgenomen tot 24,6 leerlingen. Dat blijkt uit een rapport van de onderwijsinspectie over het grootschalige project de klassenverkleining. De Tweede Kamer is blij met dit resultaat. PvdA, VVD en D66 vinden het 'een mooi teken' dat de klassenverkleining 'werkt' en vinden dat het beleid op dezelfde voet moet doorgaan.

Grenzen aan tolerantie van Nederlandse jeugd (17 nov.)

Tolerantie onder Nederlandse jongeren kent duidelijk grenzen. Ruim de helft van de jongeren tussen 12 en 18 jaar wil

geen asielzoekers in hun wijk. Bovendien zegt 45 procent van deze groep dat asielzoekers niet moeten zeuren en blij mogen zijn dat Nederland ze binnen laat. Eén op de vijf jongeren vindt pesten heel gewoon.

Dat blijkt uit representatief onderzoek van het bureau Tangram uit Zeist onder 490 jongeren tussen 12 en 18 jaar. De steekproef is uitgevoerd in opdracht van de stichting Tolerance Unlimited, die zich vandaag in Amsterdam officieel heeft gepresenteerd. Deze stichting beoogt de tolerantie onder jongeren te bevorderen.

Uit het Tangram onderzoek blijkt dat een kwart van de jongeren geen antwoord heeft op de vraag 'Wie is voor jou het toonbeeld van tolerantie'. Het toonbeeld van tolerantie is vaak te vinden in eigen omgeving. De meest genoemde bekende voorbeelden zijn Prinses Diana, Nelson Mandela, Martin Luther King, koningin Beatrix, premier Wim Kok en Paul de Leeuw.

Klupschaats nu ook voor kinderen (10 dec.)

De klupschaats wordt de laatste jaren steeds vaker door wedstrijdsschaatsers gebruikt. Ook onder recreanten raakt de schaats met scharnierend ijzer steeds meer in zwang. Klupschaatsen voor kinderen bestonden nog niet. Maar de 20.000 jeugdschaatsers van de KNSB vormen een mooie doelgroep, dus fabrikant Interraps bracht een variant voor jongeren op de markt.

De Berne Klapper is met 479 gulden per paar een stuk duurder dan conventionele schaatsen. Maar volgens de fabrikant blijkt uit marktonderzoek dat ouders die prijs niet bezwaarlijk vinden. "De schaats mocht tussen de 400 en 1200 gulden kosten. We stonden er zelf ook van te kijken", aldus H. Veldhuis van Interraps.

De schaats met het scharnierend ijzer voor kinderen

New swimming certificate: the thrill remains

(Oct. 1st)

With tightly closed eyes, sixteen children jump into the pool. They are nervous and determined to get the much desired A-certificate. Yesterday, the final swimming test was taken in several swimming pools in the Netherlands for the

Swimming for your B-certificate in long sleeves and pants

new National Swimming Certificate of the Swimming-ABC. The National Swimming Certificate Council has been co-operating with all Dutch swimming pools and swimming clubs to put together an improved instruction program.

According to the Council, people spend much more of their spare time near water nowadays, and, therefore, children should be better prepared for that. "With the Swimming ABC, they have a better chance to survive if they should inadvertently fall into the water", says swimming instructor Jaap van der Molen.

According to the swimming instructor, this is mainly achieved

by having the children get used to the water as much as possible. "The steps for getting out of the swimming pool are use as little as possible; after all, you do not have those when you fall into a canal or a ditch either. Also, the children learn how to get better at finding their way under water. For the certificate, they have to swim through a hole in a piece of canvas."

From the start, children learn four swimming strokes: breaststroke, single backstroke, breast crawl and back crawl. Van der Molen: "it used to be possible to get a certificate and at the same time have a definite fear of water. That has now been ruled out. Children are now brought into contact with water in a playful way."

Also, a lot of attention is paid to swimming with clothes on. During the lessons for the A-certificate, children regularly swim with T-shirts on. Now, while taking their final swimming test, children wear T-shirts and shorts. For the B-certificate, shirts with long sleeves and long pants will have to be put on, and, another little step further, for attaining the C-certificate, a windjack has to be put on as well. Fortunately, the soaked wet clothes can be taken off before the next part, floating for ten seconds and then swimming over a short distance.

The last part is treading water for 60 seconds, during which the participants in the swimming test have to make a full turn. The spectators shout away the last ten seconds and a resounding applause follows. The children can go to the dressing room.

Class-size reduction by two children

(Oct. 10th)

Teachers who are teaching in one of the four junior groups of primary education have an average class-size reduction of two students in comparison to four years ago. In 1994, groups consisted of an average of 26.3 students. Last school year, that went down to 24.6 students. That emerges from a survey by the Education Inspectorate on the large-scale project of class-size reduction. The Lower House of Parliament is pleased with this outcome. Labor, Liberals and Democrats consider it 'a good sign' that class-size reduction 'works', and they think the policy should continue on the same footing.

Limits to tolerance among Dutch youths

(Nov. 17th)

Tolerance among Dutch youths has clear limits. Over half the youths between 12 and 18 do not want asylum seekers in their neighborhood. Moreover, 45 per cent of this group says asylum seekers should not complain and should count their blessings for the Netherlands allowing them in. One in five youths regard bullying as quite normal.

That is shown in a representative survey by the Zeist-based bureau Tangram among 490 youths between the ages of 12 and 18. The sample-test has been carried out by order of the Tolerance Unlimited Foundation, which introduced itself to the public in Amsterdam today. This foundation aims at improving tolerance among youths.

The Tangram survey shows that one quarter of youths have no answer to the question "who is to you the example of tolerance". The paragon of tolerance can often be found in one's own surroundings. The most frequently mentioned well-known examples are Princess Diana, Nelson Mandela, Martin Luther King, Queen Beatrix, Prime Minister Kok and Paul de Leeuw.

Clap-skate also available to kids now

(Dec. 10th)

In recent years, the clap-skate has increasingly been used by speed-skaters. Among leisure seekers, too, the skate with its hinged blade is getting more and more popular. There did not use to be clap-skates for children before now. But the 20,000 young skaters of the Royal Dutch Skating Association (KNSB) are a good target group, so Interraps Manufacturers took a version for young people onto the market.

At a price of 479 guilders a pair, the Berne clapper is a lot more expensive than conventional skates. But, according to the manufacturer, market research has shown that parents do not have a problem with that price. "The skate was acceptable at a price between 400 and 1200 guilders. We were amazed at it ourselves", says H. Veldhuis of Interraps.

Medicijn tegen verlegenheid helpt niet tegen blozen (6 okt.)

Extreme verlegenheid, zo erg dat iemand zelfs niet op verjaardagsvisite gaat, is te behandelen met een medicijn. Binnenkort kunnen artsen deze 'sociale fobie' bij hun patiënten te lijf gaan met Seroxat. Maar voor blozen en de gewone verlegenheid, hoe hinderlijk ook, blijft deelname in een zelfhulpgroep van de Vereniging van Verlegen Mensen de beste oplossing.

Een woordvoerder van producent Smithkline Beecham in Rijswijk ontnemt de 'gewone' blozer iedere hoop: "Dit medicijn is bedoeld voor mensen die niet gewoon maatschappelijk kunnen functioneren; mensen die vermijdingsgedrag vertonen door hun verlegenheid, we noemen dat een sociale fobie. Het is aan de arts om die groep er tussenuit te plukken."

Net als in Engeland, Portugal en Roemenië zal ook de Nederlandse overheid binnenkort vrijwel zeker toestaan dat Seroxat tegen de sociale fobie gebruikt wordt. Tijdens onderzoeken is gebleken dat het middel, dat al tegen angststoornissen en depressiviteit wordt gebruikt, ook bij een sociale fobie heilzaam uitpakt. Het regelt de aanmaak van serotonine in de hersenen, een belangrijke stof die 'prikkels' van de ene naar de andere zenuw transporteert.

De Amsterdamse psychiater dr. A. van Balkom, werkzaam bij de vakgroep psychiatrie van de Vrije Universiteit, beaamt de werking. "Patiënten merken na ongeveer twaalf weken dat ze minder vermijdingsgedrag vertonen, dat ze zelfverzekerder worden bij sociale contacten. Het is dan ook goed dat dit medicijn beschikbaar komt voor mensen met een echte psychiatrische stoornis. Niet voor een beetje verlegenheid. Dat is gewoon een karaktertrek."

Bij de Vereniging van Verlegen Mensen (VVM) in IJsselstein is voorzitter mevrouw Rian Baremans blij met het nieuws over een medicijn. "Natuurlijk! Mensen die zo verlegen zijn dat ze vermijdingsgedrag vertonen, missen een hoop in het leven. Van onze 800 leden is dat lang niet de helft. Ik schat dat van onze zelfhulpgroepen met 15 tot 20 deelnemers, gemiddeld misschien twee of drie voor zo'n medicijn in aanmerking komen. De rest moet gewoon keihard aan de sociale vaardigheden werken."

Baremans schetst het beeld van de werknemer die door verlegenheid een dag ziek thuis blijft als een gesprek met de baas op de agenda staat. "Of iemand die angstig is voor een verjaardag, die geen koffie gaat drinken bij de buurvrouw. Wat is er fijner voor dit soort mensen dan een pil waardoor zij zich weer frank en vrij durven voelen? Niets is zo erg als met een handrem door het leven gaan."

Dat Seroxat een gevoel van euforie bewerkstelligt en voor de kick gebruikt kan worden, wordt door de woordvoerder van de producent tegengesproken. "Andere medicijnen hebben dat wel. Ons medicijn geeft wat meer zelfvertrouwen, maar zorgt niet voor zoveel energie dat mensen plotseling alles aan denken te kunnen en er aan verslaafd raken. Het laat iemand normaal functioneren."

Volgens de woordvoerder van de farmaceut herstelt Seroxat de serotonine-huishouding, waardoor iemand op lange termijn ook zonder medicijnen kan functioneren. Psychiater Van Balkom is daar niet zeker van. "En anders blijft natuurlijk altijd de mogelijkheid van een psychiatri-

sche therapie. Als die slaagt, kan iemand zeker zonder medicijnen door het leven."

Opwinding zoals in Engeland, waar wordt beweerd dat massaal gebruik de medicijnkosten ernstig zal verhogen, deelt Van Balkom niet. "Het medicijn is bestemd voor een kleine groep en bovendien niet al te duur."

Onderzoek naar astma onder 'zuivere' Friezen (23 okt.)

Het Academisch Ziekenhuis in Groningen wil achterhalen welk erfelijk stukje materiaal (gen) er voor zorgt dat mensen astma krijgen. Om dat te weten te komen, gaan onderzoekers van 200 Friezen die aan astma lijden het erfelijk materiaal onderzoeken.

Onderzoeker G. Koppelman heeft voor de Friezen gekozen omdat bekend is dat deze mensen een 'zuivere' genenverzameling hebben. Dat komt omdat veel Friezen al generaties lang in Friesland wonen. "Friezen stammen af van een beperkt aantal voorouders. Ook is er in Friesland relatief weinig import. Daardoor lijkt het erfelijk materiaal veel op elkaar, waardoor een afwijking makkelijk te vinden is", legt Koppelman uit.

Voor zijn onderzoek gebruikt hij 200 Friezen die last van astma hebben en in elk geval vier Friese voorouders hebben. Van deze mensen bekijkt Koppelman welk erfelijk materiaal zij gemeenschappelijk hebben, en vervolgens vergelijkt hij dat met niet-astmapatiënten. Daardoor hoopt hij het voor astma verantwoordelijke gen op te kunnen sporen. Aan het onderzoek werken alle Friese longartsen mee. Het voordeel van deze kennis is dat longartsen potentiële astmapatiënten gerichter kunnen voorlichten hoe ze grote problemen met hun astma kunnen voorkomen.

Munt- en papiergeld kan ziek maken (5 nov.)

Muntgeld en bankbiljetten kunnen de gevreesde ziekenhuisbacterie staphylococcus aureus overbrengen. Dat blijkt uit een onderzoek van de aan het Academisch Ziekenhuis Utrecht verbonden hoogleraar besmettingsleer prof. Dr. J. Verhoef. Hij trof de bacterie aan op muntgeld en bankbiljetten uit een Utrechts café, een snackbar en een geldautomaat.

Volgens Verhoef is er een uitgebreider onderzoek naar het besmettingsgevaar nodig. "Dit eerste onderzoek was op zeer kleine schaal. Maar het geeft wel aan dat je je handen moet wassen als je geld hebt aangepakt, zoals onze moeders dat al leerden." De hoogleraar wil de komende drie maanden het onderzoek op grotere schaal uitvoeren.

De staphylococcus aureus is vooral gevaarlijk voor mensen met verminderde weerstand, zoals kinderen, ouderen en zieke mensen. De bacterie leidt tot longontsteking, infecties of bloedvergiftiging. Onder bepaalde omstandigheden is de bacterie zelfs dodelijk. Het probleem is dat deze ziekteverwekker in toenemende mate bestand is tegen behandelingen met antibiotica.

Drug against shyness is no cure for blushing

(Oct. 6th)

Extreme shyness, to the point where a person does not even go to birthday parties, can be treated with a drug. Physicians will soon be able to tackle this 'social phobia' with Seroxat. Still, for blushing and common shyness, however awkward it may be, participation in a self-help group of the Shy People Association remains the best solution.

A spokesperson for the manufacturer Smithkline Beecham in Rijswijk deprives the 'regular' blusher of all hope: "This drug is intended for people who are unable to perform socially in a normal way; people who show evasive behavior as a result of their shyness; we call that a social phobia. It is up to physicians to pinpoint that group."

As in England, Portugal and Romania, Dutch public authorities are almost certain to allow the use of Seroxat against social phobia before long. During research, it emerged that the drug, which is already used against fear disorders and depression, has a wholesome effect on social phobia as well. It regulates the production of serotonin in the brain, which is an important substance transmitting 'impulses' from one nerve to the other.

The Amsterdam psychiatrist Dr. A. van Balkom, who works at the Psychiatric Department of the Free university, confirms its effectiveness. "After approximately twelve weeks, patients find that they show less evasive behavior, that they become more self-confident in social contacts. It is a good thing, therefore, that this drug becomes available to people with a real psychiatric disorder. Not for a little shyness. That is only a trait of character."

At the Shy People Association (VVM) in IJsselstein, the president Ms. Rian Baremans is happy with the news about the drug. "Of course! People who are so shy that they show evasive behavior miss out on a lot of things in life. That goes for far less than half of our 800 members. I estimate that, of our self-help groups with 15 to 20 participants, an average of perhaps two or three would be eligible for this kind of drug. The rest simply have to work very hard on their social skills."

Baremans paints a picture of the employee who stays home sick for a day when a talk with the boss is scheduled. "Or somebody who is anxious about a birthday, who does not go for a cup of coffee with the lady next door. What would be nicer for people like that than to have a pill with which they dare to feel free as a bird again? Nothing is as bad as going through life with handbrakes on."

It is denied by the spokesperson for the manufacturer that Seroxat promotes a sense of euphoria and can be used for kicks. "That holds true for other drugs. Our drug gives a little more self-confidence but does not give so much energy that people think they can suddenly deal with anything and get addicted to it. It causes somebody to function in a normal way."

According to the spokesperson for the manufacturer, Seroxat repairs the serotonin system so that a person will also be able to function without medicines in the long term. Psychiatrist Van Balkom is not sure about that. "And, of course, whatever the case may be, the alternative of a psychiatric therapy remains. If that succeeds, a person will certainly be able to go through life without medicines."

Van Balkom does not share the excitement, as in England,

where it is claimed that a widespread use will seriously increase the cost of medicines. "The drug is intended for a small group and is not overly expensive either."

Study into asthma among 'pure' Frisians

(Oct. 23rd)

The Groningen Academic Hospital intends to find out what part of genetic material (gene) causes people to get asthma. To find out about that, researchers are going to look into the genetic material of 200 Frisians suffering from asthma.

Researcher G. Koppelman chose Frisians because they are known to have a 'pure' set of genes. That is due to the fact that many Frisians have lived in Friesland for generations. "Frisians descend from a limited number of ancestors. Moreover, there are relatively few foreign elements in Friesland. As a result, genetic material is very similar, so that a variation can easily be found", Koppelman explains.

For his research, he uses 200 Frisians who suffer from asthma and have at least four Frisian ancestors. Koppelman checks these people on what genetic material they have in common, and he subsequently compares that with non-asthmatics. In this way, he hopes to be able to trace the gene that causes asthma. All Frisian lung specialists participate in the research. The advantage of this body of knowledge is that lung specialists can be more specific in the information they give to potential asthmatics on how they can prevent major problems with their asthma.

Coins and paper currency can cause diseases (Nov. 5th)

Coins and paper currency can transmit the dreaded hospital bacterium staphylococcus aureus. That is shown in a study by the professor of contamination sciences Prof. Dr. J. Verhoef. He came across the bacterium on coins and paper currency from a Utrecht bar, a snackbar and a cash dispenser.

According to Verhoef, more extensive research into the risk of contamination is needed. "This first study took place on a very small scale. But it does show that you should wash your hands when you have handled money, as our mothers have taught us." The professor intends to conduct the study on a wider scale in the coming three months.

The staphylococcus aureus is especially dangerous to people with an impaired immunity system, such as children, elderly people and sick people. The bacterium causes pneumonia, infections or blood poisoning. In certain circumstances, the bacterium may even be lethal.

Broers Baan duikelen uit top rijkste Nederlanders (5 nov.)

Jan en Paul Baan hebben hun vermogen in een jaar tijd met f2,5 miljard zien verdampen tot f3 miljard. De oprichters van de geteisterde automatiseerder zijn in de top vijf van rijke Nederlanders met vijf plaatsen geduikeld naar de achtste positie. Dat is de belangrijkste verschuiving in de jaarlijkse top-500 van rijke Nederlanders van het zakenblad Quote.

De val van het aandeel Baan - van f108,70 in april tot f20 nu - halveert het vermogen van de Baan-broers nog eens een keer. Het gefortuneerde en gereformeerde tweetal, dat een hekel heeft aan opzichtige rijkdom, valt dan zelfs uit de top-tien. Vorig jaar verdubbelde een koersexplosie hun vermogen nog.

Freddy Heineken is de absolute winnaar: De bierbrouwer klom van de vijfde naar de tweede plaats. Zijn vermogen groeide in een jaar met f3,3 miljard tot f7,4 miljard door de stijging van de koers van de brouwer. Freddy duldt alleen de familie Fentener van Vlissingen voor zich. De drie eigenaren John, Frits en Paul van onder meer SHV hebben f8,5 miljard te verdelen. De familie Brenninkmeijer (C&A) heeft zich weten te handhaven in de top-drie met een kapitaal van f7 miljard. Frits Goldschmeding, die dit jaar afzwaaide bij Randstad, voerde lange tijd met Heineken strijd om de titel 'Rijkste individu'. Frits en Freddy startten vorig jaar gelijk op f4,5 miljard. Goldschmeding liet de bierman aanvankelijk achter zich door in de zomer op f8,8 miljard te pieken. Gestaat zag de Randstad-oprichter daarna zijn vermogen afkalven tot f5 miljard.

Negentien miljardairs maken in Nederland de dienst uit, zo stelt het maandblad. Deze superrijken zijn goed voor 80 procent van het totale Nederlandse vermogen. Het gezamenlijk kapitaal van de 500 welgestelden komt uit op f128.883.000.000,-, wat neerkomt op een gemiddelde van f258 miljoen.

Afscheid van de gulden is begonnen (21 nov.)

'Heeft u er een stuiver bij' vraagt nogal eens een caissière van een supermarkt. Het tekort aan munten in de kassa als wisselgeld is soms een probleem. Dat was ook het geval in 1827 toen in Suriname en de Nederlandse Antillen het muntstelsel van de koloniale macht werd ingevoerd. Wegens gebrek aan kleingeld gaf de Nederlandse overheid toestemming de gulden in vieren te snijden. Op die manier ontstond het 'kwartje'.

Deze anekdote staat in het boek *De Laatste Gulden*, een gedenkschrift 'ter afscheid' van de gulden als Nederlandse munteenheid. Het eerste exemplaar is gisteren uitgereikt aan dr. A. Wellink, president van De Nederlandsche Bank.

Het idee om bij de komst van de euro in beknopte vorm de geschiedenis van 'onze' zevenhonderd jaar oude munt in een rijk geïllustreerd boek van 48 pagina's vast te leggen, ontsproot uit het brein van Perry Bosman, directeur van Final Publishing. Hij kreeg de volle medewerking van De Nederlandse Munt in Utrecht, en dr. W. Duisenberg, president van de Europese Centrale Bank, schreef het voorwoord. Vier maanden later rolden er 50.000 exemplaren van de pers.

Wanneer de gulden in 2002 definitief plaats maakt voor de euro, zullen vermoedelijk weinigen zich realiseren hoeveel historie er overboord gaat. Al in de 14e eeuw was de gulden een

algemene benaming geworden voor de 'gulden florence', een muntsoort die een eeuw eerder in het Italiaanse Florence op grote schaal was geslagen. Behalve Nederland aanvaardden ook Spanje en Duitsland het gouden (gulden) muntstuk als betaalmiddel.

Halverwege de 14e eeuw brachten de provincies Holland, Gelderland en Utrecht en aan het eind van de 15e eeuw Deventer, Zwolle en Nijmegen het goudstuk in omloop. Munten in die tijd vertegenwoordigden een echte waarde middels het gewicht in goud of zilver. In de 17e eeuw bijvoorbeeld lieten de munthuizen van de Zeven Verenigde Nederlanden een zilveren goudgulden slaan, ook wel florijn genoemd. Maar door de grote vraag naar muntzilver steeg de zilverprijs en was dat onder meer de aanleiding dat de muntgebruikers op grote schaal begonnen te frauderen. Toen ook al *pecunia non olet*, geld stinkt niet.

Het was een vorm van valsmunterij. Gouden en zilveren munten werden 'gesnoeid' door er stukjes van af te knippen. Daardoor werd zo'n munt op bedrieglijke wijze van zijn waarde beroofd. Om dat verschijnsel in te dammen besloot de Staten-Generaal in 1749 nieuwe dukaten en grotere zilveren munten van een kartelrand te voorzien. Het randschrift 'God zij met ons' was in 1816 bij de intrede van de nieuwe Muntwet daar een rechtstreeks gevolg van.

Over die religieuze tekst is na de Tweede Wereldoorlog nog wel eens wat te doen geweest. Door de ontkerstening van Nederland vonden steeds meer Nederlanders het een randschrift dat de lading van de samenleving niet meer dekte. In 1953 leidde dat tot enige commotie. Er verschenen berichten in de pers dat het randschrift van de gulden en de rijksdaalder zou verdwijnen. Met name rooms-katholiek Nederland kwam er tegen in opstand. Maar het bericht bleek een canard.

Maximaal vier weken voor invoeren van euro (5 dec.)

Het kabinet trekt maximaal vier weken uit om de overgang van de gulden naar de euro soepel te laten verlopen. Omschakeling in één dag zoals een overgrote meerderheid van de Tweede Kamer wenst, stuit volgens het kabinet op onaanvaardbare risico's.

Ook andere landen die in 2002 omschakelen van hun munteenheid naar de euro zien geen kans dat in één klap te doen, aldus premier Kok gisteren na afloop van de minister-raad. Hij vertrouwt erop dat minister Zalm (financiën) de Kamer kan overtuigen van de noodzaak de introductie over een paar weken uit te smeren. "En wie het beter weet, moet daar dan een beter verhaal tegenover plaatsen."

Bij een omschakeling in maximaal vier weken hebben banken en postkantoren voldoende tijd om euro's in voorraad te nemen, aldus het kabinet. Bij uitgifte en het wisselen van geld worden vanaf 1 januari 2002 alleen nog euro's aangeboden. De gulden verdwijnt zo geleidelijk uit het betalingsverkeer. Ze blijft geldig tot 28 januari 2002.

In één dag omschakelen levert lange rijen op bij de wisselpunten en pinautomaten, geeft het kabinet als tegenargument. Bovendien zou eind december 2001 iedereen dan zowel gulden als euro's moeten bezitten. Geldautomaten kunnen niet beide muntsoorten tegelijkertijd uitgeven. En niet iedereen beschikt over genoeg geld om in de dure decem-bermaand twee valuta's aan te houden, denkt het kabinet.

Baan brothers tumble from top richest Dutchmen (Nov. 5th)

Jan and Paul Baan have seen their assets evaporate by f2.5 billion to f3 billion. The founders of the beleaguered automation company have tumbled five places into eighth position among the top richest Dutch people. That is the main shift in the annual top-500 of richest Dutch people in Quote business-magazine. The fall of the Baan share - from f108.70 in April to f20.- now - has reduced the assets of the Baan brothers by a further half. This even causes the well-to-do and Reformed couple, who are averse to ostentatious riches, to fall from the top-ten. Only last year, a boom in share prices doubled their assets.

Freddy Heineken is the absolute winner. The beer-brewer climbed from fifth to second place. In one year, his assets went up by f3.3 billion to f7.4 billion due to the increase of the brewer's share price. Freddy only has to allow precedence to the Fentener van Vlissingen family. John, Frits, and Paul, who are the three owners of, for example, SVH, have a shared f8.5 billion. The Brenninkmeijer family (C&A) managed to retain their top-three position with a capital worth of f7 billion. Frits Goldschmeding, who retired from Randstad this year, has been in a prolonged competition with Heineken for the title of 'Richest Individual'. Frits and Freddy made an equal start at f4.5 billion last year. Initially, Goldschmeding left the beer-man behind him by reaching a peak at f8.8 billion this summer. Subsequently, the Randstad founder saw his assets gradually crumble to f5 billion.

Nineteen billionaires are calling the shots in the Netherlands, according to the magazine. These super-rich people are worth 80 per cent of all Dutch assets. The total wealth of the 500 well-to-do people amounts to f128,883,000,000.-, which works out at an average of f258 million.

Farewell to the guilder has begun (Nov. 21st)

"Could you add a five-cent piece" is the frequently heard question of supermarket cashiers. The lack of coins used for change in cash-registers is sometimes a problem. That was also the case in 1827, when the coinage of the colonial power was introduced in Surinam and the Netherlands Antilles. Due to a lack of small change, the Dutch government allowed the Dutch guilder to be cut in four. This way, the 'quarter' was created. This anecdote is recorded in the book *The Last Guilder*, which is a commemorative 'farewell' document dedicated to the guilder as the Dutch currency. Yesterday, the first copy was presented to Dr. A. Wellink, who is the President of the Netherlands Bank.

The idea of writing a summary record of the history of 'our' seven-hundred-year-old currency in a richly illustrated book of 48 pages was conceived of by Perry Bosman, who is the director of Final Publishing. He received the full co-operation of the Dutch Mint in Utrecht, and Dr. W. Duisenberg, who is the President of the European Central Bank, wrote the foreword. Four months later, 50,000 copies were rolling from the press.

When, in 2002, the guilder will definitively be replaced by the euro, few people will remember how much history is

going overboard. As early as the 14th century, the guilder had become the general term for the 'golden florin', a denomination that had been coined on a large scale in Italian Florence a century before. Apart from the Netherlands, Spain and Germany, too, accepted the gold (guilder) coin as a currency.

In the middle of the 14th century, the provinces of Holland, Gelderland and Utrecht and, in the late 15th century, Deventer, Zwolle and Nijmegen brought the gold piece into circulation. Coins in those days represented a real value in terms of their weight in gold or silver. In the 17th century, for instance, the mint-houses of the Seven United Netherlands had a silver gold-guilder minted, which was alternatively referred to as 'florin'. But, due to the large demand for coin-silver, silver prices rose, and that, among other things, was the reason for coin users to start committing fraud on a large scale. Even then: *pecunia non olet*, money does not smell.

It was a form of forgery. Gold and silver coins were 'trimmed' by cutting off little bits. Thus, such a coin was surreptitiously robbed of its value. In order to curb that phenomenon, the Dutch parliament decided in 1749 to give new ducats and large silver coins a ribbed edge. In 1816, at the introduction of the new Mint Law, the edge inscription 'may God be with us' was a direct consequence of that.

After the Second World War, there would occasionally be a fuss about that religious text. As a result of the dechristianization of the Netherlands, more and more Dutch people felt it to be an edge inscription that was no longer representative of society. This led to some turmoil in 1953. Reports were published in the press saying that the edge inscription was to disappear from the guilder and the two-and-a-half-guilder coin. In particular, the Roman Catholic part of the Netherlands protested against it. But the report proved to be a sham.

Four weeks maximum for introduction of euro (Dec. 5th)

The Cabinet is allotting a maximum of four weeks to a smooth transition of the guilder to the euro. A one-day transition, as a large majority of the Lower House of Parliament wishes, will meet with unacceptable risks, according to the Cabinet.

Other countries switching from their currency to the euro in 2002, too, do not think they can manage it in one sweep, Prime Minister Kok said after yesterday's Cabinet meeting. He is confident that Secretary of State Zalm (Finance) will be able to convince the House of the necessity of spreading the introduction over a couple of weeks. "And anyone who knows better will have to counter it with a better argument."

In the event of a transition within a maximum of four weeks, banks and post offices will have sufficient time to take euros in stock, according to the Cabinet. In the dispensing and changing of money, only euros will be offered from January 1st, 2002. The guilder will thus gradually disappear from financial transactions. It will remain legal tender until January 28th, 2002.

Switching in one day will result in long queues at exchange points and cash dispensers, according to the Cabinet's counter-argument against it. Besides, everybody would then have to have both guilders and euros at the end of December. Cash dispensers cannot issue both currencies at the same time. And not everybody can avail of enough money to have two currencies at their disposal in the expensive month of December, thinks the Cabinet.

Kalverstraat in top 30 (14 dec.)

De Kalverstraat in Amsterdam staat in de top-30 van duurste winkelstraten ter wereld. Dat meldt de internationale vastgoedadviseur Healy & Baker in zijn jaarlijks overzicht van toplocaties. Duurste winkelstraat is Madison Avenue in New York. Healy & Baker kijkt bij het samenstellen van de top-30 naar de gemiddelde jaarlijkse huurprijs per vierkante meter. Voor de Kalverstraat geldt een bedrag van bijna 2000 gulden. Een winkelier op Madison Avenue moet per vierkante meter jaarlijks zo'n 11.250 gulden neertellen.

Madison Avenue stootte dit jaar Causeway Bay in Hong Kong van de troon. Met een gemiddelde huurprijs per vierkante meter van bijna 11.100 gulden staat deze toplocatie, die drie jaar achtereenvolgend één was, nu op een tweede plaats.

Export naar nieuw record (15 dec.)

De Nederlandse export zal dit jaar een record breken. Volgens de laatste schatting loopt de waarde van de uitvoer in 1998 op tot circa 395 miljard gulden. Dat zei minister Jorritsma (Economische Zaken) gisteren op een VVD-bijeenkomst in Houten.

Volgens de vice-premier is het record een bewijs dat het tweede paarse kabinet werkt. "Ondanks de donkere wolken die nu af en toe voor de zon schuiven heb ik alle vertrouwen in de toekomst. Je moet niet schrikken van een beetje tegenwind, je moet alleen wat harder trappen." Zei Jorritsma.

Ze verzekerde dat het tweede paarse kabinet weet wat het te doen staat. "De groei loopt iets terug en de kosten voor de asielopvang en wateroverlast lopen op. Daarnaast zal het aardgas minder geld in het laatje brengen. Dus is het tijd om ouderwets te buffelen. Als de voorjaarsnota wordt gepresenteerd zal duidelijk zijn dat Sint en Kerst voorbij zijn. Dan gaan we voor sober en gedegen," aldus de VVD-minister.

Economie groeit hardst sinds begin jaren negentig (18 dec.)

De economische groei is dit jaar met 3,8 procent het hardst gegroeid sinds het begin van de jaren negentig. Het is zelfs het op twee na hoogste stijgingspercentage van de afgelopen twintig jaar. Dat heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bekendgemaakt.

Alleen in 1989 en 1990 was de toename van het Bruto Binnenlands Product (BBP) groter. Vorig jaar bedroeg de economische groei 3,6 procent. De onderzoekers concluderen dat er nog steeds sprake is van hoogconjunctuur. De cijfers worden gepubliceerd in *Het Jaar 1998 in Cijfers*.

De kooplust van de gezinnen leverde een belangrijke bijdrage aan de stijging van het BBP. Zij hebben 4,2 procent meer uitgegeven dan vorig jaar. De afgelopen twintig jaar is dat cijfer niet meer zo hoog geweest. Met name de toename van de werkgelegenheid heeft de consumptie gestimuleerd. De forse groei kan zeker niet worden toegeschreven aan de aanschaf van voedings- en genotmiddelen. Deze blijft vergeleken met vorig jaar ongeveer gelijk. De uitgaven in de horeca laten daarentegen wel een duidelijke stijging zien.

De sterke toename van de aankopen van duurzame goederen heeft de particuliere consumptie wel omhoog gedreven.

Hieraan is ruim 8 procent meer uitgegeven. In de afgelopen 25 jaar is dit cijfer slechts eenmaal, in 1990, overtroffen. Zeer in trek zijn, naast goederen die de woonomgeving verfraaien, computers en huishoudelijke apparaten. Ook kleding en schoeisel zijn weer in de gratie van de consument.

De groei van zowel de in- als uitvoer is het hardst gestegen sinds 10 jaar. Vergeleken met vorig jaar hebben bedrijven in Nederland 7,6 procent meer geïmporteerd dan vorig jaar. De export steeg met 7,2 procent.

De productie in de industriële bedrijven lijkt wat meer op gang te komen. De maanden voorafgaand aan oktober zat er een dalende lijn in. Vanuit de productiekant gezien wordt de groei gedragen door de commerciële dienstverlening. Voor de producenten van goederen was het daarentegen een heel matig jaar.

De inflatie is de laatste maanden betrekkelijk stabiel. Net als in augustus en september bedraagt de jaar-op-jaar mutatie van de consumentenprijzen in november 1,7 %. In oktober lag dit cijfer iets hoger (1,9 %).

Koopmans goed voor 40 miljoen oliebolletjes (30 dec.)

Het is aftellen en uitblazen bij Koopmans Meelfabrieken in Leeuwarden. Morgen zit Nederland weer massaal aan de oliebolletjes. Een dikke twee miljoen pakken zijn bij Koopmans de deur uitgegaan en dat is genoeg voor veertig tot vijftig miljoen oliebolletjes - ongeveer drie per hoofd van de bevolking.

Koopmans is verreweg de grootste producent van oliebolletjesmix. Het marktaandeel ligt zo rond de 80 procent. Op een enigszins onder druk staande 'bakmarkt' is het moeilijk om nog te groeien. Hoewel exacte cijfers pas begin volgend jaar bekend worden, zegt marketingmanager Paul van der Linden 'het gevoel' te hebben dat er dit jaar weer wat meer pakken de deur zijn uitgegaan dan vorig jaar. De terreinwinst wordt geboekt bij klanten die tot dusverre nog zelf bloem en gist mengden.

De oliebolletjesfeer begint wat Koopmans betreft al in de herfst. Een extra ploeg van zes man schiet te hulp om de benodigde ingrediënten te verwerken tot de bakmix. Maar het is niet zo dat zij begin december klaar zijn. "Juist in de laatste dagen komen er nog allerlei orders binnen. Dan blijkt een supermarktketen toch wat te voorzichtig te hebben ingekocht en dan bestellen ze bij," zegt Van der Linden. Dat kon nog tot vorige week.

Kalverstraat in top-30 (Dec. 14th)

The Kalverstraat in Amsterdam is in the top-30 of most expensive shopping streets in the world. That is reported by the international Healy & Baker realty consultants in their annual survey of top locations. The most expensive shopping street is Madison Avenue in New York. In drawing up the top-30, Healy & Baker look at the average annual rent per square meter. In the case of the Kalverstraat, this is a figure of nearly 2,000 guilders. A shopkeeper at Madison Avenue has to put up an annual figure of some 11,250 guilders per square meter.

Madison Avenue dethroned Causeway Bay in Hong Kong this year. At an average rent of nearly 11,100 guilders, this top location, which has been number one for three consecutive years, is in second place now.

Exports to new record (Dec. 15th)

Dutch exports will break a new record this year. According to the latest estimates, the value of exports will go up to about 395 billion guilders in 1998. That was said by Secretary of State Jorritsma (Economic Affairs) at a meeting of the Liberal Party (VVD) in Houten yesterday.

According to the Deputy Prime Minister, the record goes to show that the second purple Cabinet takes effect. "Despite dark clouds occasionally drifting before the sun now, I am fully confident about the future. One should not be taken aback by a little headwind, one should only step up the pedaling a bit", said Jorritsma.

She gave the assurance that the second purple Cabinet knows what it is about. "Growth is going down a bit and costs of taking in asylum seekers and of flooding are going up. Besides, the proceeds from natural gas will bring in less cash. So, the time has come for good old-fashioned swatting. When the spring memorandum is presented, it will be clear that Sinterklaas and Christmas are over. Then, we will go for sober and solid", said the VVD Secretary of State.

Economy grows strongest since early nineties (Dec. 18th)

At 3.8 per cent this year, economic growth has been strongest since the early nineties. It is even the third highest growth percentage of the past twenty years. That was announced by the Central Statistics Bureau (CBS).

Only in 1989 and 1990 was the rise of the Gross National Product (BBP) higher. Last year, economic growth was 3.6 per cent. Analysts concluded that the period of economic boom still prevails. The statistics

will be published in *The Year 1998 in Statistics*.

Consumer interest among families contributed significantly to the rise in BBP. They have spent 4.2 per cent more than last year. The figure has never been that high for the past twenty years. Consumption was particularly stimulated by the rise in employment.

The considerable growth is certainly not accounted for by the purchase of food and stimulants. This remains about the same in comparison to last year. Spending in the hotel and catering sector shows a clear rise, however.

The strong increase in the purchase of durable consumer goods did boost private consumption. Over 8 per cent more has been spent on this. In the past 25 years, this figure has been surpassed only once, in 1990. Apart from goods for the decoration of the living-environment, computers and domestic appliances are very much in demand. Clothes and footwear, too, have come into the consumer's favor again.

There has been the strongest growth of both imports and exports for 10 years. Compared to last year, businesses in the Netherlands have imported 7,6 per cent more. Exports rose by 7.2 per cent.

The output of industrial companies seems to be taking off again. In the months prior to October, there was downward trend there. From the manufacturing perspective, growth is upheld by the commercial services sector. For the manufacturers of goods, on the other hand, it has been a very mediocre year.

Inflation has been fairly stable in the past months. As in August and September, the year-to-year mutation of consumer prices has been 1.7%. In October, this figure was slightly up (1.9%).

Koopmans accounts for 40 million 'oliebollen' (Dec. 30th)

People are counting down and taking a breather at Koopmans' Flour Mills in Leeuwarden. Tomorrow, large numbers of Dutch people will be eating 'oliebollen' again. Over two million packs have been distributed by Koopmans this year, and that is enough for forty to fifty million 'oliebollen' - about three per head of the population.

Koopmans is by far the largest producer of 'oliebollen' mix. Its market share is around 80 per cent. In a slightly over-stretched 'baking-market', it is hard to keep growing. Though precise figures will not be announced until early next year, marketing manager Paul van der Linden says he 'feels' that, again, some more packs have been distributed this year in comparison to last year. Ground is gained among customers who have been mixing their own flour and yeast up till now.

As far as Koopmans is concerned, the 'oliebollen' spirit sets in as early as fall. An extra team of six persons help out to turn the required ingredients into baking-mix. But it is not the case that they are ready by the beginning of December. "It is precisely in the last day that all sorts of orders are still coming in. It then turns out that a supermarket chain has been too cautious in buying their supplies, and then they make an extra order", says Van der Linden. That was still possible until last week.

Nieuw geval van BSE: bedrijf geruimd

(23 okt.)

Op een boerderij in Heeten, gemeente Raalte, is de gekke-koeienziekte BSE geconstateerd. Het betreft een zesjarige koe met de naam Trix 9. Het bedrijf, met in totaal 85 runderen en vijf geiten, zal vandaag geheel worden geruimd.

Dit is het vierde bekende geval van BSE in Nederland. Het eerste dateert van 21 maart 1997 (De Wilp), het tweede van 7 april 1997 (Kollum) en het derde van 26 augustus 1998 (Vriescheloo).

De koe, de zes jaar oude Trix 9, is op 16 oktober op grond van verdenking van BSE voor onderzoek afgevoerd naar het onderzoeksinstituut ID-DLO in Lelystad en aldaar gedood en onderzocht.

Het bedrijf van de familie Abrahams in Heeten is sinds een week afgesloten van de buitenwereld. Het onderzoek naar de herkomst van het rund is begonnen, evenals naar eventuele besmetting van de overige dieren en naar de bron van de ziekte.

De nakomelingen en ouderdieren van het rund worden getraceerd. Voor zover deze zich op andere bedrijven bevinden, zullen ook zij voor onderzoek worden afgevoerd. Tenslotte wordt ook onderzoek naar het veevoer gedaan, met name naar het voer dat is gebruikt gedurende de eerste levensmaanden van de zieke koe, omdat het veevoer als een mogelijke besmettingsbron wordt gezien.

Op deze wijze kunnen eventuele andere besmette dieren worden achterhaald. Het gebruik van herkauwersmeel in veevoer is in Nederland overigens sinds 1989 verboden. De Europese Commissie is op de hoogte gebracht, aldus Landbouw.

BSE, een ziekte die het centrale zenuwstelsel aantast, dook eind jaren tachtig voor het eerst op in Groot-Brittannië. Daar komt BSE, ofwel Bovine Spongiform Encephalopathy, op grote schaal voor. Er zijn 170.000 gevallen geconstateerd. Het land mag nog steeds geen rundvlees exporteren. Mogelijk is er een verband tussen BSE en de voor mensen dodelijke ziekte van Creutzfeldt-Jacob, maar dat is nooit afdoende bewezen.

Nederland met glans grootste exporteur van pootaardappelen (29 okt.)

Nederland is met glans de grootste exporteur van pootaardappelen in de Europese Unie. Vooral in de landen rond de Middellandse Zee is het Nederlandse pootgoed populair, zo blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Met een jaarlijkse productie van acht miljoen ton poot-, consumptie- en zetmeelaardappelen is Nederland, na Duitsland, de belangrijkste aardappelproducent van de EU en negende op de wereldranglijst.

Ruim 3000 bedrijven houden zich in Nederland met de vermeerdering van aardappelen bezig. Belangrijkste teeltcentra bevinden zich op de zeeklei van de polders van Noord-Nederland. De koele zeewind vertraagt er de opkomst van bladluizen. Ze verspreiden ziekten die voor de oogst rampzalig kunnen zijn. Consumptieaardappelen worden in het hele land geteeld. De productie van zetmeelaardappelen is karak-

teristiek voor de Veenkoloniën, het afgegraven hoogveen in Groningen, Drenthe en Overijssel.

Het bintje is sinds jaar en dag het belangrijkste ras voor de telers van pootaardappelen. De voedingsindustrie maakt er patat en chips van. Ook is het bintje geliefd als tafelaardappel. Een groot nadeel is dat het ras sterk afhankelijk is van gewasbeschermingsmiddelen.

Door de omvangrijke teelt is de aardappel een grootgebruiker van chemische bestrijdingsmiddelen. In 1995 ging het om 2,3 miljoen kilo. Dat was 40 procent van wat er in dat jaar over alle landbouwgewassen in Nederland - grasland uitgezonderd - werd uitgespoten.

Door het inzetten van wiede- en schoffelmachines wil de landbouw het gebruik van chemische stoffen in de aardappelteelt terugdringen. Het is één van de manieren om tegemoet te komen aan de strengere milieueisen.

Onmiddellijke stop op de uitbreiding van pluimveesector (7 nov.)

Minister Apotheker van Landbouw heeft gisteren met onmiddellijke ingang iedere uitbreiding van de pluimveesector verboden. Zo'n groeistop is nodig om later een gedwongen inkrimping zoals in de varkenshouderij te voorkomen, aldus de bewindsman.

De Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders, LTO-Nederland en de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) hebben in principe geen moeite met een tijdelijke groeistop. De NCB vindt het echter wel te ver gaan om nu al te zeggen dat er nooit meer kippen bij mogen komen. Wel steekt het de organisaties dat de minister de sector heeft overvallen in plaats van met hen te overleggen. De Tweede Kamer en de Stichting Natuur en Milieu zijn blij met de maatregelen van Apotheker.

Het aantal kippen is sinds 1995 met bijna tien miljoen stuks gegroeid tot ongeveer honderd miljoen stuks. Vooral het laatste jaar is die groei versneld. Gelet op het aantal afgegeven bouwvergunningen verwacht minister Apotheker de komende maanden nog een toename van vijf miljoen dieren.

De groei vindt plaats bij pluimveehouders die uitbreiden, varkenshouders die omschakelen of akkerbouwers die er een extra tak bij willen hebben. Deze laatste groep is de laatste jaren door de veevoerindustrie gestimuleerd om in kippen te gaan. Voor de akkerbouwers is pluimvee aantrekkelijk omdat ze grond hebben waardoor het probleem van de mest voor hen niet speelt.

Apotheker vindt de forse groei een ongewenste ontwikkeling. Het maakt het moeilijker tot afschaffing van de legbatteerij te komen, zoals de maatschappij wil, aldus de minister in zijn brief aan de Tweede Kamer.

De sector heeft vorig jaar zelf om een groeistop gevraagd. Apotheker heeft nu gedaan waar zijn voorganger Van Aartsen vorig jaar nog niet toe wilde gaan. De sector krijgt tot 2000 de tijd de problemen op het gebied van milieu en welzijn op te lossen. Lukt dat niet, dan volgt een gedwongen inkrimping zoals in de varkenshouderij. Apotheker wil niet meer dan honderd miljoen kippen in Nederland.

De komende tijd bespreekt Apotheker met de sector over de uitwerking van de maatregelen.

New case of BSE: farm evacuated (Oct. 23rd)

On a farm in Heeten, in the municipality of Raalte, the mad-cow disease BSE has been diagnosed. It concerns a six-year-old cow named Trix 9. The farm, with a total of 85 cattle and five goats, will be completely evacuated today.

This is the fourth case of BSE known in the Netherlands. The first one dates from March 21st, 1997 (De Wilp), the second one from April 7th, 1997 (Kollum) and the third one from April 26th, 1998 (Vriescheloo).

On the basis of a suspicion of BSE, the cow, six-year-old Trix 9, was transported to the research institute ID-DLO in Lelystad and was killed and analyzed there.

The farm of the Abrahams family in Heeten has been quarantined from the outside world for a week. An investigation has been started into the cow's origin as well as into any contamination of other animals and the source of the disease.

The cow's descendants and parentage are being traced. In as far as these are located on other farms, they will also be transported for examination. Lastly, an examination of cattle-feed is also being conducted, in particular of the feed that was used during the first months of the sick cow's life, because cattle-feed is regarded as a possible source of contamination.

In this way, any other contaminated animal can be traced. The use of ruminant-animal meal in cattle-feed, incidentally, has been banned in the Netherlands since 1989. The European Commission has been informed, according to Agriculture.

BSE, a disease that affects the central nerve-system, first emerged in Great Britain at the end of the eighties. BSE, or Bovine Spongiform Encephalopathy, is widespread there. 170,000 cases have been diagnosed there. The country is still not permitted to export beef. Possibly, there is a connection between BSE and the Creutzfeldt-Jacob disease, which is deadly to humans, but that has never been proven conclusively.

The Netherlands excel as the largest exporter of seed potatoes (Oct. 29th)

The Netherlands excel as the largest exporter of seed potatoes in the European Union. Dutch seeds are particularly popular in Mediterranean countries, as is shown in a study by the Central Statistics Bureau (CBS).

At an annual production of eight million tons of seed-, consumer- and starch potatoes, the Netherlands are the main producer of potatoes in the EU after Germany and ninth on the world ranking-list.

Over 3,000 farms are engaged in multiplying potatoes in the Netherlands. Important growing-centers are located on the sea-clay of the polders in the north of the Netherlands. The cool sea-wind slows down the increase of greenflies. They spread diseases that may be disastrous to crops. Consumer potatoes are grown all over the country. The production of starch potatoes is characteristic of the Peat District, the dug-up high moorland in Groningen, Drenthe and Overijssel.

The 'bintje' has been the main variety to growers of seed potatoes for years. The food industry turns them into French

fries and crisps. The 'bintje' is also popular as a table potato. A major drawback is that the variety very much depends on plant-protection methods.

As a result of their widespread growth, potatoes are big users of chemical pesticides. In 1995, it involved 2.3 million kilos. That was 40 per cent of what was sprayed on all agricultural crops in the Netherlands in that year - excepting grassland.

By employing weeding-machines and mechanical hoes, the agrarian world aims at reducing the use of chemical substances in potato-growing. It is one of the ways in which the stricter environmental requirements can be met.

Immediate ban on expansion of poultry sector (Nov. 7th)

Secretary of State for Agriculture Apotheker banned all expansion of the poultry sector with immediate effect yesterday. Such a stop to growth is necessary in order to prevent a compulsory reduction similar to the one in hog-farming later, according to the State Secretary.

The Dutch Organization of Poultry Farmers, LTO-the Netherlands and the North Brabant Farmers union (NCB) have no principled objection to a temporary stop to growth. However, the NCB thinks it is too early to say now that no extra chickens will ever be permitted again. It does bother the organizations that the Secretary of State has taken the sector by surprise instead of entering into negotiations with them. The Lower House of Parliament and the Nature and Environment Foundation are pleased with the measures taken by Apotheker.

The number of chickens has grown by nearly ten million to about one hundred million. That growth has accelerated especially during the last year. In view of the number of allocated building-permits, Secretary Apotheker anticipates an increase by another five million animals in the months to come.

That growth will take place among expanding poultry farmers, hog farmers switching over or arable farmers wishing to diversify. In recent years, this last category has been stimulated by the feeding-stuff industry to go into chickens. Poultry is attractive to arable farmers because they have land, as a result of which the problem of manure is not an issue to them.

Apotheker considers the strong growth to be an undesirable development. It makes it harder to accomplish the abolition of the laying-battery, as is the wish of society, according to the State Secretary in his letter to the Lower House.

The sector itself asked for a ban on growth last year. Apotheker has now done what his predecessor Van Aartsen was not yet prepared to do last year. The sector will have time until the year 2000 to solve the problems concerning the environment and well-being. If this fails, then a mandatory reduction will follow, as in the hog-farming sector. Apotheker does not want to have more than one hundred million chickens in the Netherlands.

In the time to come, Apotheker will talk with the sector about the implementation of the measures.

NLTO maakt werk van eko-boeren (12 nov.)

De Noordelijke Land- en Tuinbouworganisatie (NLTO) maakt werk van de biologische landbouw. Als eerste regionale landbouworganisatie in Nederland heeft de NLTO een vakgroep biologische land- en tuinbouw in het leven geroepen, waarvan Ton Spijkerman uit Wapserveen voorzitter is. Na de fusie met de FLTO (Friesland en Flevoland) per 1 januari verwacht Spijkerman als een volwaardige tak binnen de NLTO te gaan draaien: "Het draagvlak voor de vakgroep is groot, maar het is onmogelijk alle biologische boeren in het hele Noorden in één kruiwagen te krijgen.

De vakgroep van en voor Eko-boeren draait nu nog warm in Groningen en Drenthe, maar zal na de fusie met de FLTO een veel grotere omvang krijgen. Vooral in Flevoland zijn namelijk veel biologische boeren (geen gebruik van kunstmest en chemicaliën). "Het hoofddoel van de NLTO is belangenbehartiging. Met de toetreding van de biologische boeren tot de club, erkent de NLTO het belang van de duurzame landbouw. Vooral NLTO-voorzitter Lanting heeft er hard aan getrokken", aldus Spijkerman.

Met de toetreding maken de biologische boeren ook duidelijk het 'hobbymatige' te zijn ontgroeid. "Onze bedrijfstak zit enorm in de lift. Vaak is de vraag naar onze producten zo groot, dat telers van groente en fruit helemaal niet naar de veiling hoeven. Zij raken hun producten in veel gevallen al kwijt door de verkoop aan huis. In heel Nederland is de vraag naar onze producten nu al groter dan het aanbod. Dat is een luxe-probleem", zegt de vakgroepvoorzitter.

Op dit moment krijgen boeren die biologische melk produceren, een gegarandeerde melkprijs die 13 cent per liter hoger ligt dan de 'gewone' melkprijs. De snelgroeende vraag naar Eko-vlees is ook doorgedrongen tot 's lands grootste supermarkt-keten. Albert Heijn, die eerder al op grote schaal de biologische zuivelproducten binnenhaalde, wil nu hetzelfde doen met biologisch vlees. "Die afzet ziet er heel goed uit", weet Spijkerman. "Op zeer korte termijn gaan we met AH om tafel om vast te leggen hoe we de verwerking en de verspreiding van het vlees gaan doen."

Minister Apotheker doet vechthonden in de ban (14 dec.)

Minister Apotheker van Landbouw doet met ingang van 1 juli vier gevaarlijke hondenrassen in de ban. Het gaat om de American Staffordshire Terrier, de Fila Brasileiro, de Dogo Argentino en de Mastino Napolitano. De bewindsman stuurt een plan om deze honden te verbieden binnenkort naar de Tweede Kamer. Via een fokverbod denkt Apotheker dat de omstreden rassen in Nederland zullen uitsterven.

Volgens de regels die Apotheker voorstelt zal het fokken en de verkoop van de honden verboden zijn. Honden van de vier rassen mogen straks niet meer zonder muilkorf de straat op.

Nederland zit ruim in de natuur (23 dec.)

Weinig natuur in het dichtbevolkte Nederland? Volgens het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) valt dat reuze mee. Nederland prijkt namelijk op de derde plaats in een onderzoek van CLM naar het oppervlakte beschermd natuurgebied in twintig welvarende, niet-tropische landen.

Getoetst aan internationale criteria bestaat 10,5 procent van Nederland uit natuurgebied. Dat is iets meer dan de wenselijk geachte norm. Van de onderzochte landen gaan alleen Denemarken (27,9 procent) en de Verenigde Staten (12,7 procent) Nederland voor. België is met 0,5 procent beschermd natuurgebied hekkensluis op de lijst met twintig landen. Vooral de Waddenzee en Oosterschelde zijn verantwoordelijk voor de gunstige Nederlandse score. Die buiten beschouwing gelaten, bedraagt het percentage natuurgebied 6,9. De Nederlandse afdeling van het Wereldnatuurfonds is minder positief over de toestand van de natuur. Wel erkent de organisatie dat het totale natuurareaal in Nederland niet meer inkrimpt, zoals vroeger.

Stroomgebied van Drentse Aa: beschermd natuurgebied

NLTO set to work on eco-farmers (Nov. 12th)

The Northern Agricultural and horticultural Organization (NLTO) is giving priority to biological agriculture. As the first among regional agricultural organizations in the Netherlands, the NLTO has set up a union branch for biological agriculture and horticulture, of which Ton Spijkerman from Wapserveen is the president. After the merger with the FLTO (Friesland and Flevoland) as of January 1st, Spijkerman expects to work as a branch in its own right within the NLTO: "There is big support for the union branch, but it is impossible to get all biological farmers throughout the North together in one barrow."

The union branch of and for eco-farmers is still warming up in Groningen and Drenthe now, but will be much larger in size after the merger with FLTO. The fact is that, especially in Flevoland, there are a lot of biological farmers (using no artificial fertilizers and chemicals). "The main purpose of the NLTO is the representation of interests. By admitting the biological farmers to the club, the NLTO recognizes the importance of durable agriculture. It is notably the NLTO president, Mr. Lanting, who has taken a strong lead in this", says Spijkerman.

By their entry, the biological farmers also make clear that they have gone beyond 'hobbyism'. "Our branch of work is catching on in a big way. There is often so much demand for our products that growers of vegetables and fruit do not have to go to the auction mart at all. In many cases, they can dispose of their products by selling them from their homes. Throughout the Netherlands, the demand for our products already exceeds the supply at the moment. That is a luxury problem", says the union-branch president.

At this moment, farmers producing biological milk get a guaranteed milk price that is 13 cents higher than the 'standard' milk price. The rapidly increasing demand for eco-meat has also come to the attention of the country's largest supermarket chain. Albert Heijn, which previously engaged in a large-scale introduction of biological dairy products, intends to do the same with biological meat now. "Its sale appears to be very good", according to Spijkerman's information. "In the very short term, we are going to meet with AH to determine how we will go about the processing and distribution of the meat."

Drentse Aa basin: preserved natural territory

Secretary of State Apotheker bans fighting dogs (Dec. 14th)

Secretary of State Apotheker is going to ban four dangerous dog breeds as of July 1st. These involve the American Staffordshire Terrier, the Fila Brasileiro, the Dogo Argentino and the Mastino Napolitano. The Secretary of State will shortly send a scheme for banning these dogs to the Lower House of Parliament. By means of a breeding ban, Apotheker thinks the controversial breeds will get extinct in the Netherlands.

According to the regulations proposed by Apotheker, the breeding and selling of the dogs will be prohibited. Soon, dogs of the four breeds will no longer be allowed to go into the street without muzzles.

The Netherlands have a lot of natural environment (Dec. 23rd)

Hardly any natural environment in the densely populated Netherlands? According to the Agricultural and Environmental Center (CLM), things are not quite as bad as that. The fact is that the Netherlands figure in third place in a study by CLM into the acreage of preserved natural territory in twenty prosperous, non-tropical countries.

Tested against international criteria, 10.5 per cent of the Netherlands consist of natural territory. That is slightly more than the standard that is considered desirable. Of all the countries that were examined, only Denmark (27.9 per cent) and the United States (12.7 per cent) are ahead of the Netherlands. At 0.5 per cent of preserved natural territory, Belgium is at the bottom of the list of twenty countries. The positive Dutch score is mainly due to the Waddenzee and the Oosterschelde. Not counting these, the percentage of natural territory is 6.9. The Dutch branch of the World Wildlife Fund is less positive about the state of the natural environment. However, the organization recognizes that the total natural surface area in the Netherlands is no longer decreasing, as used to be the case.

Amstel Hotel hoort bij wereldtop (23 oct.)

Koninklijke gasten, staatshoofden, ze hebben er allemaal wel eens geslapen. De Rolling Stones zijn altijd welkom. Michael Jackson eigenlijk niet, want het Amstel Hotel heeft geen trek in een paar honderd gillende pubers aan de voordeur en de burens nog minder. Ook de Chileense dictator Pinochet sliep er incognito een nacht. Toen het hotel zijn ware identiteit achterhaalde, volgde het discrete verzoek te vertrekken.

Sinds kort kan het Amsterdamse Amstel Hotel zich als enige hotel in Nederland tot de wereldtop van internationale hotels rekenen. Het Amerikaanse financiële tijdschrift *Institutional Investor* plaatste 'het Amstel' op de lijst van 75 beste hotels ter wereld. Het hotel werd bedeed met een eervolle 25ste plaats. Een tweede onderscheiding kwam van het Britse blad *Conde Nast Traveller*. In een enquête onder 26.000 personen eindigde het Amstel Hotel op de zesde plaats van beste overzeese zakenhotels in de wereld. "Een hele eer", vindt directeur W. Plegt. "Vooral de kwalificatie van *Institutional Investor* is voor ons belangrijk, omdat hier toch veel zakenmensen komen. Het is ongeveer vergelijkbaar met het krijgen van een Michelin-ster voor restaurants."

Met gepaste trots geeft Plegt een korte rondleiding door zijn hotel. De eenvoudigste, doch smaakvol ingerichte hotelkamer doet zehonderd gulden per nacht. De prestigieuze royal suite met lounge, twee slaap- en badkamers, een zit- en eetkamer en kleine keuken moet vijfduizend per nacht kosten. Elke badkamer beschikt over een stortdouche ter grootte van een flink bord, met een straal ter omvang van een waterval. En ongeacht het seizoen staan op alle kamers tulpen.

Na een ingrijpende renovatie van zeventig miljoen gulden, werd het in 1867 gebouwde hotel in 1992 heropend. Allereerste doel was het beste hotel van het land te worden. Niets was te gek. Eigen butlers voor de gasten, gouden deurknoppen en kranen. De klant mocht het gekste roepen en er zou aan worden voldaan. Het bleek deels een luchtballon, die al snel werd doorgeprikt.

Plegt: "De butlers hebben we afgeschaft. Veel gasten hebben er geen enkele behoefte aan om steeds iemand om zich heen te hebben. En extreme verzoeken zijn er nooit. Ik heb tenminste nog nooit meegemaakt dat een gast wilde dineren met een tijger op zijn kamer."

Met 79 kamers en suites is het Amstel een van de kleinste van de hotelgroep. "Dat vergt een heel andere aanpak. Als directeur ben je veel meer betrokken bij de dagelijkse gang van zaken en met je gasten. Je bent bijna een ouderwets soort hotelier. Maar het is wel een kroon op je carrière. Bijna het summum."

Zo was hij dit jaar gastheer voor twaalf koninklijke families. Zij logeerden in het Amstel tijdens de viering van de zestigste verjaardag van koningin Beatrix. "Het protocol schreef voor dat ik iedereen zou verwelkomen. Zoiets is toch wel een hoogtepunt."

Zehonderd uur per jaar geen fietsweer

(10 nov.)

Soms lijkt het alsof de regen in ons land nooit ophoudt. Dagenlang bederven stortbuien en regensluiers het fietsplezier naar werk of school en in de vrije tijd. Het KNMI ziet

achter de depressies van afgelopen weken de volgende alweer hangen. Toch kan de fietser getroost worden met enkele opwekkende statistieken.

Zo blijkt het over het algemeen maar zeshonderd uur per jaar te regenen. Een jaar telt 8760 uur, wat betekent dat het tijdens één veertiende deel van de tijd geen fietsweer is. Anders gezegd: over een heel jaar regent het zeven procent van de tijd. Daar valt mee te leven. Minder aangenaam is de mededeling dat er op 130 dagen van het jaar regen valt. Dat is bijna een derde deel van de tijd. In de praktijk valt dat mee, omdat een dag met een buitje van een kwartier al bestempeld wordt tot regendag. Wie een half uur fietsen van zijn werk woont, kan het zo treffen dat er maandenlang geen regen valt bij het woon-werkverkeer. De afgelopen tijd hebben de fietsers dus gewoon pech.

Uit de statistieken van het KNMI blijkt dat de wind in de loop van de dag vaak van noordwest naar zuidwest draait. Wie graag fietst, kan het beste ten noorden van werk of school wonen, want dan is de kans het grootst dat de wind zowel heen als terug in de rug staat. Wie het gevoel heeft altijd de wind tegen te hebben, woont wellicht zuidelijk van zijn werk. Overigens waait de wind 's middags de helft harder dan 's morgens. Overwerken levert een voordeel op, want in de loop van de avond gaat de wind vaak liggen.

Opwekkend in deze zeer natte dagen zijn de adviezen van het KNMI voor het fietsen bij grote hitte. De stralingskracht van de zon krijgt 's zomers een cijfer. Vanaf zonkracht vijf is het raadzaam een petje op te zetten en de blote huid in te smeren met een anti-zonnebrandmiddel. Door de rijwind heeft een fietser weinig last van hitte, maar onbeschermd een dag lang in de zon rijden is schadelijk voor het lijf.

Amstel Inter-continental Hotel

Amstel hotel among world top (Oct. 23rd)

Royal guests, heads of state, they have all slept there at one time or other. The Rolling Stones are always welcome. Michael Jackson isn't really, for the Amstel Hotel does not fancy a couple of hundred screaming adolescents at the front door, and its neighbors do so even less. The incognito Chilean dictator Pinochet also slept there for one night. When the hotel found out about his true identity, it was followed by a discreet request to leave.

Since recently, the Amsterdam Amstel Hotel can count itself, as the only hotel in the Netherlands, among the world top of international hotels. The American financial magazine *Institutional Investor* placed 'The Amstel' on the list of 75 best hotels in the world. The hotel was awarded an honorable 25th place. A second award came from the British periodical *Conde' Nast Traveler*. In a survey among 26,000 people, the Amstel Hotel ended up in sixth place of the best overseas business hotels in the world. "Quite an honor", thinks W. Plegt, who is the manager. "Particularly the qualification of *Institutional Investor* is very important to us, because a lot of business people come here. It is more or less similar to a restaurant getting a Michelin star."

Duly proud, Plegt gives a short guided tour through the hotel. The simplest, though tastefully furnished, hotel room fetches seven hundred guilders a night. The prestigious royal suite with a lounge, two bed- and bathrooms, a sitting- and dining-room and a small kitchen is going at a price of five thousand a night. Each bathroom has a gushing shower the size of a hefty dinner-plate with a spout as big as a waterfall. And, whatever the season, there are tulips in all rooms.

After a drastic renovation of seventy million guilders, the hotel, which was built in 1867, was reopened in 1992. Its

first aim was to become the best hotel in the country. The sky was the limit. Private butlers for guests, gold doorknobs and faucets. The customers could call for the weirdest things, and they would be complied with. It partly turned out to be an air-balloon that was soon to be deflated.

Plegt: "We did away with the butlers. Many guests do not feel any need at all to have somebody around them all the time. And there are never any extreme requests. At least, I have never come across a guest who wanted to have dinner with a tiger in his room."

With 79 rooms and suites, the Amstel is one of the smallest of the hotel group. "That takes a completely different approach. As a manager, one is far more in touch with daily affairs and with one's guests. One is almost like an old-fashioned hotel-owner. But it still is a crown on one's career. Nearly the top."

For one thing, he hosted twelve royal families this year. They stayed in the Amstel during Queen Beatrix' sixtieth birthday celebration. "The protocol prescribed that I should welcome everybody. Surely, something like that is a high point."

Six hundred hours a year no weather for cycling (Nov. 10th)

At times, it seems as if it will never stop raining in this country. For days, rainstorms and rain-curtains spoil the fun of cycling to work or school or in leisure time. Behind the depressions of the past weeks, the Royal Dutch Meteorological Institute (KNMI) can see the next one coming. Still, the cyclist can be given comfort by means of some stimulating statistics.

It appears that it only rains six hundred hours a year. A year has 8760 hours, which means that only in one fourteenth part of the time, the weather for cycling is bad. Put differently, it only rains seven per cent of the time in a full year. That is acceptable. The report which says that it rains on 130 days of the year is less pleasant. That is nearly one third of the time. In practice, things are not so bad, because a day with a brief fifteen-minute shower is actually designated as a rainy day. A person who lives at a half-an-hour cycling distance from work can be lucky enough not to have any rain during commuter traffic for months. So, cyclists have simply been unlucky recently.

From KNMI statistics, it is shown that, in the course of the day, the wind often shifts from north-west to south-west. A person who likes to ride on a bike is best advised to live north of the work-place or of school, for then he has the best odds of having a tailwind both ways. A person who feels he always has a headwind is likely to live south of his work-place. On the same score, the wind blows harder by half its force in the afternoon than it does in the morning. Working overtime has an advantage, for, in the course of the evening, the wind often subsides.

In these very rainy days, the recommendations by the KNMI for cycling in great heat are stimulating. In summer, the radiation force of the sun is graded on a scale of marks. From sun-force five, it is advisable to put on a cap and rub one's bare skin with a suntan lotion. Because of the cycling wind, a cyclist is not much bothered by heat, but cycling unprotected in the sun for a day is harmful to the body.

Het zout van de Zuiderzee zit nog tussen de voegen (6 nov.)

Het Zuiderzeemuseum werd in 1948 in het leven geroepen om de cultuur van het vissersleven rond het in IJsselmeer omgedoopte water te bewaren. Nu, precies vijftig jaar later, is het 'binnenmuseum' grondig gemoderniseerd. Koningin Beatrix heeft dit vernieuwde deel van het Zuiderzeemuseum onlangs geopend. Het zijn twaalf ingenieus aan elkaar verbonden panden, oud en nieuw wisselen elkaar daarin af.

Het Zuiderzeemuseum bestaat uit een buitengedeelte in de vorm van een vissersdorp en het binnenmuseum, dat er de laatste vijftien jaren een beetje heeft bijgebundeld. Alle aandacht en ook het meeste geld gingen naar het openluchtdeel, dat een daverend succes is.

Het geheel trekt per jaar 300.000 bezoekers uit binnen- en buitenland. En die komen bijna allemaal voor het openluchtgedeelte. Dat moet maar eens veranderen, dachten ze een jaar of tien geleden in het museum en bij het Rijk. Tenslotte moet een museum ook in de winter draaien.

Architect Marc van Roosmalen van de Rijksgebouwendienst werd erbij gehaald. Met collega Frits Toben ontwikkelde hij een masterplan. Van Roosmalen: "Er was te weinig ruimte, er was geen goede route door het gebouw, er was geen klimaatbeheersing, mindervaliden konden er niet gemakkelijk terecht - de begane grond alleen al kende negentien verschillende niveaus - en zelfs de brandveiligheid hield te wensen over."

De architecten kregen bange vragen uit de omgeving. Het publiek vreesde dat de oudhollandse gebouwen zouden worden aangetast. Maar zo oud zijn die niet, onthult Van Roosmalen. "Alleen het zogenoemde Peperhuis en de Erwtenkamer stammen echt uit de zeventiende eeuw." Na de opening van het museum in 1948 is er telkens uitgebreid, zonder samenhangend plan. Er werd gebouwd en verbouwd, maar er was uiteindelijk weinig authentieks meer aan. Het Westindisch Pakhuys is zelfs uit de jaren zeventig. "Het zag er allemaal leuk uit. De bezoekers vonden het enig. Het had een hoog Anton Pieck-gehalte."

Het binnendeel van het Zuiderzeemuseum, Enkhuizen

Wat oud en leuk was is behouden, maar er is meer ruimte (8900 vierkante meter), een daardoor mogelijke moderne opstelling, een logische route met duidelijke oriëntatiepunten, invaliden kunnen overal komen en veilig is het Zuiderzeemuseum ook nog geworden.

Geprobeerd is het geheel zo spannend en levendig mogelijk te maken. De constructie van het gebouw is op veel plekken zichtbaar gemaakt of gelaten (daardoor is het Zuiderzeezout ook nog te zien). Er zijn doorkijkjes naar binnen en naar buiten, hypermoderne plafonds boven oudhollandse interieurs.

En enkele trappen zijn zelfs ondeugend. "De maten zijn illegaal", vertelt Van Roosmalen bijna triomfantelijk. "In Nederland ligt zelfs vast hoe hoog en breed de treden moeten zijn. Daar kon ik hier geen rekening mee houden." Speciaal trots is hij op de wat hij zelf noemt 'Italiaanse trap', een flauw klimmende trap met lage, brede treden, zo comfortabel dat iemand met één been er nog niet af kukelen zou. "Maar ja, het mag niet hè? Nederland heeft zoveel regels, dat het bijna normvervagend werkt."

Ranglijsten met drukst bezochte evenementen (10 dec.)

Hoeveel mensen kun je tijdens een bepaald evenement bereiken? Dat is de kernvraag voor marketingmanagers, die hun product bij een zo groot mogelijk publiek willen aanprijzen. Het Amsterdamse bureau ReSpons bedient hen voor het vierde jaar op hun wenken met een top 100 van massaal bezochte jaarlijkse evenementen en een top 15 van de drukst bezochte activiteiten, die niet jaarlijks plaats hebben. De uitkomsten zijn verrassend. Zo voert het noordelijke nautisch spektakel DelfSail 98 laatstgenoemde ranglijst met grote voor-sprong aan met 650.000 bezoekers.

Nummer twee in de top 15 is een optreden van de Stones in de Arena (260.000), nummer drie het WK wielrennen (250.000), nummer vier de Bedrijfsauto RAI (219.000) en vijfde zijn de Gay Games (200.000).

Bovenaan de top 100 prijken de Nijmeegse Vierdaagse Feesten (bijna 1,2 miljoen), het Nationaal Museumweekend (850.000) en het Sandsculpture Festival Scheveningen (840.000). Opmerkelijk is volgens ReSpons dat de Tilburgse kermis meer publiek (825.000) trekt dan de geliefde Koninginnedag in Amsterdam.

Het gemiddelde bezoekersaantal bij evenementen daalt overigens sinds 1996. ReSpons kan niet zeggen of dat een blijvende trend is. Haaks hier op staat de belangstelling van het bedrijfsleven. Het aantal adverteerders bij evenementen neemt juist toe. Publiekstrekkingen, die afgelopen jaar de toeloop juist opvallend zagen stijgen, zijn de Amsterdamse Huishoudbeurs, de tegenhanger daarvan (Femina) in Rotterdam, de Landelijke Fietsdag en de FFWD Heineken Dance Parade.

Ijspret (16 dec.)

In het binnenmuseum van het Zuiderzeemuseum aan de Wierdijk in Enkhuizen is tot 14 maart de tentoonstelling 'Ijspret en Narigheid' te zien. De expositie biedt een impressie van het Zuiderzeeleven tijdens de winter door de eeuwen heen. Dat gebeurt aan de hand van onder meer een verzameling sleden, schaatsen en andere aan sneeuw en ijs gelieerde voorwerpen. Ook zijn er foto's en schilderijen te zien.

Salt of the Zuider Zee is still in the brick-joints *(Nov. 6th)*

The Zuider-Zee Museum was established in 1948 to preserve the culture of fishing-life

around the water that was renamed IJsselmeer. Now, exactly fifty years later, the 'interior museum' has been thoroughly modernized. Queen Beatrix has recently opened this renovated part of the Zuider-Zee Museum. They are twelve ingeniously interconnecting buildings, in which old and modern are interspersed.

The Zuider-Zee Museum consists of an exterior part in the shape of a fishing-village and the interior museum, which has had a bit of an inferior position for the past fifteen years. All attention as well as most of the money went to the open-air part, which is a resounding success.

All this attracts 300,000 inland and foreign visitors a year. And nearly all of them come for the open-air part. That had better change, it was thought by the Museum and by the State some ten years ago. After all, a museum has to be operate in winter as well.

Architect Marc van Roosmalen of the Ministry of Housing and Construction was called upon. With his colleague Frits Toben, he developed a masterplan. Van Roosmalen: "There was too little room, there was no good route through the building, there was no air-conditioning, disabled people did not find it easy to be there - for one thing, the ground floor had nineteen different levels - and even the fire safety left something to be desired."

The architects were asked anxious questions by the people around them. The public feared that the old-Dutch buildings would be affected. But they are not that old, Van Roosmalen revealed. "Only the so-called Pepper House and the Pea Room actually date from the seventeenth century." After the opening of the Museum in 1948, it has continually been expanded, without an overall plan. People were building and rebuilding, but, in the end, little authenticity remained. In fact, the West-Indian Warehouse dates from the seventies. "It all looked so nice. The visitors adored it. There was a definite Anton-Pieck atmosphere about it."

All that was old and enjoyable has been preserved, but there is more space (8,900 square meters), the resulting possibility of a modern layout, a logical route with clear recognition points, disabled people can get everywhere, and the Zuider-Zee Museum has become safe as well.

It has been attempted to make everything as exciting and lively as possible. The structure of the building has been made or left visible in many places (so that the Zuider-Zee salt can still be seen as well). There are inward and outward viewing holes, ultra-modern ceilings over old Dutch interiors.

And some staircases are even naughty. "The measurements are illegal", Van Roosmalen recounts almost triumphantly. "In the Netherlands, there are regulations even as to how high and wide stair-steps have to be. I could not take that into account here." He is especially proud of what he calls the 'Italian staircase', a gently rising staircase with low, wide steps, so comfortable that even a one-legged person would not tumble down from it. "But, anyhow, it is not permitted, you see? The Netherlands have so many rules that the effect of it is almost a blurring of standards."

Ranking lists of best attended events *(Dec. 10th)*

How many people can be reached by a certain event? That is the central question for marketing-managers who wish to promote their products to as large a crowd as possible. For the fourth year, the Amsterdam agency ReSpons gives them exactly what they want by means of a top-100 of massively attended annual events and a top-15 of best-attended non-annual activities. The results are surprising. For one thing, the northern spectacle DelfSail 98 has a big lead on the latter ranking-list with 650,000 visitors.

Number two in the top-15 is a performance by the Stones in the Arena (260,000), number three the World Championships cycle-racing (250,000), number four the Company Car Show at the RAI (219,000) and fifth are the Gay Games (200,000).

In the lead of the top-100 are the Nijmegen Four Day Celebrations (nearly 1.2 million), the National Museum Weekend (850,000) and the Scheveningen Sand Sculpture Festival (840,000). ReSpons considers it remarkable that the Tilburg fun-fair attracts a larger crowd (825,000) than the popular Queen's Day in Amsterdam.

The fact is, however, that the average number of visitors at events has fallen since 1996. ReSpons cannot say whether this is a permanent trend. Diagonally opposed to this is the interest shown by the corporate world. The number of advertisers at events is actually rising. Crowd pullers that saw a remarkable increase in the attendance of people are the Amsterdam Home Show, its Rotterdam counterpart (Femina), the National Cycling Day and the FFWD Heineken Dance Parade.

Ice fun *(Dec. 16th)*

In the interior museum of the Zuider-Zee Museum on the Wierdijk in Enkhuizen, the exhibition Ice Fun and Trouble can be seen until March 14th. The exposition offers an impression of winter-life at the Zuider Zee throughout the centuries. That is done by means of, among other things, sleighs, skates and other objects relating to snow and ice. There are also pictures and paintings on show.

Ice fun in Marken on the Kets

Rotterdam koopt EK-finale (28 oct.)

Dat de finale van het Europees kampioenschap voetbal in 2000 niet in de Amsterdam ArenA wordt gespeeld, ligt niet aan de kwaliteit van het stadion. Met een budget van ruim 1 miljoen gulden kon de gemeente Amsterdam niet op tegen het bod van Rotterdam dat met meer dan vier miljoen gulden het fel begeerde slotduel in de wacht sleepte. De hoofdstad moet genoeg nemen met een van de halve finales. De andere halve finale wordt in Brussel gespeeld.

Toen het bestuur van de Stichting EURO 2000 bekend maakte dat de finale op zondag 2 juli 2000 in de Rotterdamse Kuip wordt gespeeld, werd in de hoofdstad cynisch gereageerd. Tijdens het maandenlange gevecht om het prestigieuze duel dat achter de schermen plaats vond, vermoedde de gemeente al dat ze niet als winnaar uit de bus zou komen. Amsterdam stelde ruim een miljoen gulden beschikbaar en dat vonden de organisatoren te weinig.

Wethouder Harry Groen van sport en financiën vat 'het verlies' sportief op. "Als Nederland Europees kampioen wordt, vindt de afsluitende rondvaart zeker in de Amsterdamse grachten plaats."

Hockeycoach vindt overmacht van Oranje beangstigend (9 nov.)

Bondscoach Roelant Oltmans genoot gisteren vóór de finale tegen Pakistan van de volle tribunes in het nationale hockeystadion van Lahore. Nog leuker vond hij de massale leegloop na de beslissende treffer van spits Marten Eikelboom (3-1). "Toen wist ik zeker dat we hadden gewonnen", grinnikte de succesvolle coach uit Oegstgeest.

De koele revanche op Pakistan, dat Oranje eerder bij de Champions Trophy met 5-3 voor schut zette, was een triomf van een sterk collectief, van de individuele klasse, van een streng medisch regime en van een degelijk tactisch plan. Nederland was gewoon de beste in Pakistan. "Alles zat heel goed in elkaar", beaamde Oltmans, die in 1996 met Oranje zijn eerste Champions Trophy veroverde.

De 44-jarige topcoach baalde ook na de 'klinische' zege in de finale nog van de voorgaande nederlaag tegen Pakistan. "Een gevolg van onderschatting en gemakzucht", concludeerde hij. "Dat mocht en kon ons niet nog eens overkomen. Verdedigend hebben we het in de finale heel wat beter gedaan. We hebben amper kansen weggegeven. Feitelijk hebben we de wedstrijd van begin tot eind gecontroleerd."

Hoe nu verder met Oranje? De ploeg van Oltmans behaalde in Lahore een unieke trilogie. Nooit eerder kreeg een mannenteam de Olympische, de wereldtitel en de Champions Trophy tegelijkertijd in bezit. Nederland bleek in Pakistan ook zonder vier basisspelers (Veen, Van Pelt, Van Meer, De Nooijer) nog tot grote dingen in staat.

"Onze overmacht is momenteel een beetje beangstigend", bekende Oltmans, de succesvolste hockeycoach aller tijden. "Er komt hoe dan ook een dag dat we weer gaan verliezen. Maar ik wil dat moment zo lang mogelijk uitstellen".

'Gelukkig gaat deze nederlaag niet het Guinness Book of Records in' (16 nov.)

Dapper was de poging van het Nederlandse rugbyteam om in het WK-kwalificatieduel met Engeland de fletse internationale staat van dienst wat op te vijzelen, ontluisterend de manier waarop Oranje zaterdag in het McAlpine-stadion in Huddersfield van al haar illusies werd beroofd. Bondscoach Geoff Old overzag na het huiveringwekkende verlies (110-0) de ravage en constateerde: "Gelukkig gaat deze nederlaag niet het *Guinness Book of Records* in."

Old veroorloofde zich de grap in de wetenschap dat Hong Kong drie jaar geleden Singapore met nog grotere cijfers deklasseerde (164-13), maar de pijn zal er niet minder om zijn geweest bij de Nieuw-Zeelander. Had de voormalige All Black zelf niet gezegd dat hij zich zou schamen als het verschil 100 punten of meer zou bedragen? Tijdens de persconferentie na afloop zwakte hij deze woorden echter af. Old: "We hebben goed verdedigd, bleven er met ons hoofd bij en vochten tot het bittere einde".

Het was inderdaad hartverwarmend om te zien hoe Nederland probeerde er zaterdag een heuse wedstrijd van te maken, maar het gebrek aan stootkracht, creativiteit en snelheid bij Oranje deed de discussie oplaaien in hoeverre dergelijke confrontaties nog waarde hebben. Slachtingen als die van Nederland tegen Engeland en Ierland tegen Georgië (70-0) zijn voor de statistici misschien aardig, maar voedt de gedachte dat het streven van de wereldrugbybond (IRB) - mondialisering van de sport - te ver is doorgeschoten.

Engeland-Nederland, Huddersfield

Eltingh en Haarhuis sluiten samenwerking in stijl af (23 nov.)

Op 'Another one bites the dust' van Queen komen Jacco Eltingh en Paul Haarhuis op voor hun laatste klus. Zelf uitgekozen. Normaal maken ze hun opwachting op Mr. Jones van Country Crows, maar dat nummer hadden ze in Hartford niet. 'Weer een tegenstander die in het stof bijt' is ook mooi. Het gebonk aan het begin is lekker imponerend.

Mark Knowles en Daniël Nestor sribbelen in de finale 143 minuten tegen, maar zijn nooit echt partij voor 's werelds beste tenniskoppel (6-4, 6-2, 7-5). Om vier uur Amerikaanse tijd nemen Eltingh en Haarhuis afscheid met een nieuwe wereldtitel, de tweede na die van 1993. Missie Hartford is volkomen geslaagd. Na de beslissende slag knuffelt Haarhuis zijn tennisvriend, die in zijn laatste toernooi behoorlijk wat werk voor zijn rekening nam. Haarhuis was afgelopen week niet top. Wist hij zelf ook. Eltingh wel. In de finale stonden ze er ineens weer allebei. Een perfect dubbel dus.

Rotterdam buys final of European Championships

(Oct. 28th)

The fact that the final match of the European soccer championships in the year 2000 will not be played in the Amsterdam Arena is not due to the quality of the stadium. With a budget of 1 million guilders, Amsterdam City could not compete with the bid by Rotterdam, which carried off the much coveted final match with four million guilders. The capital city will have to be satisfied with one of the semi-finals. The other semi-final will be played in Brussels.

When the executive board of the Euro 2000 Foundation announced that the final will be played in the Rotterdam Kuip on Sunday, July 2nd, 2000, the reaction from Amsterdam was cynical. During the fight for the prestigious match that took place behind the scenes and that lasted for months, the City already suspected it would not prove to be the winner.

Amsterdam put up over a million guilders, and the organizers considered that too little. The alderman for sports and finance, Harry Groen, took 'his defeat' in sportsmanlike fashion. "If the Netherlands are going to be the European champion, the final round tour is sure to take place in the Amsterdam canals".

Hockey coach thinks Orange supremacy frightening (Nov. 9th)

The national coach Roelant Oltmans enjoyed the crowded terraces in the national

England-Netherlands, Huddersfield

Lahore hockey stadium before the final match against Pakistan yesterday. He enjoyed even more the massive walk-out after the deciding hit by striker Marten Eikelboom (3-1). "Then I was sure that we had won", the successful trainer from Oegstgeest said with a chuckle.

The cool revenge against Pakistan, who had previously put the Orange team to shame by 5-3 during the Champions Trophy, was the triumph of a strong team spirit, of individual class, of a strict medical regime and of a sound tactical plan. In Pakistan, the Netherlands simply were the best. "Everything was in its right place", confirmed Oltmans, who won his first Champions Trophy with the Orange Team in 1996.

After the clinical victory in the final, the 44-year-old top coach, too was still bothered by the earlier defeat against Pakistan. "A consequence of underestimation and taking things lightly", he concluded. "That should not and could not happen to us again. Defensively, we did a lot better in the final. We hardly gave any chances away. Actually, we were in control of the match from the beginning to the end."

What is next for the Orange team? Oltmans' team achieved a

unique trilogy in Lahore. Never before did a men's team lay their hands on the Olympic, the World title and the Champions Trophy at the same time. The Netherlands proved to be capable of great things in Pakistan, also without four core players (Veen, Van Pelt, Van Meer, De Nooijer).

At the moment, our supremacy is a bit frightening, really", admitted Oltmans, who is the most successful hockey coach of all times. "Inevitably, the day will come that we will lose again. But I intend to delay that moment for as long as possible."

'Fortunately this defeat won't go into the Guinness Book of Records' (Nov. 16th)

It was a brave attempt by the Dutch rugby-team to polish up their lackluster record in the World Championship qualification match against England; the way the Orange team were robbed of their illusions in the McAlpine stadium in Huddersfield on Saturday was humiliating. The national coach Geoff Old took stock of the ravages after the horrifying defeat (110-0) and observed: "Fortunately, this defeat will not go into the *Guinness Book of Records*".

Old permitted himself this joke in the knowledge that Hong Kong had outclassed Singapore by an even larger score (164-13), but the hurt will definitely not have been any the less because of this for the New Zealander. Was it not the former All Black himself who had said that he would be ashamed if the difference would be 100 points or more? However, during the following press-conference, he played down these words. Old: "We defended well, kept our wits about us and fought to the finish".

To be sure, it was heart-warming to see how the Netherlands tried to make it into a real match on Saturday, but the lack of push, creativity and pace among the Orange team flared up the debate about the extent to which such confrontations still have any value. A shambles similar to the one of the Netherlands versus England and of Ireland versus Georgia (70-0) may be of interest for the sake of statistics, but it gives food to the idea that the attempt by the World Rugby Union (IRB) to globalize the sport has shot wide of its target.

Eltingh and Haarhuis finish their co-operation in style (Nov. 23rd)

To the music of 'Another one bites the dust', Jacco Eltingh and Paul Haarhuis appear for their last job. By their own choice. They usually make their appearance to Mr. Jones by Country Crows, but that song was not available in Hartford. "Another contestant biting the dust" is nice too. The beat at the start is wonderfully impressive.

Mark Knowles and Daniel Nestor are putting up a 143-minute struggle but are never really an equal match to the world's best tennis couple (6-4, 6-2, 7-5). At four o'clock American time, Eltingh and Haarhuis take their leave with a new world title, the second one after the 1993 one. Mission Hartford has been a complete success. After the deciding stroke, Haarhuis hugs his tennis mate, who took quite some work on himself in his last tournament. Haarhuis has not been at his best during the past week. And he was aware of that, too. Eltingh was fine, though. In the final match, the two of them were suddenly there again. A perfect double, therefore.

Planningsbijeenkomsten gehouden voor nieuwe molen in Pella

(door Muriel Kooi)

Gedurende een driedaagse planningsbijeenkomst van de Molen Commissie van de Pella Historical Society en Lukas Verbij van Verbij Hoogmade BV uit Nederland werd er door de onder-commissie voor de bouwwerkzaamheden een besluit genomen. (Het hele plan heet 'Het Centrum', wat een aanduiding is voor het Nederlandse stadscentrum). De motie werd aan het hele bestuur van de Historical Society van Pella voorgelegd en werd daar unaniem aangenomen.

Het besluit luidde, "We doen de aanbeveling dat Lukas Verbij, Robert van Roekel en Stan Ver Ploeg een molen ontwerpen, voorbereidende tekeningen en kostenramingen produceren, en deze zaken overdragen aan het Architectenbedrijf Ericsson-Wetherall om voorbereidende tekeningen en kostenramingen voor het hele Bezoekerscentrum te produceren. Deze projecten dienen uiterlijk 15 januari 1999 te zijn voltooid.

Het bedrijf van Verbij, dat centraal gelegen is tussen de steden Rotterdam, Amsterdam en Utrecht is van de vierde generatie molenmeester Lukas Verbij. Het bedrijf werd in 1868 opgericht en heeft een internationale reputatie op het gebied van het ontwerpen, bouwen, onderhouden en restaureren van molens en het fungeert ook in een adviserende hoedanigheid met betrekking tot molens.

Op jaarbasis onderhoudt Verbij 120 molens in technisch opzicht, zowel van binnen als van buiten. In Nederland restaureren ze 10 molens per jaar en begeleiden de verplaatsing van de bovenbouw van molens; aangezien molens niet gewoon met de grond gelijk gemaakt kunnen worden, dienen ze in Nederland een nieuwe plaats te krijgen. De Nederlandse Molenvereniging beheert de hele gang van

zaken met betrekking tot 's lands molens, die de naam van nationale monument dragen.

Verbij heeft onlangs vier grote molens ontworpen en gebouwd in Japan, waar Nederlandse spullen enorm in trek zijn. Deze intensieve belangstelling is voortgekomen uit de handelscontacten tussen de twee landen. Japanners planten ook elk jaar honderdduizenden tulpen. Momenteel liggen er meer molenplannen voor Japan en ook een voor Virginia op de ontwerptafels van Verbij. Op dit moment is er een afgevaardigde van het bedrijf Verbij bezig met het repareren van de grote molen in Holland, Michigan.

Besprekingen op locatie vormden een belangrijk onderdeel van de driedaagse planning. De stad Pella haalde er een hijskraan bij om Verbij en Robert Van Roekel naar de hoogte te brengen waarop de stelling van de molen zich zal bevinden, omdat ze wilden bekijken hoe het museumcomplex en de daken van de bedrijven eruit zien. De stelling (gangpad) wordt 40 voet hoog, terwijl de bovenkant van het bouwwerk maar liefst 90 voet de lucht insteekt. Er werd besloten een stadsmolen, *stellingmolen*, te bouwen, een torenmolen met een stelling. Molens van dit type zijn gemaakt om boven de omringende gebouwen in de stad uit te steken, of boven de bomen in een landelijke omgeving.

Om de stelling te ondersteunen, steken er tal van horizontale verbindingsbalken straalsgewijs vanuit de toren naar buiten, waarbij de uiteinden aan steunbalken zijn bevestigd die langs een hellende hoek naar buiten steken, en waarbij het onderste stuk in de toren worden ondersteund. Horizontale verbindingsbalken zijn aan een platform van planken bevestigd dat is omgeven door een hekwerk met een leuning.

De stadsmolen van Pella zal de vorm krijgen van een gebouw van het Groninger type dat authentiek is voor de periode waarin Scholte en de kolonie van afgescheidenen Nederland in de veertiger jaren van de negentiende eeuw verlieten. Het is van historisch belang dat de afscheiding van de staatskerk in Ulrum, Groningen, begon. Uit deze eerste afscheiding begon de emigratie die uitmondde in het stichten van Holland, Michigan, en Pella, evenals van plaatsen in andere staten.

Verbij zal worden bijgestaan door twee voormalige inwoners van Pella, Robert Van Roekel uit Redlands, Californië, en Stan Ver Ploeg uit Des Moines. Ze zullen elk een bijdrage op hun eigen vakgebied leveren. Larry Ericsson en John Lusink van het bedrijf Wetherall-Ericsson uit Des Moines zullen de uiteindelijke ontwerpen voor de molen ontvangen en ze inpassen in een Bezoekerscentrum naar authentiek Nederlands ontwerp, een gebouw van twee-hoog waarin onderdak geboden zal worden aan kantoren, een kadowinkel, genoeg ruimte voor een Miniaturdorp, toiletten, het tentoonstellen van klederdrachten en een kleine schouwburg voor videopresentaties. Plaatselijke aannemers zullen het werk uitvoeren aan een deel van de molen, waarvan een groot gedeelte in de werkplaats van Verbij in Nederland zal worden gemaakt. Verbij had individuele ontmoetingen met verscheidene belangrijke gemeentebeambten en gemeentelijke bestuurders en heeft ook uitgebreide rondritten in de gemeenschap en omliggende gebieden gemaakt zodat hij een indruk kreeg van de samenleving in Pella.

Stellingmolen in landelijke omgeving

Planning sessions held for new Pella windmill

(by Muriel Kooi)

During a three-day planning session of the Pella Historical Society Windmill Committee and Lukas Verbij of Verbij Hoogmade BV of the Netherlands, a resolution was made by the building sub-committee. (The whole plan is being called 'The Centrum', denoting the Dutch center of the city). The motion was placed before the whole Pella Historical Board where it passed unanimously.

The decision was, "We recommend that Lukas Verbij, Robert van Roekel and Stan Ver Ploeg design a windmill, generate preliminary drawings and cost estimates and that these materials be turned over to the Ericsson-Wetherall Architectural Firm to generate preliminary drawings and cost estimates for the (entire) Welcome Center. These projects are to be completed by January 15, 1999."

The Verbij firm, located centrally from the cities of Rotterdam, Amsterdam and Utrecht, is owned by fourth-generation windmill master, Lukas Verbij. The firm was established in 1868 and has an international reputation in windmill design and construction, maintenance, restoration and also acts in an advisory capacity regarding windmills.

On a yearly basis, Verbij maintains 120 windmills in technical aspects, interiors and exteriors. They restore 10 windmills a year in the Netherlands and supervise moving superstructures of windmills, as no windmills can simply be razed, they must be relocated in the Netherlands. The Dutch Windmill Society governs all proceedings dealing with their country's windmills, which are called 'national treasures'.

Verbij has recently designed and built four large windmills in Japan where there is a craze for things Dutch. Trade relations between the two countries has developed this intense interest. The Japanese also plant hundreds of thousands of tulips annually.

Presently on Verbij drawing boards are more windmill plans for Japan as well as one for Virginia. At this time, a representative from the Verbij firm is in Holland, Michigan, repairing their large windmill.

On-site conferences were an important aspect of the three-day planning. The City of Pella brought in a 'cherry picker' to carry Verbij and Robert Van Roekel to the height at which the windmill's stage will be located as they wished to view the appearance of the museum complex and the businesses rooftops. The stage (walkway) will be 40 feet high while the cap at the top of the structure will be an impressive soaring 90 feet.

The decision has been made to build a city mill, *stellingmolen*, a tower mill with a stage. Mills of this type are made to tower above the surrounding buildings of the town, above trees in rural settings.

To support the stage, numerous horizontal tie beams project radially from the tower, the end secured to braces extending at a sloping angle, the lower ends supported in the tower. Horizontal tie beams secure a board platform which is enclosed with a fenced handrail.

Pella's city mill will be fashioned in the manner of a Groningen-style building made to be authentic for the period in which Scholte and the colony of seceders left the

Netherlands in the 1840s. Of historical interest is the fact that the secession from the state church began in Ulrum, Groningen. From this initial secession, the emigration began which led to the foundation of Holland, Michigan, and Pella as well as places in other states.

Assisting Verbij will be two former Pella residents, Robert van Roekel of Redlands, California, and Stan Ver Ploeg of Des Moines, both men are architects with a personal interest in the project. Each will contribute in an area of his expertise. Larry Ericsson and John Lusink of the Des Moines firm of Wetherall-Ericsson will receive the final plans for the windmill and incorporate it with an authentically Dutch-designed Welcome Center, a two-story building in which will be housed offices, a gift shop, ample space for the Miniature Village, restrooms, costume display and a small theater for video presentations. Local contractors will work on a portion of the mill, much of which will be produced in the Verbij workshop in the Netherlands.

Verbij met individually with several leading city officials and civic leaders and also made extensive tours in the community and surrounding environs to enable him to get a feeling for the community of Pella.

Stellingmolen towering above the surrounding buildings of the town

Een Nederlandse student aan de University of North Alabama (VS)

door Arvid Wouters, Klimmen (Nederland)

Tijdens mijn verblijf in de Verenigde Staten heb ik enkele verschillen tussen de Nederlandse en de Amerikaanse cultuur opgemerkt. In het volgende stukje zal ik proberen enkele van deze verschillen uiteen te zetten.

In mijn eerste paar jaar in Amerika dacht ik dat er geen groot verschil was tussen het leven van een student in Europa en in Amerika, maar tijdens mijn verblijf in de Verenigde Staten veranderde mijn mening snel nadat ik wat beter bekend was geraakt met hun gebruiken en gewoontes.

Allereerst was ik zeer verbaasd toen ik zag dat de gemiddelde Amerikaan zijn (of haar) eerste auto al op 16-jarige leeftijd bezit. En als ik het over een auto heb dan bedoel ik geen tweedehands auto maar een splinternieuwe auto (model 1998). Deze auto's variëren van nieuwe Ford modellen tot de nieuwste Mercedes-Benz. In Europa behoren deze auto's meestal toe aan mensen die veel succes in hun werk zijn geweest. Na hier met verscheidene Amerikaanse studenten over te hebben gepraat kwam ik tot de conclusie dat de meeste studenten zich zo'n luxe auto alleen kunnen permitteren door bij een bank een lening af te sluiten en met maandelijkse aflossingen voor hun auto te betalen. Volgens de Amerikaanse studenten waar ik mee gesproken heb is het heel makkelijk om dingen als een televisie, stereo, computer, etc. te kopen door gewoon een lening af te sluiten. Wat me het meest verbaasde over de studenten die een auto bezitten is dat ze geen verzekering over hun auto hoeven af te sluiten. Volgens hen is een verzekering alleen maar geldverspilling. Als ze echter wel een verzekering willen afsluiten, verschillen de maandelijkse betalingen van persoon tot persoon. Het verschil wordt bepaald door geslacht, leeftijd en rookgewoontes. Tot dan toe had ik er nog nooit van gehoord dat aflossingen voor een verzekering lager zijn voor een meisje dan voor een jongen van dezelfde leeftijd. In Nederland zou dit als een onrechtmatige vorm van geslachtsdiscriminatie worden gezien.

Amerikaanse (jongens)studentenclubs zijn heel anders dan de Nederlandse. Om tot zo'n studentenclub toe te treden dient men een bepaalde GPA te hebben. De GPA is een aanduiding voor het gemiddelde cijfer dat over alle vakken is behaald. Een student die er niet in is geslaagd de vereiste GPA te halen moet zich het daaropvolgende jaar weer aanmelden om tot de gewenste studentenclub te worden toegelaten. Tot een aantal van deze studentenclubs in North Alabama werd men zeer moeilijk toegelaten omdat ze ook bepaalde ongeschreven regels toepassen. De studentenclub Kappa Sigma accepteerde geen buitenlanders of Afro-Amerikanen in hun studentenclub. Ze zullen je dit natuurlijk nooit recht in je gezicht zeggen als je ze er naar vraagt, maar andere studenten konden me dit zonder meer vertellen.

Een ander verschil tussen het Amerikaanse en het Nederlandse studentenleven is dat er in Amerika *fraternities* en *sororities* zijn. De *fraternities* hebben alleen mannelijke leden en de *sororities* hebben alleen vrouwelijke leden. In Nederland hebben we alleen studentenclubs waarvan zowel mannelijke als vrouwelijke studenten lid kunnen zijn.

Het laatste verschil dat ik in dit stukje ga noemen betreft

het verschil in schoolsysteem. Alhoewel ik wist dat de Amerikaanse en Nederlandse onderwijsprogramma's totaal verschillend zijn, had ik nooit verwacht wat voor vrijheid een Amerikaanse student heeft bij het kiezen van zijn (of haar) vakken. Als je in Amerika student bent kun je je eigen vakken en je eigen docenten kiezen. Dit houdt in dat als je besluit om *marketing* te gaan studeren je ook pianoles kunt kiezen! Dat is in het Nederlandse onderwijsstelsel niet mogelijk. Bovendien heeft de student de vrijheid dat, wanneer er twee of meer leraren in hetzelfde semester hetzelfde vak geven, hij zijn eigen leraar kiest, mits zijn groep nog niet vol is. In Nederland moet je daarentegen een bepaalde richting (hoofdvak) kiezen waarin je wilt verder studeren, en de school geeft de studenten dan hun lessen en leraren.

2000 is het jaar; Friesland de plek

(aankondiging)

Friezen uit de hele wereld worden uitgenodigd voor een bezoek aan wat de grootste reünie van Friezen aller tijden zal worden.

Een reünie van alle Friezen in de zomer van 2000 - een uniek en prachtig idee! De commissie *Simmer 2000* richt zich niet alleen tot de hedendaagse Friese emigranten, maar ook tot de afstammelingen van hen die hun land vroeger hebben verlaten. En natuurlijk zullen ook Friezen die in andere delen van Nederland wonen van de partij zijn. Kortom, een ieder die zich met Friesland verwant voelt zal in juli 2000 welkom zijn.

Het programma omvat:

- reünies in dorpen en steden
- tentoonstellingen
- toneelvoorstellingen
- kunstprojecten
- sportevenementen

Als u dit initiatief wilt ondersteunen of op de hoogte wenst te blijven van de voortgang van het *Simmer 2000* plan, kunt u contact opnemen met:

Simmer 2000, Postbus 2000, 8901 JA Leeuwarden, Nederland.
Internet Homepage: www.simmer2000.nl
e-mail: fryslan@simmer2000.nl

.....
Advertentie

a&e translations

- gevestigd in de Verenigde Staten en in Nederland
- Amerikaans-Nederlands en Nederlands-Amerikaanse vertalingen
- beëdigde vertalingen voor emigratiedoeleinden
- neem voor informatie contact op met:

VS (Californië): Ineke Groenwold
e-mail: roelhard@aol.com
fax: 209-622-9105

Nederland: Koop Tissingh
e-mail: k.tissingh.a-e-translations@wxs.nl
fax: 00-31-(0)842-130169
.....

A Dutch student at the University of North Alabama (USA)

by Arvid Wouters, Klimmen (the Netherlands)

During my stay in the United States, I noticed some differences between European and American culture. In the following paragraphs, I will try to explain some of these differences.

In my first few years in America, I thought that there was no big difference between a student's life in Europe and America, but during my stay in the United States, my view changed rapidly after I got more familiar with their customs and habits.

First of all, I was very surprised to see that the average American already owns his (or her) first car at the age of 16. And, when I say a car, I do not mean a second-hand car, but a brand new car (model 1998). These cars vary from new Ford models to the latest Mercedes-Benz. In Europe, these cars are mostly owned by people who have already been very successful in their profession. After I talked with several American students about this, I concluded that the majority of students can only afford such a luxury car by negotiating a loan from a bank and paying for their car in monthly installments. According to the American students I talked to, it is very easy to buy things like a television, stereo, computer, etc. by simply negotiating a loan. The thing that surprised me most about the students who own a car is that they do not have to take out an insurance on their car. According to them, an insurance is just a waste of money. If they do wish to take out an insurance, however, monthly payments differ from one person to the other. The difference lies in sex, age and smoking habits. Until then, I had never heard of insurance payments being less for a girl than for a boy of the same age. In the Netherlands, this would be regarded as an illegal form of sex-discrimination.

American fraternities are totally different from those in the Netherlands. To enter such a fraternity, one has to have a certain GPA. The GPA indicates the average of grades obtained in all classes. A student who has not succeeded in obtaining the required GPA will have to apply again in the next year in order to enter the desired fraternity. Some of these fraternities at the University of North Alabama were very hard to enter because they also apply certain unwritten rules. The fraternity Kappa Sigma did not accept any foreigners or Afro-Americans in their fraternity. Of course, they will never tell you this when you ask them face to face, but other students had no problem telling me this.

Another difference between American and Dutch student life is that in America there are fraternities and sororities. The fraternities only have male members and the sororities only have female members. In the Netherlands we only have student societies of which both male and female students can be members.

The last difference I am going to mention in these paragraphs is about the difference in school systems. Although I knew that the American and Dutch education programs are totally different, I had never expected the freedom an American student has in choosing his (or her) subjects. When you are a student in America, you can choose your own classes and your own teachers. This means that when

you decide to study marketing, you can also choose piano classes! That is not possible in the Dutch education system. Also, when there are two or more teachers teaching the same class in the same semester, the student has the freedom to choose his own teacher as long as his class is not already full. In the Netherlands, by contrast, you have to choose a certain direction (major) in which you want to study, and the school will provide students with classes and teachers.

2000 is the year; Friesland is the place

(announcement)

Frisians from all over the world are invited to visit what will become the biggest reunion of Frisians ever.

A reunion of all Frisians in the summer of 2000 - a unique and marvelous idea! The Committee *Simmer 2000* is not only targeting the Frisian emigrants of today but also the descendants of those who left their country in earlier times. And of course all the Frisians living in other parts of the Netherlands will be part of the party too. In short, everybody who feels related to Friesland will be welcomed in July 2000. The program includes:

- reunions in villages and towns
- exhibitions
- stage productions
- art projects
- sporting events

If you would like to encourage this initiative or wish to be informed on the progress of *Simmer 2000's* plan, you can contact:

Simmer 2000, P.O. Box 2000, 8901 JA Leeuwarden, the Netherlands.

Internet Homepage: www.simmer2000.nl
e-mail: fryslan@simmer2000.nl

Advertisement

a&e translations

- offices in the United States and in the Netherlands
- for American-Dutch and Dutch-American translations
- certified translations for emigration purposes
- contact for information:

US (California): Ineke Groenwold
e-mail: roelhard@aol.com
fax: 209-622-9105

the Netherlands: Koop Tissingh
e-mail: k.tissingh.a-e-translations@wxs.nl
fax: 00-31-(0)842-130169